

Programmabegroting

2022 - 2025

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	3
VOORWOORD	5
INLEIDING	8
LEESWIJZER	14
PROGRAMMA 1 WAGENINGEN SOCIAAL	16
1.1 GEZONDHEID, EENZAAMHEID EN VEERKRACHT	17
1.2 ARMOEDEBESTRIJDING EN FINANCIËLE ZELFSTANDIGHEID	19
1.3 WETTELIJKE TAKEN VANUIT WAGENINGSE PRINCIPES	20
1.4 VRIJHEID EN INTERNATIONALE SAMENWERKING	22
1.5 ONDERWIJS EN KINDEROPVANG	22
1.6 EEN LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN	25
1.7 CULTUUR IS EEN DRAGER VAN EEN BRUISEND EN VITAAL WAGENINGEN	26
1.8 EEN VEILIGE EN LEEFBARE WOON-, WERK- EN ONDERNEMINGSOMGEVING.....	28
ALGEMENE INFORMATIE PROGRAMMA 1	31
PROGRAMMA 2 WAGENINGEN FYSIEK.....	38
2.1 INFRASTRUCTUUR EN DUURZAME BIJDRAGE MOBILITEIT	39
2.2 EEN AANTREKKELIJK, SOCIAAL, DUURZAAM EN CIRCULAIR ECONOMISCH KLIMAAT	41
2.3 EEN GROENE EN BIODIVERSE LEEFOMGEVING	44
2.4 EEN TOEKOMSTBESTENDIGE FYSIEKE LEEFOMGEVING	45
2.5 KLIMAATNEUTRAAL IN 20XX	47
2.6 EEN VEILIGE EN GEZONDE LEEFOMGEVING.....	50
2.7 IEDEREEN IN WAGENINGEN HEEFT DE BESCHIKKING OVER EEN PASSENDE WONING.....	51
2.8 GEMEENTELIJKE GEBOUWEN WORDEN MULTIFUNCTIONEEL INGEZET	53
ALGEMENE INFORMATIE PROGRAMMA 2	55
PROGRAMMA 3 BESTUUR EN ORGANISATIE.....	63
3.1 TRANSPARANTE OVERHEID	64
3.2 EEN GOED FUNCTIONERENDE WENDBARE ORGANISATIE.....	66
3.3 SLIMME INZET VAN MIDDELEN	69
ALGEMENE INFORMATIE PROGRAMMA 3	70
PARAGRAFEN	74
PARAGRAAF 1 WEERSTANDSVERMOGEN & RISICOBEBEERSING	75
PARAGRAAF 2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	81
PARAGRAAF 3 BEDRIJFSVOERING	84
PARAGRAAF 4 VERBONDEN PARTIJEN	89
PARAGRAAF 5 GRONDBELEID	100
PARAGRAAF 6 LOKALE HEFFINGEN.....	103
PARAGRAAF 7 FINANCIERING.....	110
PARAGRAAF 8 GEVOLGEN VOOR DE MINIMA	115
FINANCIËLE BEGROTING.....	117
OVERZICHT BATEN EN LASTEN.....	117

GERAAMDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD	119
VERDELING TAAKVELDEN PER PROGRAMMA.....	123
INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA	126
MEERJARENOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN	127
MEERJARENINVESTERINGSPLANNING 2022-2025	132
MEERJARENBALANS	132
TOELICHTING RAMINGSBIJSTELLINGEN	138
OVERZICHT AANGENOMEN AMENDEMENTEN KADERNOTA 2021.....	140
WETTELIJK VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN	141

Voorwoord

Financiën op orde met ruimte voor nieuwe investeringen: een duurzamer, socialer en groener Wageningen

In deze Programmabegroting 2022-2025 leest u wat er financieel de komende jaren op de gemeente afkomt. Deze begroting is gebaseerd op de Kadernota 2021 en bevat daarmee de vertaling van de doelen en ambities zoals opgesteld in 'De Nieuwe Toekomst'. Hiermee gaan we de laatste periode in van onze bestuurstermijn als college.

Belangrijke maanden waarin we samen met de stad de schouders eronder willen blijven zetten om zoveel mogelijk af te maken waar we aan begonnen zijn. Helaas werden we begin vorig jaar geconfronteerd met de coronacrisis en werd de financiële situatie steeds nijpender. Daarom hebben we samen met de gemeenteraad nieuwe doelen en ambities vastgesteld.

Een gezonde begroting is van groot belang om alle ambities, wensen en ideeën uit de stad voor een langere periode te kunnen faciliteren. De afgelopen collegeperiode zijn er veel stappen gezet om de financiële functie van de gemeente Wageningen te versterken. Maar ook om de P&C-cyclus verder te professionaliseren, zodat de begroting en de jaarrekening inzichtelijker is voor de Gemeenteraad en de stad. We zullen op de ingezette lijn steeds verder werken aan het verder aanscherpen van ambities en doelen en ook de verantwoording verder versterken. We stemmen dit proces graag verder af met de raad, maar ook met onze toezichthouder, de provincie.

Het is zaak om nu de regie te pakken door samen te werken met partners in de regio en de provincie. Slimme en gezamenlijke investeringen in onze stad zijn daarbij gewenst en mogelijk. De transformatie in het sociaal domein leidt nu tot kostenbesparingen. Ook geeft het lucht om taken die we door de stijgende kosten in het sociaal domein maar heel beperkt hebben opgepakt, weer te gaan doen zoals we dat wenselijk vinden. Bijvoorbeeld in de binnenstad. Wel blijft voorzichtigheid geboden om ook in de toekomst financieel gezond te blijven.

Door het traject 'De Nieuwe Toekomst' en mede door de compensatie van het Rijk voor de uitgaven in de jeugdzorg kunnen we nu een sluitende begroting aanbieden. Daarin is het bovendien mogelijk de ozb gelijk te houden en ruimte te geven aan nieuwe investeringen in de komende vier jaar. Daarmee kunnen we de eerste ambities van 'De Nieuwe Toekomst' realiseren: het verminderen van sociale ongelijkheid, het verbeteren van klimaat en het vergroten van duurzaamheid en het versterken van de meerwaarde van groen.

De prognoses laten een forse groei zien van het aantal huishoudens, met de bijbehorende vraag naar woningen in Wageningen. Ze laten daarmee ook een verwachte groei zien van werkgelegenheid en mobiliteit. Als college willen we dat onze leefomgeving groen, duurzaam en toekomstbestendig is voor onze inwoners; nu en later. Daarom stellen we een investeringsbudget voor om plannen uit te werken voor een vitale en mooiere binnenstad. Een prettige leefomgeving met ruimte voor sport, cultuur, ontspanning, en versterking van de cultuurhistorie. Een belangrijk aandachtspunt is hierbij de versterking van de economie in de binnenstad.

We richten ons op versnelling en ophoging van de woningbouwproductie en gaan op zoek naar potentiële nieuwe bouwlocaties. We werken aan de energietransitie, de landbouwtransitie en een versterking van de biodiversiteit. Deze vraagstukken hebben een forse ruimtelijke impact en vragen om een integrale benadering. We werken hieraan samen met regio, provincie, rijk en andere ketenpartners. We betrekken bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden bij het opstellen van de visie op de bebouwde kom (tweede fase Omgevingsvisie). Naast een groene leefomgeving werken we aan een toekomstbestendige leefomgeving. Er is een continue druk op onze ruimte. Dit vraagt om goede afwegingen. Regionaal werken we hierop samen aan de regionale Verstedelijkingsvisie.

De visie Buitengebied en de visie op de Eng zijn vastgesteld. Nu wordt er gewerkt aan de uitvoering van deze visies door samen te werken met de partners in de stad. We willen dat we in Wageningen meer profiteren van alle kennis die in de stad aanwezig is. Daarom gaan we de expertise van de kennisinstellingen, zoals de WUR en NIOO, inzetten om de biodiversiteit te versterken. Samen maken we Wageningen een nog mooiere plek om te wonen.

Ook hebben we de bouw van 500 woningen mogelijk gemaakt, de kamernood onder studenten verkleind en voor een betere doorstroming op de woningmarkt gezorgd met een focus op het

bouwen van betaalbare woningen voor starters en senioren. We blijven ons onverminderd inzetten om de woningnood te verminderen en meer woningen voor elke beurs te realiseren. Bijvoorbeeld door onderzoek te doen naar nieuwe woningbouwlocaties en snellere woningbouw mogelijk te maken, het invoeren van een opkoopbescherming & zelfbewoningsplicht bij nieuwbouw en een onderzoek naar Koopgarant.

Voor het onderwijs is geïnvesteerd in de nieuwbouw van twee basisscholen. Samen met Wageningen 45 is een visie ontwikkeld hoe we als Stad der bevrijding het hele jaar door activiteiten organiseren, waarbij de herdenking op 4 mei en het defilé op 5 mei toekomstbestendig vorm krijgt.

We kijken, hoewel overvallen door de wereldwijde coronacrisis, terug op een collegeperiode waarin we volop hebben gewerkt aan transformatie in het sociale domein, waarbij het uitgaan van vrouwen en het bieden van maatwerk het algemene uitgangspunt vormt. Een voorbeeld hiervoor is het onderzoek "Vertrouwen Werkt" dat in deze periode is afgerond en werd afgesloten met het voorstel "Verdiene Loont". Mensen die gebruik maken van de bijstand en parttime werken, kunnen hierdoor meer geld overhouden.

We willen dat iedereen in Wageningen zo veel mogelijk kans krijgt op een fijn leven. We zetten hierbij in op het verminderen van sociale ongelijkheid. We richten ons hierbij op effectief minimabeleid en participatie van alle Wageningers. Door meer maatwerk en herijking van het armoedebeleid ondersteunen we onze minima beter met meer aandacht voor minima met kinderen.

We werken aan een grotere bestaanszekerheid via onze aanpak bij het vinden van passend werk, inkomensaanvullingen en meer regie mogelijk te maken op de invulling van het eigen leven. Maar ook door een gezonde levensstijl te stimuleren via gezonde voeding, bewegen & sporten en aandacht voor mentale gezondheid. Daarnaast door Wageningen nog inclusiever te maken via snellere integratie van vluchtelingen, voorkomen van discriminatie en uitsluiting; het bevorderen van ontmoeten en respecteren van mensen met andere herkomst en diverse seksuele geaardheden. Ook zorgen we samen met de regio dat iedereen kan meedoen en ieders talenten worden benut op de arbeidsmarkt.

Actuele rapporten over de klimaatverandering laten de mondiale urgentie ervan zien. Daarom hebben we ons de afgelopen jaren ingezet om te verduurzamen en klimaatverandering tegen te gaan. In de Visie Buitengebied zijn kaders vastgelegd hoe we omgaan met de opwekking van duurzame energie in ons landschap. Daarmee bieden ze een gedragen Wageningse inbreng voor de Regionale Energie Strategie (RES 1.0). Verder zijn er diverse zonneparken in voorbereiding en is het zonnepark bij de Haarweg gerealiseerd.

Er zijn ook belangrijke stappen gezet in het gebiedsproces Grebbedijk, Beter Bereikbaar Wageningen en de Snelle Fietsroute Ede-Wageningen. Daarnaast is de Van Uvenweg ingericht als fietsstraat, met als sluitstuk een bredere en duurzame fietsbrug bij de Bellefleur en Ooststeeg. Ook is er een mobiliteitsconvenant tot stand gekomen met diverse ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden in de regio om de mobiliteit te verduurzamen en de bereikbaarheid te verbeteren.

De komende jaren werken we verder aan de energietransitie. Met het opstellen van een Wageningse warmtevisie liggen er kaders hoe we sociaal en eerlijk van het gas af kunnen gaan. De besluitvorming rondom een coöperatief warmtebedrijf in de Benedenbuurt vindt het komende jaar plaats. We zetten ons ook in om zonnepanelen op daken te benutten, (wijkgericht) energiebesparingen te stimuleren, aanleg van diverse zonneparken te faciliteren en een windmolenlocatie onderzoek te doen. We gaan daarnaast verder met de wijkaanpak in de Nude waar we samen met partners werken aan mooie, groene, inclusieve en duurzame wijk van de toekomst. Ook is het voedselbeleid uitgewerkt in een inspirerende voedselagenda voor de komende tien jaar.

Het komende jaar gaan we de meerwaarde van groen verder versterken. Daarbij maken we gebruik van de kennis in de stad. We willen het aanwezige groen behouden en waar mogelijk uitbreiden via nieuwe aanplant. We werken aan een biodiversiteitsplan en in het buitengebied blijven we het groene netwerk versterken. Dit alles in lijn met de Visie buitengebied. Bij nieuwe ontwikkelingen in het stedelijk gebied nemen we het behoud en de aanplant van groen mee in het kader van klimaatadaptatie en biodiversiteit. Dit is van belang om in de toekomst hittestress, wateroverlast en verdere achteruitgang van de biodiversiteit te voorkomen. De aanleg van meer groen stimuleren we onder andere via subsidies voor groene schoolpleinen, groene daken en groene erfafscheidingen.

Juist door corona hebben we weer gemerkt hoe belangrijk de lokale economie is voor Wageningen. Het MKB zorgt voor verdienvermogen en banen en draagt bij aan de leefbaarheid van de stad. We hebben de dienstverlening voor bedrijven verder versterkt. Ook heeft de uitvoering van het actieprogramma binnenstad onze hoge prioriteit. Daarmee ondersteunen we het MKB (winkels en horeca) om uit de crisis te komen. Daarmee moet de levendigheid en de werkgelegenheid in binnenstad geborgd blijven.

In goede samenwerking met de stad hebben we in de coronacrisis tal van begeleidende en ondersteunende maatregelen genomen. Hierbij hebben we ook extra handhavende maatregelen ingezet om de veiligheid van onze inwoners te waarborgen. We verwachten dat de komende periode nog veel inzet nodig is, waaronder voor handhaving. De afgelopen periode hebben we gewerkt aan een bruisend cultureel klimaat met de Wageningse cultuurzomer en het cultuuractieplan. Maar ook als de coronacrisis afloopt is onze inzet gericht op het herstel van de lokale cultuursector, onder meer door de opzet van cultuureducatie op scholen en de cultuurmakers te helpen bij het zoeken van ruimte.

Kortom: als gemeente gaan en staan we de komende jaren voor boeiende vraagstukken waarin we echt verschil kunnen maken voor onze inwoners, organisaties en ondernemers. De trends en ontwikkelingen, nieuwe wettelijke taken en maatschappelijke opgaven in Wageningen en de wereld om ons heen vragen om meerjarig vooruitkijken. Om het maken van keuzes voor onze stad. Er komen belangrijke keuzevraagstukken aan die bepalen hoe we Wageningen en de regio gaan vormgeven. Onder meer de Regionale Ruimtelijke Verkenning, de Verstedelijkingsstrategie, Visie bebouwde kom en de Regionale Energiestrategie bepalen hoe we onze leefomgeving in gaan richten.

Juist in de coronatijd hebben we gemerkt dat onze organisatie in staat is om snel te schakelen en te kijken naar oplossingen. Ook zal de organisatie zich gaan aanpassen aan deze ontwikkeling waarin thuiswerken steeds meer is ingeburgerd. Tegelijkertijd bouwen we aan een fitte organisatie die dat mede mogelijk kan maken. Een organisatie die past bij de schaal en opgaven van Wageningen. Waarin medewerkers graag aan die boeiende Wageningse opgaven werken, omdat er volop dynamiek is. Het vormgeven van aantrekkelijk werkgeverschap is dan ook een belangrijke opgave voor de komende jaren als organisatie.

Andere projecten waar we aan blijven werken, vindt u in de inleidingen van de drie programma's in deze begroting.

College van burgemeester en wethouders van Wageningen
September 2021

Inleiding

Uitgangspunten begroting

Voor deze begroting zijn de volgende algemene financiële uitgangspunten gehanteerd.

- De Programmabegroting 2022-2025 is gebaseerd op de door de raad vastgestelde programmabegroting 2021, inclusief de (later) door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen.
- Vervolgens zijn de vastgestelde Kadernota 2021 inclusief de bijstellingen uit de Nieuwe toekomst, de aangenomen amendementen bij de kadernota en de financiële consequenties van de meicirculaire 2021 verwerkt.
- Kort voor de zomer zijn afspraken tussen het rijk en de VNG gemaakt met betrekking tot de extra compensatie van de tekorten op de jeugdzorg. Met betrekking tot de begroting 2022 is vooruitlopend op de definitieve toekenning in de septembercirculaire 2021 hiervoor een bedrag van € 2,2 miljoen opgenomen. Dit is gedaan om, gelet op de omvang van deze compensatie, in deze begroting een reëel financieel beeld te presenteren. Door middel van een Nota van wijziging die bij deze programmabegroting zal worden aangeboden zal het definitieve bedrag door middel van een begrotingswijziging in de begroting worden bijgesteld. Hieronder volgt nog een nadere toelichting.
- Daarnaast is op basis van het principe 'reëel ramen' ook een aantal begrotingsbedragen geactualiseerd. Deze zogenaamde ramingsbijstellingen bedragen voor 2022 per saldo € 505.000 positief. Een overzicht van deze bijstellingen is inclusief een toelichting daarop opgenomen in de financiële begroting bij deze programmabegroting.
- De financiële effecten van de bij de besluitvorming van de kadernota aangenomen moties zijn niet verwerkt in de programmabegroting. De financiële effecten worden opgenomen in een aparte Nota van wijziging bij de programmabegroting, waarin ook de financiële effecten van de septembercirculaire 2021 worden opgenomen. De Nota van wijziging is in feite een voorstel voor de 1e begrotingswijziging bij de programmabegroting en stelt het college en de gemeenteraad in staat op basis van een integraal financieel beeld van de meerjarenraming een keuze te maken over het uitvoeren van de moties. Besluitvorming over de Nota van wijziging ligt gelijktijdig met de besluitvorming over de Programmabegroting 2022-2025 bij de raad voor. In de aanbestedingsbrief bij deze programmabegroting is het besluitvormingstraject nader toegelicht.
- De septembercirculaire 2021 verschijnt dit jaar naar verwachting op 21 september. De financiële gevolgen hiervan worden ook meegenomen in het voorstel voor de Nota van wijziging.

Begrotingsresultaat

De begroting voor het jaar 2022 sluit met een positief saldo van € 3,2 miljoen. Ook het financieel meerjarenperspectief is sluitend. In deze paragraaf wordt de uitkomst van deze programmabegroting samengevat en ook toegelicht. Eerst een overzicht van de totstandkoming van het begrotingsresultaat en vervolgens een overzicht van het effect hiervan op de weerstandscapaciteit.

De uitkomst van de programmabegroting kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x € 1.000 (- is nadelig)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Begrotingsuitkomst Begroting 2021 - 2024	-1.422	-2.350	-2.842	-2.842
Nieuwe toekomst	1.273	1.473	2.186	2.403
Begrotingsuitkomst na Nieuwe toekomst	-149	-877	-655	-439
Wijzigingen Kadernota 2021	234	877	656	439
Begrotingsuitkomst Kadernota 2021	85	0	0	0
Netto-effect meicirculaire 2021	399	218	20	-41
Begrotingsuitkomst na meicirculaire 2021	484	218	20	-41
Aanpassing richtlijn compensatie jeugdzorg	2.200	1.300	1.200	1.100
Vervallen stelpost OZB-verhoging	0	-844	-894	-928
Indexatie	58	-27	-113	-201
College- en raadsbesluiten	4	33	50	68
Ramingsbijstellingen	505	453	278	259
Uitvoering moties Kadernota 2021	PM	PM	PM	PM
Financieel effect amendement 4A2 Hondenbelasting	-32	0	0	0
Begrotingsuitkomst Programmabegroting 2022 - 2025	3.219	1.133	541	257

Het effect van het meerjarig begrotingsresultaat voor de weerstandscapaciteit, is als volgt:

Onderdeel (x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Beschikbare weerstandscapaciteit:				
Post onvoorzien	20	20	20	20
Onbestemde reserve	2.567	2.567	2.567	2.567
Kapitaal zonder bestemming	4.007	4.103	4.200	4.296
Reserves grondexploitatie	4.453	4.408	4.363	4.363
Batige saldi grondexploitaties 25%	0	0	0	0
Overige bestemmingsreserves	556	556	556	556
Doorwerking saldo 2021 in reserves	588	588	588	588
Doorwerking saldi vanaf 2022 in reserves	3.219	4.352	4.893	5.150
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	15.411	16.595	17.187	17.541
Totale risico's	3.631	5.431	5.331	5.231
Benodigde weerstandscapaciteit 8,5%	9.398	9.362	9.469	9.566
Gewenste weerstandscapaciteit 10%	11.056	11.014	11.140	11.254
Werkelijke weerstandscapaciteit	13,9%	15,1%	15,4%	15,6%

Uit bovenstaande tabel volgt dat de weerstandscapaciteit aan de gestelde grenswaarden voldoet en toereikend is om de totale risico's af te dekken, ook in meerjarig perspectief. Dat betekent dat de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. De gemeente heeft dus voldoende weerstandsvermogen.

Hieronder volgt een toelichting op de begrotingsmutaties zoals opgenomen in de tabel begrotingsmutaties. Hierbij is ook aandacht voor de verschillende hiervoor al vermelde financiële uitgangspunten.

Kadernota 2021 en de Notitie Keuzes voor een Nieuwe Toekomst

Bij de Kadernota was de primitieve begroting 2021 de financiële uitgangspositie. Voor het opstellen van deze programmabegroting zijn als eerste de wijzigingen van de Kadernota 2021 inclusief de wijzigingen van de Notitie Keuzes voor een Nieuwe Toekomst en de aangenomen amendementen (meerjarig) verwerkt.

Effect meicirculaire 2021

Over de effecten van de meicirculaire 2021 is de raad begin juli door middel van een raadsinformatiebrief (kenmerk: 21.0101693) geïnformeerd. De financiële effecten hiervan zijn in deze begroting verwerkt.

De herijking van het gemeentefonds wordt volgens de laatste informatie per 1 januari 2023 ingevoerd. Recentelijk heeft het Ministerie van BZK een actualisatie van de herverdeeffecten met betrekking tot de herijking van het gemeentefonds gepubliceerd. Het voorlopige effect lijkt voor Wageningen positief uit te pakken. Besluitvorming op rijksniveau vindt nog plaats en er dient nog een actualisatie van het model naar de huidige data plaats te vinden, hetgeen van groot effect kan zijn. De informatieverstrekking vindt plaats in de meicirculaire 2022. Dit betekent dat bij deze begroting is uitgegaan van de huidige inkomsten uit het gemeentefonds.

Na de meicirculaire 2021 is aanvullende informatie over de stelpost compensatie jeugdhulp bekend geworden, deze informatie wordt hieronder verder toegelicht.

Aanpassing richtlijn 'ramen extra middelen jeugdzorg'

In de raadsinformatiebrief over de meicirculaire 2021 (kenmerk: 21.0101693) is de raad geïnformeerd over de verwerking van de incidentele compensatie voor jeugdhulp voor 2022. De incidentele compensatie over 2022 ter hoogte van € 2,2 miljoen is conform de brief van de minister inzake toezegging compensatie jeugdhulp verwerkt en wordt in de septembercirculaire 2021 toegekend. Vanwege de majeure omvang is deze verwachte bijdrage in tegenstelling tot wat gebruikelijk is al in deze programmabegroting verwerkt.

Vlak voor de zomer is aanvullende informatie bekend geworden over de aanpassing van de richtlijn 'ramen extra middelen jeugdzorg'. Naar aanleiding van de nieuwe richtlijn mag maximaal 75% van de geraamde bedragen naar aanleiding van de arbitrage door de Commissie van wijzen als stelpost in de begroting worden opgenomen. Omdat het demissionaire kabinet de keuze doorschuift naar een volgend kabinet, is het onzeker of gemeenten deze bijdrage daadwerkelijk zullen ontvangen. Vandaar dat vanuit de provincie de eis wordt gesteld dat in het totaal van de risico's rekening wordt gehouden met het risico dat er geen compensatie komt. Vanaf jaarschijf 2023 speelt dit risico, ter hoogte van de opgenomen stelpost, een rol. Hieronder wordt getoond met welke bedragen de stelpost in deze begroting is verhoogd. Van belang is dat er een sterke afbouw in de stelpost zit. Dit komt doordat verschillende kostenbesparende maatregelen in mindering worden gebracht op de eventuele structurele compensatie. Tegenover de afbouw staat een vermindering van kosten vanwege een verwachte stelselwijziging voor de jeugdzorg, deze wordt geconcretiseerd in de Hervormingsagenda jeugd, die voor 1 januari 2022 opgesteld dient te worden.

Financieel overzicht compensatie jeugdzorg (obv meicirculaire 2021)										
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Meicirculaire 2019	633	487	496							
Septembercirculaire 2020				499						
Meicirculaire 2021:										
<i>Verlichting financiële druk</i>			404							
<i>Verkorten wachttijden</i>			340							
<i>Oormerking verkorten wachttijden</i>			-340							
Oude stelpost					500	500	500	500	500	500
Verhoging stelpost obv nieuwe richtlijn					1.300	1.200	1.100	600	500	500
Incidentele compensatie 2022, uitkering in septembercirculaire 2021				2.200						
Totale compensatie per jaar in begroting	633	487	900	2.699	1.800	1.700	1.600	1.100	1.000	1.000

Financieel beeld bij 100% compensatie jeugdzorg

In onderstaande overzicht wordt getoond welk effect het verschil tussen 75% of 100% van de compensatie jeugdzorg op de begrotingsuitkomst heeft. In deze begroting is de volgens de richtlijn maximaal toegestane compensatie meegenomen ter hoogte van 75%.

Financieel beeld bij 100% compensatie jeugdzorg				
Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Compensatie jeugdzorg bij 100%		2.400	2.300	2.100
Maximaal toegestane compensatie jeugdzorg obv richtlijn 75%		1.800	1.700	1.600
Vershil tussen 75% en 100% compensatie jeugdzorg	0	600	600	500
Financieel effect amendement 4A2 Hondenbelasting	3.219	1.133	541	257
Vershil tussen 75% en 100% compensatie jeugdhulp	0	600	600	500
Saldi bij 100% compensatie jeugdzorg	3.219	1.733	1.141	757

Vervallen stelpost OZB-verhoging

In de Kadernota 2021 is de begroting 2022-2025 vanaf 2023 structureel en reël sluitend gemaakt door middel van een eenmalige verhoging van de ozb-tarieven in 2023 met ongeveer 7,5% en/of andere ombuigingen. In deze kadernota werd voorzichtigheidshalve niet gerekend op extra middelen van het Rijk ter compensatie van de tekorten voor de jeugdhulp en de opschalingskorting. Daarbij is aangegeven dat als met het opstellen van de begroting 2023 blijkt dat wel extra financiële middelen worden ontvangen en die ook afdoende zijn, deze ozb-maatregel en/of andere ombuigingen alsnog worden teruggedraaid. Door de toezeggingen van en afspraken met het rijk over de extra middelen jeugdzorg is deze duidelijkheid er inmiddels. Hierdoor kan deze verhoging van de tarieven komen te vervallen.

Overige effecten begrotingsresultaat

Naast de reeds genoemde effecten zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt in de onderliggende begroting. De majeure effecten worden hieronder toegelicht. Deze posten liggen met deze begroting ter besluitvorming aan de Raad voor.

College- en raadsbesluiten

Na vaststelling van de Programmabegroting 2021 is er nog een aantal raads- en collegebesluiten genomen waarin ook een aantal (kleinere) begrotingswijzigingen is opgenomen. Deze zijn uiteraard ook meegenomen bij de opstelling van deze programmabegroting.

Indexatie

De indexatie die is toegepast is overeenkomstig de financieel technische uitgangspunten die zijn vastgesteld in de Kadernota 2021 en zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB:

- Belastingen, heffingen en leges: de reguliere indexering voor 2022 en verder bedraagt 1,85%
- Index materiële overheidsconsumptie (IMOC) voor 2022 bedraagt 1,4%, voor 2023 en verder 1,5%
- Index beloning werknemers (PO/BO) voor 2022 bedraagt 1,2%, voor 2023 en verder 2%
- Leges en tarieven: er wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief
- De omslagrente voor 2022 en verder bedraagt 1,75%

Meerjareninvesteringsplan en kapitaallastenontwikkeling

Voor het overzicht van de geplande meerjarige investeringen naar programma wordt verwezen naar de meerjareninvesteringsplanning 2022-2025 in de financiële begroting. Het rentepercentage bedraagt voor alle jaren 1,75%. Dit is gebaseerd op de werkelijke rente die naar verwachting wordt betaald als percentage van de totale boekwaarde van de activa aan het begin van elk begrotingsjaar. Ten opzichte van 2021 is dit rentepercentage gedaald met 0,1%. Dit heeft een voordelig effect op de kapitaallastenontwikkeling.

Ramingsbijstellingen (zie onderstaande tabel)

In de financiële begroting achterin deze programmabegroting is een uitgebreid overzicht met toelichting opgenomen van de ramingsbijstellingen. Deze ramingsbijstellingen hebben per saldo een positief effect op het saldo van baten en lasten.

De meerjarige begroting is op de volgende onderdelen reëel bijgeraamd:

Bedragen x € 1.000 (- is nadelig)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Kapitaallastenontwikkeling	11	-159	-267	-290
Personeelsbegroting	175	146	123	93
Ramingsbijstelling OZB incl. areaaluitbreiding	375	351	325	305
Diverse bijstellingen sociaal domein	275	311	438	450
Correctie stelpost uren doorbelasting investeringen	-300	-300	-300	-300
Diverse bijstellingen overig	-31	104	-42	0
Totaal ramingsbijstellingen	505	453	278	259

Technische aanpassingen begroting

Tabellen en grafieken in de begroting

Vanwege de aanpassing van de programma-indeling zijn de tabellen voor de Programmabegroting 2022 – 2025 gewijzigd. In het verleden heeft de raad de wens geuit tot het vergroten van de leesbaarheid en het beperken van de omvang van begroting en jaarstukken. Vandaar dat in de Programmabegroting 2022 - 2025 een aantal aanpassingen aan de tabellen en grafieken zijn gedaan ter verbetering van beide aspecten.

De volgende zaken zijn gewijzigd:

- De wettelijk verplichte beleidsindicatoren zijn veelal incompleet en niet altijd van toegevoegde waarde. Deze indicatoren zijn verplaatst naar een apart hoofdstuk achter in de begroting. Per programma wordt aangegeven welke beleidsindicatoren voor dat programma een rol spelen. Ter verbetering van de vergelijkbaarheid wordt voortaan de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van gemeenten in dezelfde grootteklasse (25.000 - 50.000 inwoners) in plaats van met het gemiddelde van Nederland. We werken toe naar een begroting met eigen indicatoren die van toegevoegde waarde zijn voor het vormen van een beeld van de in de begroting opgenomen ambities, doelen en resultaten.
- Om beter aan te sluiten bij het informatieniveau van de raad, tonen de financiële tabellen per programma voortaan het beeld van de middelen per programma en per ambitie (informatieniveau raad) en niet langer per product (informatieniveau college). In de financiële begroting zijn tabellen opgenomen met de verdeling van middelen naar taakvelden.
- Samenhangend met voorgaande ontwikkeling wordt de informatie over de verdeling van middelen naar wettelijk/niet-wettelijk voortaan per ambitie getoond in plaats van per product.
- Het budgetrecht van de raad houdt de bevoegdheid in het college te autoriseren voor het uitgeven van door de raad beschikbaar gestelde middelen. De raad stelt met het besluiten over de Programmabegroting 2022 - 2025 alleen voor jaarschijf 2022 de baten en lasten vast. De jaarschijven 2023 tot en met 2025 betreffen de meerjarenraming. Om het belang van de jaarschijf waarvoor de baten en lasten worden vastgesteld duidelijk te maken, wordt deze kolom in de financiële tabellen voortaan met een andere kleur weergegeven.

Verschuiving middelen tussen programma's

In 2015 is voor een periode van 10 jaar een jaarlijks budget toegekend voor de verduurzaming van schoolgebouwen. Dit budget is destijds toegekend aan programma 4 Milieu, product Energiebeheer (nu programma 2: Wageningen Fysiek). Omdat deze middelen enkel worden besteed aan schoolgebouwen en we andere verduurzamingskredieten ook verantwoorden onder het betreffende beleidsterrein (bijv. de Sportaccommodaties), zijn in de voorliggende begroting deze budgetten verschoven naar programma 1: Wageningen Sociaal, product Onderwijshuisvesting. Het gaat om een verschuiving ter hoogte van € 110.000 tot en met 2025.

Leeswijzer

Een gewijzigde opzet en inhoud van de programmabegroting

Voor u ligt de Programmabegroting 2022-2025 van de gemeente Wageningen. Eigenlijk zijn het de begroting voor het jaar 2022 en de meerjarenraming voor de jaren 2023 tot en met 2025. De begroting is opgesteld door het college van B&W en wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Vervolgens kan het college daarmee in het jaar 2022 aan de slag, dat wil zeggen de ambities en doelstellingen realiseren binnen de wettelijke en de door de raad vastgestelde financiële en beleidsinhoudelijke kaders en randvoorwaarden.

De Programmabegroting 2022-2025 wijkt in vele opzichten af van die van voorgaande jaren. Zowel qua inhoud als opzet. Qua inhoud omdat in deze programmabegroting alle uitkomsten van de besluitvorming over de Nieuwe Toekomst zijn verwerkt. Qua opzet omdat deze geheel is gewijzigd. De programma-indeling is fundamenteel veranderd: van 11 naar 3 begrotingsprogramma's. Binnen de begrotingsprogramma's is de opzet ook gewijzigd. Deze wijzigingen zijn bedoeld om de leesbaarheid, de omvang en de informatiewaarde van de programmabegroting te verbeteren.

In de raads werkgroep Financiële Documenten is in 2020 gesproken over de opzet van de programmabegroting. Vanuit deze werkgroep is onder andere het voorstel gedaan de opzet van de programmabegroting met ingang van de programmabegroting 2022 aan te passen en daarbij het aantal begrotingsprogramma's terug te brengen van 11 naar 3. De nieuwe begrotingsprogramma's zijn: 1 Wageningen Sociaal, 2 Wageningen fysiek en 3 Bestuur en organisatie. Deze opzet is nu toegepast. In de Kadernota die kort voor de zomer door de raad is vastgesteld is ook al inzicht gegeven in de baten en lasten op basis van de oude en de nieuwe programma-indeling.

In voorgaande begrotingsprogramma's was een overdaad aan tabellen en grafieken opgenomen. Daarnaast waren er verspreid over de programma's 34 beleidsindicatoren opgenomen. Beleidsindicatoren die wettelijk verplicht zijn, maar in de praktijk weinig toegevoegde waarde bieden aangezien de gegevens simpelweg (nog) niet beschikbaar zijn. Doel is om toe te werken naar een begroting waarbij eigen indicatoren in de programma's opgenomen worden die van toegevoegde waarde zijn voor het vormen van een beeld van de in de begroting opgenomen ambities, doelen en resultaten. In deze begroting zijn er nog geen eigen indicatoren toegevoegd. Dit proces is onder andere afhankelijk van de beleidscyclus waarin per domein voorstellen worden gedaan voor eigen indicatoren. De wettelijk verplichte indicatoren zijn in deze nieuwe opzet van de begroting in een bijlage opgenomen. In de begrotingsprogramma's wordt hiernaar verwezen.

In voorgaande begrotingen werden per onderdeel binnen een begrotingsprogramma vijf figuren met veel verschillende informatie getoond. In de nieuwe opzet is getracht figuren en tabellen te tonen die voor de raad van belang zijn en uiteraard ook wat wettelijk is voorgeschreven. Het is in ieder geval verplicht vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) om inzicht te geven in de raming voor het begrotingsjaar van het bestaande en nieuwe beleid. Verder is vanuit het BBV verplicht gesteld dat in de financiële begroting (het totaaloverzicht) informatie over de baten en lasten van T-2 t/m T+3 wordt getoond. In aanvulling hierop wordt ook in de nieuwe opzet in de begrotingsprogramma's de informatie over de T-2 tot en met T+3 getoond. Hiermee wordt dus meer informatie over de ontwikkeling in jaren per programma getoond dan verplicht is. Het college is van mening dat deze informatie wel nuttige inzichten kan bieden aan de raad. Om duidelijker te maken dat T het jaar is waarvoor de raad de begroting vaststelt en de andere jaren slechts ramingen betreffen, is de kolom voor jaar T een andere kleur of tint gegeven.

Verder wordt de indeling naar producten niet meer getoond en alleen tabellen opgenomen over de baten en lasten per programma en per ambitie, en in de financiële begroting ook per taakveld. Dit informatieniveau sluit beter aan bij de kaderstellende rol van de raad. De indeling wettelijk/niet-wettelijk is niet verplicht gesteld vanuit het BBV. Op grond van de verwachting dat de raad waarde hecht aan deze informatie wordt per ambitie getoond welk gedeelte wettelijke en welk gedeelte niet-wettelijke taken betreft.

Een laatste aanpassing betreft de vergelijkende cijfers. Ter vergroting van de vergelijkbaarheid van de cijfers zijn de vergelijkende cijfers gewijzigd: van Nederland totaal naar gemeenten in de grootteklasse 25.000 t/m 50.000 inwoners.

Met de vele wijzigingen die zijn doorgevoerd is de Programmabegroting 2022-2025 qua opzet nog niet "af". Het college ziet de noodzaak en ook mogelijkheden tot verdere verbeteringen die de leesbaarheid en informatiewaarde met name in de begrotingsprogramma's verder verbeteren. Dat

geldt bijvoorbeeld voor het zogenaamde smarter maken van doelstellingen in de programmabegroting. Dit vraagt de komende jaren nog meer aandacht en begint in principe bij het formuleren van indicatoren bij het vaststellen en actualiseren van beleid. Daarin wordt vastgesteld welke ambities en doelen worden nagestreefd en welke indicatoren daarbij passen die tijdig beschikbaar en betrouwbaar zijn en dan ook een plek kunnen krijgen in de programmabegroting en het jaarverslag.

De nieuwe opzet van de programma's maakt ook zichtbaar dat er nog andere verbeteringen noodzakelijk zijn. Dit betreft bijvoorbeeld het ontbreken van toelichtingen op de tabellen van baten en lasten. Het is zeker gewenst om de meest relevante wijzigingen in de begrotingsbedragen te duiden.

Leeswijzer algemeen

De programmabegroting is opgebouwd uit 3 verschillende onderdelen: de begrotingsprogramma's, de paragrafen en de financiële begroting.

In de begrotingsprogramma's zijn de beleidsdoelstellingen geclusterd op basis van beleidsmatige samenhang. Deze zijn uitgewerkt naar ambities en doelstellingen. Daarmee wordt inzichtelijk gemaakt wat we willen bereiken (ambitie, doel en resultaat) en wat dat mag gaan kosten.

Naast de programma's bevat de begroting de paragrafen voor specifieke beleidsthema's. Daarvan zijn zeven paragrafen verplicht op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording, het BBV. Daarnaast heeft de gemeenteraad eerder gekozen voor het opnemen van de paragraaf Gevolgen voor de minima. Deze paragraaf is dit jaar (nog) gehandhaafd. De raad wordt gevraagd in overweging te nemen of deze paragraaf in het vervolg nog opgenomen dient te worden. Tenslotte bevat de programmabegroting de zogenaamde financiële begroting. Hierin zijn totaaloverzichten van de baten en lasten, toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, overzichten van incidentele baten en lasten en het verloop van reserves en voorzieningen opgenomen.

Programma 1 Wageningen sociaal

Waarom dit programma?

In 2022 zetten we in op het verkleinen van de sociaal economische gezondheidsverschillen en het vergroten van de mentale gezondheid en veerkracht van kwetsbare inwoners of inwoners die extra geraakt zijn door de coronacrisis. Dit zijn mensen met een lage sociaaleconomische status (SES), eenzame inwoners en jongeren met psychische klachten. Met de uitvoering van het preventieakkoord leggen we de focus op de bevordering van een gezonde leefstijl en mentale gezondheid bij jongeren in kwetsbare situaties.

Op initiatief van de gemeenteraad is in 2021 A-dossier 'Goed Werk' gestart. In dit proces doorloopt de gemeenteraad een brede verkenning op het thema werk, om eind 2021 een startnotitie aan het college aan te bieden. Op dit moment is het precieze onderwerp en de opdracht aan het college nog onbekend. In 2022 heeft de uitvoering van de startnotitie alle aandacht.

Tegelijkertijd zetten we onze eerste stappen binnen de vernieuwde armoede-aanpak. Het nieuwe beleid wordt in 2022 uitgevoerd. We werken aan het voorkomen van armoede en het vergroten van financiële zelfstandigheid van inwoners zodat iedereen mee kan doen. Kinderen in armoede krijgen meer ondersteuning. Daarnaast zal met maatwerk beter worden aangesloten op de behoeften van onze inwoners. Ook op het gebied van inburgering werken we in 2022 vanuit een nieuwe aanpak. De nieuwe Wet inburgering start op 1 januari 2022 en heeft de gemeente de regie op de inburgering van nieuwkomers. Vanuit de principes van Samen Wageningen helpen we onze nieuwe inwoners met een sterk netwerk van lokale partners om zo snel mogelijk op eigen benen te staan.

In 2022 gaan we verder met het project duurzaam partnerschap jeugd met als doel om (nog) meer te voorkomen dat zwaardere vormen van hulp en ondersteuning nodig zijn. Dit realiseren we door de basisinfrastructuur te versterken, de toegang en regie te verbeteren en een pilot in te zetten met onze curatieve partners jeugdhulp.

Voor alle kinderen en jongeren in Wageningen is het onderwijs op eigen niveau beschikbaar en fysiek bereikbaar. Alle jongeren krijgen de gelegenheid om hun capaciteiten en talenten te gebruiken, zodat ze economisch en maatschappelijk zelfstandig kunnen worden. Wij richten ons op het aanbod van voorzieningen voor kinderopvang en voorschools, primair en voortgezet onderwijs. In 2022/2033 start de nieuwbouw voor zowel de Margrietschool als de Zwaneridder. Voor de jaren 2023 – 2025 zijn voor twee basisscholen renovatie/nieuwbouw gepland in het kader van het groene IHP.

Sport en bewegen is mogelijk voor iedereen: jong en oud, fanatiek sporter of rustige beweger, in de openlucht of in een sportaccommodatie. Het is daarom belangrijk dat drempels worden weggenomen, zodat sporten voor iedereen vanzelfsprekend wordt. Sport en bewegen biedt uitdaging, kennismaking met winst en verlies, ontmoeting en belangrijke gezondheidsvoordelen. We starten een onderzoek om de behoefte van sportverenigingen en individuele sporters in relatie tot de sportaccommodaties en de mogelijkheden van de openbare ruimte in kaart te brengen. Het is een van de eerste stappen om tot een optimalisatie van de sportinfrastructuur te komen en in hoeverre (binnen de financiële middelen) in al deze verschillende behoeftes kan worden voorzien.

In het afgelopen anderhalf jaar hebben we gezien dat de Wageningse cultuursector veerkrachtig is. In een tijd waarin de samenleving veelal naar binnen gericht is, hebben we fantasie en verbeeldingskracht van kunst en cultuur nodig om onze horizon te verleggen. We gaan de Wageningse cultuursector structureel stimuleren door middel van ons eigen cultuuractieplan. Het doel is om met dit plan de beschikbare gemeentelijke middelen zo optimaal mogelijk te investeren in vier thema's: cultuureducatie, cultuur van en voor iedereen, samenwerking en ruimtegebruik.

Vanuit Openbare Orde en Veiligheid gaan we verder met de gestelde prioriteiten. Dat zijn ondermijning, zorg & veiligheid, veilige evenementen en een up-to-date crisisorganisatie. De focus is gericht op de aanpak ondermijning en de verdere implementatie van het escalatiemodel zorg & veiligheid. In 2022 zal het Regionaal Informatie en Expertisecentrum een weerbaarheidsscan maken van de gemeente Wageningen. De uitkomsten worden gedeeld met de gemeenteraad. Daarnaast stellen we in 2022 een Kadernota Integrale Veiligheid 2023-2026 op. Met deze Kadernota kan de gemeenteraad prioriteiten stellen aan het te voeren veiligheidsbeleid van de gemeente Wageningen.

Het beleidskader Samen Wageningen wordt aan de hand van de evaluatie aangescherpt met helder beschreven ambities, maatschappelijke resultaten en meetbare indicatoren waarop verantwoording kan worden afgelegd. Het aangescherpte beleidskader vormt de basis voor de aanbesteding preventieve hulp en ondersteuning (momenteel uitgevoerd door Welsaam) in 2022.

Naast deze grote inhoudelijke opgaven zien we ook een verandering op het gebied van financiën. Na jaren van tekorten hebben we in 2020 een kantelpunt gezien in de uitgaven van het sociaal domein en is er sindsdien sprake van dalende uitgaven. De komende jaren willen we de transformatie in het sociaal domein continueren, zodat we goede passende ondersteuning aan onze inwoners blijven geven en budget en uitgaven duurzaam in balans blijven.

Beoogd maatschappelijk effect

In dit programma zijn de volgende ambities actueel:

- 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht
- 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid
- 1.3 Wettelijke taken vanuit Wageningse principes
- 1.4 Vrijheid en internationale samenwerking
- 1.5 Onderwijs en kinderopvang
- 1.6 Een leven lang sporten en bewegen
- 1.7 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen
- 1.8 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht

Wat willen we bereiken?

Verkleinen van gezondheidsverschillen, eenzaamheid en het vergroten van de veerkracht om om te gaan met de uitdagingen van het leven.

Doelen

1.1.1 Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl

Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl.

Beoogde resultaten

- Het aantal dagen dat kinderen buiten spelen en deelnemen aan buitenschoolse sportactiviteiten, is 5% verhoogd ten opzichte van de kindermonitor 2017 (bijvoorbeeld door inzet sport/buurtwerk en vergroening schoolpleinen).
- In Wageningen zijn er minder kinderen met overgewicht dan het gemiddelde in Gelderland.
- Jongeren zijn zich bewust van de gevolgen van het gebruik van alcohol, roken en drugs en het omgaan met groepsdruk.

Doelen

1.1.2 Voorkomen dat kinderen en jongeren kampen met ernstigere psychische klachten door tijdig psychische klachten te signaleren en bespreekbaar te maken

Voorkomen dat kinderen en jongeren kampen met ernstigere psychische klachten door tijdig psychische klachten te signaleren en bespreekbaar te maken.

Beoogde resultaten

- Kinderen en jongeren kunnen beter omgaan met psychische klachten door deze klachten te voorkomen, te signaleren en bespreekbaar te maken (o.a. inzet van SOH jeugd GGZ, inloop Jeugd en Gezin, jongerenwerk, maatschappelijk werk).

Doelen

1.1.3 Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer, langer in goede gezondheid en ervaren meer veerkracht.

Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer, langer in goede gezondheid en ervaren meer veerkracht.

Beoogde resultaten

- In de Wageningse aandachtswijken hebben inwoners minder overgewicht (o.a. door beweegactiviteiten in de wijken, projecten gericht op een gezond voedingspatroon).
- In de Wageningse aandachtswijken wordt er evenveel bewogen als het Wageningse gemiddelde. Wij gaan hierbij uit van de Nederlandse norm gezond bewegen (o.a. beweegactiviteiten Welsaam).
- Inwoners ervaren meer bestaanszekerheid
- Inwoners hebben mogelijkheden om hun basisvaardigheden (taal, rekenen en digivaardigheden) te vergroten.
- Mensen wonen en werken in een gezonde leefomgeving, zowel binnen als buiten.

Doelen

1.1.4 We willen eenzaamheid voorkomen, signaleren en verminderen

We willen eenzaamheid voorkomen, signaleren en verminderen.

Beoogde resultaten

- Inwoners ervaren minder eenzaamheid (bijvoorbeeld ontmoetingsactiviteiten bij partners in de stad, o.a. Huizen van de wijk/Markt 17 etc.).

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Veel van de doelen en resultaten die deze ambitie vormgeven pakken we samen met Welsaam op. De overeenkomst met Welsaam loopt na 2022 af en zal opnieuw worden aanbesteed. Het is mogelijk dat hier een andere uitvoerende partij uit naar voren komt. Ook bestaat de kans dat de potentiële aanbieders niet de gevraagde resultaten kunnen behalen voor de door ons bepaalde (en in de begroting opgenomen) prijs. In die zin is er een risico dat resultaten vanaf 2023 niet behaald kunnen worden, of dat er tijdelijk (bijv. door een aanbiederwissel) minder bereikt wordt.
- De GIDS-middelen zijn nog niet toegekend voor de periode vanaf 2022. Als deze middelen niet worden toegekend kan een deel van de resultaten (en daarmee doelen en ambitie) niet behaald worden, of zal alternatieve financiering gezocht moeten worden.
- De coronacrisis treft de reeds kwetsbare groepen in de samenleving het hardst. Hierdoor is de kans aanwezig dat de sociaal economische gezondheidsverschillen de komende jaren vergroot worden.

1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid

Wat willen we bereiken?

Financiële ongelijkheid verminderen, armoede voorkomen en financiële zelfstandigheid bij inwoners vergroten.

Doelen

1.2.1 We zetten in op het voorkomen, verzachten en verhelpen van armoede.

We zetten in op het voorkomen, verzachten en verhelpen van armoede.

Beoogde resultaten

- Resultaten (bijvoorbeeld bereik van de regelingen) worden bepaald na de herijking van de instrumenten.

Doelen

1.2.2 Wageningers met schulden worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en geholpen bij hun schuldenproblematiek

Wageningers met schulden worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en geholpen bij hun schuldenproblematiek.

Beoogde resultaten

- Alle meldingen over betalingsachterstanden worden beoordeeld. Boven bepaalde grensbedragen wordt iedere melding opgevolgd.
- Overige resultaten worden bepaald na de herijking van de instrumenten.
- We ontvangen meldingen over betalingsachterstanden bij zorgverzekeraars, nutsbedrijven en grote (lokale) verhuurders.

Doelen

1.2.3 We voorkomen instroom in de bijstand van werkzoekenden of (nog) werkenden en maken gebruik van veranderingen in de arbeidsmarkt met omscholing en focus op kansberoepen

We voorkomen instroom in de bijstand van werkzoekenden of (nog) werkenden en maken gebruik van veranderingen in de arbeidsmarkt met omscholing en focus op kansberoepen.

Beoogde resultaten

- In 2022 zijn 20 Wageningers zonder werk (waarvan 10 zonder bijstandsuitkering) omschoold naar een beroep in de klimaat/duurzaamheidssector (Inzet op nuggers, door slimmer samenwerken in arbeidsmarktregio).
- In 2022 hebben 20 Wageningers met een bijstandsuitkering (duurzaam) werk gevonden in een kansberoep, bovenop de reguliere uitstroom.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- De coronacrisis is van grote invloed op armoede- en schuldenproblematiek. Ook op de doelen en resultaten die betrekking hebben op het voorkomen van instroom in de bijstand en uitstroom naar kansberoepen/duurzame beroepen zijn we afhankelijk van de arbeidsmarkt.

1.3 Wettelijke taken vanuit Wageningse principes

Wat willen we bereiken?

In Wageningen werken we, ook bij het uitvoeren van de wettelijke taken, vanuit de vijf Wageningse principes: voorkomen van problemen, de inwoner staat centraal, we doen het samen, we gaan uit van vertrouwen, we geven ruimte aan vernieuwing. Binnen deze ambitie valt ook de uitvoering van de wettelijke taken. Natuurlijk raken de activiteiten in de andere ambities ook aan deze wettelijke verplichtingen.

Doelen

1.3.1 Kinderen en jongeren kunnen zich op eigen wijze ontwikkelen zonder dat dit wordt geproblematiseerd (normaliseren)

Kinderen en jongeren kunnen zich op eigen wijze ontwikkelen zonder dat dit wordt geproblematiseerd (normaliseren).

Beoogde resultaten

- Gezinnen doen voor hulp minder beroep op (duurdere) geïndiceerde jeugdhulp en maken hiervoor meer gebruik van basisvoorzieningen

Doelen

1.3.2 Versterken van de positie van ouders als opvoeders

Versterken van de positie van ouders als opvoeders.

Beoogde resultaten

- Ouders voelen zich gesteund door het gebruik van ouderprogramma's, laagdrempelige opgroei- en opvoedondersteuning en hulp bij echtscheiding en hebben hun opvoedvaardigheden vergroot.

Doelen

1.3.3 Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en doen iets voor een ander of hun omgeving (versterken burgerschap)

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en doen iets voor een ander of hun omgeving (versterken burgerschap).

Beoogde resultaten

- Leefbare wijken: In de eigen wijk zijn er mogelijkheden voor de bewoner om anderen te ontmoeten en samen activiteiten te ondernemen, bijvoorbeeld in wijkcentrum of buurtinitiatieven (zie ook doel 2.7.3).
- Meer dan 37% van de ondervraagden (volwassenen en ouderen) voor de monitor van VGGM doet in 2021 vrijwilligerswerk.
- Minder mantelzorgers zijn overbelast; van de ondervraagden voor de monitor van VGGM geeft in 2021 < 3% in categorie Ouderen 65+ en < 2% in categorie Volwassen aan overbelast tot zwaar overbelast te zijn.

Doelen

1.3.4 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Jeugdwet (ook opgenomen onder ambitie 1.1)
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015
- Participatiewet
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening
- Wet inburgering
- Wet Publieke Gezondheid (ook opgenomen onder ambitie 1.1)
- Wet educatie en Beroepsonderwijs
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
- Wet gemeentelijke anti-discrimatievoorzieningen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Het sociaal domein kenmerkt zich door verschillende open einde-regelingen. Dit betekent dat het mogelijk is dat de kosten hoger uitvallen dan begroot. Wanneer er inhoudelijke maatregelen getroffen worden om de kosten te beperken kan dit gevolgen hebben voor het behalen van doelen en resultaten, of het handelen volgens de Wageningse principes.

1.4 Vrijheid en internationale samenwerking

Wat willen we bereiken?

Alles wat wij doen is gericht op het bevorderen van het besef dat vrijheid een fundamentele waarde is voor individueel en collectief geluk, waarbij iedereen een eigen verantwoordelijkheid heeft. Voor huidige generaties en generaties na ons. Met respect voor het verleden als basis willen we daaraan vorm geven op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Doelen

1.4.1 We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als voorvechter en gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid

We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als voorvechter en gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid. Wij brengen deze thema's over het voetlicht voor het hele land en ver daar buiten. Professioneel, midden in de samenleving, met krachtige en loyale partners.

Beoogde resultaten

- We bieden via Wageningen 45 een onderscheidend programma met impact: lokaal, regionaal, landelijk, internationaal, het hele jaar rond. Met ontmoetingen, evenementen, dialoog, kennisdeling en educatie. Fysiek en online.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

1.5 Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

Kinderen en jongeren krijgen gelijke kansen om hun talenten te ontwikkelen, zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Doelen

1.5.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkel- en taalspraakachterstanden zijn verminderd

Onderwijsachterstanden en ontwikkel- en taalspraakachterstanden zijn verminderd.

Beoogde resultaten

- 90% van alle kinderen en 80% van de kinderen met een VVE verwijzing stroomt succesvol door naar een reguliere groep 3. 90% van de leerlingen maakt na één jaar in de schakelklas een succesvolle overstap naar een passende reguliere groep.
- Logopedische screening voor VVE kinderen en indicatiescreening alle kinderen groep 1 t/m 8 waar zorgen zijn.

Doelen

1.5.2 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Beoogde resultaten

- Het aantal Voortijdig School Verlaters (VSV'ers) in de regio Vallei daalt tot 2024 met 1,5%.
- Het relatief schoolverzuim bedraagt maximaal 2% van het aantal leerplichtigen.

Doelen

1.5.3 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid (draagt mede bij aan programma 3)

Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid (draagt mede bij aan programma 3).

Beoogde resultaten

- Er is een scholingsprogramma gericht op het stimuleren van ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid (draagt mede bij aan programma natuur en duurzaamheid).

Doelen

1.5.4 Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar

Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar.

Beoogde resultaten

- De maximale reistijd is van 90 minuten teruggebracht naar maximaal 60 minuten. Deze wijziging gaat in bij aanvang schooljaar 2020/2021 .
- De vervoerder verduurzaamt zijn wagenpark. Op het totaal van de kilometers passend vervoer schooljaar 2020/2021 wordt 25% met Euro-6, 50% met Groen gas (Biogas) en 25% met Elektrisch/Waterstof uitgevoerd.

Doelen

1.5.5 Schoolgebouwen bieden een optimale leeromgeving, zijn toekomstig bestendig en multifunctioneel

Schoolgebouwen bieden een optimale leeromgeving, zijn toekomstig bestendig en multifunctioneel.

Beoogde resultaten

- Er is voldoende adequate capaciteit voor onderwijshuisvesting
- Scholen hebben maatregelen genomen om hun schoolgebouw te verduurzamen.

Doelen

1.5.6 Schoolpleinen dragen bij aan een groene speelomgeving

Schoolpleinen dragen bij aan een groene speelomgeving.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer schoolpleinen vergroend en alle schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk (zie ook resultaten bij programma 3 groen).

Doelen

1.5.7 Het kind centraal stellen in zijn/haar behoefte aan hulp en ondersteuning en een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor alle kinderen

Het kind centraal stellen in zijn/haar behoefte aan hulp en ondersteuning en een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor alle kinderen.

Beoogde resultaten

- Samenwerking onderwijs en jeugdhulp, één plan met betrokkenen (bijvoorbeeld onderwyszorgarrangement De Dijk, aansluiting school en thuis).

Doelen

1.5.8 Meer Thuisnabij, passend onderwijs

Meer Thuisnabij, passend onderwijs.

Beoogde resultaten

- Zoveel mogelijk kinderen in Wageningen naar school.

Doelen

1.5.9 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden

Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden.

Beoogde resultaten

- Alle kinderopvanglocaties en gastouders zijn gecontroleerd en maatregelen zijn genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%).

Doelen

1.5.10 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsachterstandenbeleid
- Leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Toezicht kinderopvang

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Niet realiseren integraal kindcentrum i.v.m. het ontbreken van investeringen van kinderopvang.
- Mogelijk zijn op dit moment onvoldoende middelen beschikbaar voor het uitvoeren van het groen IHP

1.6 Een leven lang sporten en bewegen

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners van Wageningen kunnen een leven lang sporten en bewegen.

Doelen

1.6.1 Inclusief sporten & bewegen: sporten en bewegen is mogelijk voor alle mensen die willen meedoen

Inclusief sporten & bewegen: sporten en bewegen is mogelijk voor alle mensen die willen meedoen.

Beoogde resultaten

- Meer bewustwording, samenwerking en sportbevordering om drempels weg te nemen voor die mensen die niet vanzelfsprekend sporten.

Doelen

1.6.2 Van jongs af voldoende en vaardig bewegen

Van jongs af voldoende en vaardig bewegen.

Beoogde resultaten

- Kinderen leren zwemmen en blijven zwemvaardig.
- Kinderen maken kennis met het verschillende (georganiseerde) sportaanbod in Wageningen.
- Scholen en kinderopvang bieden beweegactiviteiten aan.

Doelen

1.6.3 Een duurzame en functionele sportinfrastructuur

Een duurzame en functionele sportinfrastructuur.

Beoogde resultaten

- Een beweegvriendelijk ingerichte openbare ruimte, zodat sporten en bewegen hier vanzelfsprekend is.
- Sportaccommodaties worden breed en intensief gebruikt. De exploitatie van sportaccommodaties verbetert door hogere inkomsten (breder en intensiever gebruik) en lagere kosten (door functionele inzet, slimme spreiding en lagere energierekening).

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Het coronavirus en de maatregelen ter bestrijding hiervan hebben Nederland grotendeels stilgelegd. Aandachtspunt voor de korte termijn is hoe te zorgen dat het fysiek bewegen niet of zo weinig mogelijk wordt beperkt door de coronamaatregelen, teneinde mensen fit en weerbaar te houden. Aandachtspunt voor de lange termijn is dat het sportveld veel kan doen om vitaliteit van de bevolking te bevorderen, maar dat het investerings- en weerstandsvermogen van sportorganisaties alsmede het aantal vrijwilligers en nieuwe leden van sportverenigingen door het coronavirus en de maatregelen om de verspreiding tegen te gaan is verminderd.
- Op dit moment loopt een onderzoek naar het onderhoud en de verduurzaming van het zwembad. Het risico bestaat dat voor verduurzaming van het zwembad niet voldoende middelen beschikbaar zijn in de begroting.

1.7 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen

Wat willen we bereiken?

Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen.

Doelen

1.7.1 Alle kinderen krijgen de kans om hun culturele interesses en bagage te ontwikkelen (onderdeel cultuuractieplan)

Alle kinderen krijgen de kans om hun culturele interesses en bagage te ontwikkelen (onderdeel cultuuractieplan).

Beoogde resultaten

- Alle kinderen maken kennis met kunst en cultuur op en rond de basisschool (cultuuractieplan).

Doelen

1.7.2 Alle inwoners kunnen zich persoonlijk ontwikkelen en hun maatschappelijke kansen verbeteren (gedeeltelijk onderdeel cultuuractieplan)

Alle inwoners kunnen zich persoonlijk ontwikkelen en hun maatschappelijke kansen verbeteren (gedeeltelijk onderdeel cultuuractieplan).

Beoogde resultaten

- Inwoners hebben toegang tot een professionele theatervoorziening, inclusief cultuurmakelaar.
- Inwoners komen in aanraking met cultuur en culturele activiteiten.

Doelen

1.7.3 Alle inwoners hebben vrije toegang tot informatie en kennis

Alle inwoners hebben vrije toegang tot informatie en kennis.

Beoogde resultaten

- Inwoners hebben toegang tot een openbare bibliotheekvoorziening die invulling geeft aan de 5 wettelijke functies.
- Inwoners kunnen historische archieven raadplegen en hulp krijgen bij het doen van onderzoek.
- Inwoners kunnen (waar mogelijk digitaal) kennis nemen van de geschiedenis van Wageningen.
- Inwoners kunnen gericht zoeken naar foto's, prenten en (bouw-)tekeningen in een beeldbank.
- Lokaal nieuws en achtergrondinformatie is beschikbaar via de lokale media.

Doelen

1.7.4 Er is een aantrekkelijk cultureel klimaat in Wageningen (cultuuractieplan: thema's samenwerking en ruimtegebruik)

Er is een aantrekkelijk cultureel klimaat in Wageningen (cultuuractieplan: thema's samenwerking en ruimtegebruik)

Beoogde resultaten

- Actieve cultuurmakers worden gestimuleerd om samen onze cultuursector naar een hoger plan te brengen, waaronder het vinden van voldoende ruimte en landelijke subsidies voor innovatieve projecten.
- In de Stedelijke Cultuurregio Ede-Wageningen wordt meer samengewerkt.

Doelen

1.7.5 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). In deze wet wordt geformuleerd welke vijf functies een openbare bibliotheekorganisatie heeft:
Kennis en informatie ter beschikking stellen
Ontwikkeling en educatie bieden
Lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur
Ontmoeting en debat organiseren
Kennis laten maken met kunst en cultuur

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- De cultuursector is op diverse manieren geraakt door de coronacrisis. Dit heeft geleid tot een gebrek aan investeringsruimte, verlies van deskundigheid (personeel, zelfstandigen en leden/vrijwilligers) en culturele kaalslag.

1.8 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving

Wat willen we bereiken?

Het creëren en behouden van een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving in Wageningen.

Doelen

1.8.1 Ondernijning

Aanpak ondernijning structureel vormgeven en professionaliseren.

Beoogde resultaten

- Bewustwording inwoners en ondernemers vergroten door minimaal 10 communicatie-uitingen per jaar te doen over diverse onderwerpen van ondermijning.
- Er is een plan van aanpak ondermijning.
- Er zijn ten minste twee integrale controles uitgevoerd per jaar

Doelen

1.8.2 Zorg en veiligheid

Zorg en veiligheid door ontwikkelen naar niveau zoals voorgesteld door VNG.

Beoogde resultaten

- Er is een convenant voor vroeg signalering van overlast gevende jeugd.
- Er is een opschalingsmodel ter voorkoming van escalatie naar standaard VNG.
- Er is passende zorg en ondersteuning voor kwetsbare personen waaronder personen met verward gedrag.
- Inwoners voelen zich veilig in hun wijk.

Doelen

1.8.3 Evenementen

Evenementen en demonstraties in Wageningen verlopen veilig.

Beoogde resultaten

- Er komt een procesomschrijving 'melden demonstraties'.
- We dragen zorg voor een integraal evenementenbeleid.

Doelen

1.8.4 Crisisbeheersing

De lokale crisisbeheersing is actueel en de functies zijn ingevuld.

Beoogde resultaten

- Er wordt voortdurend geïnvesteerd in de lokale crisisorganisatie zodat er ten tijde van een (lokale) crisis adequaat opgetreden kan worden.

Doelen

1.8.5 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Uitvoeren burgemeestersbevoegdheden voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid op grond van de Gemeentewet.
- Uitvoeren taken crisisbeheersing op grond van de Wet op de veiligheidsregio's.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Bij een grote crisis, bijvoorbeeld de huidige coronacrisis, gaat er veel ambtelijke capaciteit naar het beheersen van de crisis. Dit betekent dat deze capaciteit niet in zijn geheel ingezet kan worden voor de omschreven doelen. Herprioritering is dan aan de orde.
- De burgemeester krijgt steeds meer bevoegdheden waarvan verwacht wordt dat er uitvoering aan gegeven wordt. Dit kan ook leiden tot herprioritering van bovengenoemde doelen.

Algemene informatie programma 1

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 1 Wageningen sociaal:

- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezin
- Netto arbeidsparticipatie
- Werkloze jongeren
- Bijstandsuitkering
- Lopende re-integratievoorzieningen
- Jongeren met jeugdhulp
- Jongeren met jeugdbescherming
- Jongeren met jeugdreclassering
- Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement
- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Voortijdige schoolverlaters
- Niet-sporters
- Verwijzingen Halt
- Winkeldiefstal
- Gewelddsmisdrijven
- Diefstal uit woning
- Vernieling en beschadiging

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader maatschappelijke ontwikkeling

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen en nadere regels:

- Verordening cliëntenparticipatie Werk en Bijstand (2009)
- Verordening bestuurlijke boete bij recidive 2015
- Verordening Jeugdhulp en Maatschappelijke Ondersteuning Wageningen (2018)
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Wageningen
- Re-integratieverordening Participatiewet Gemeente Wageningen 2015
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2015
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Wageningen 2015
- Verordening individuele studietoelage Wageningen 2015
- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Wageningen (2010)
- Nadere regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen 2018

- Financieel besluit regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen 2018

Beleidsnota's:

- Visie Kind Centraal
- Uitvoeringsplan Noodopvang Nieuwe Wetters, BW-besluit 12-01-2010
- Beleidsnotitie internationale samenwerking 2002 – 2006
- Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2016)
- Praktisch afsprakenkader Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Valleiregio 2015
- Beleidskader Samen Wageningen (2017)
- Beleidsregels Participatiewet 2015
- Beleidsregels WWB 2012
- Minimabeleid 2016
- Beleidsplan ondersteuningsaanbod Participatiewet
- Visie op schulddienstverlening in Wageningen en Ede 2016
- Toekomstbestendigheid van Wageningen als Stad der Bevrijding 2017

Beleidskader onderwijs

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Wageningen (2015)
- Verordening leerlingenvervoer (2014)
- Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs Wageningen (2015)
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid (1999)

Beleidsnota's

- Beleidsregels leerlingenvervoer Wageningen 2014
- Beleidsregel voor bekostiging gymnastiekruimte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs 2012
- Samenwerken vormt de brede-wijkschool
- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wageningen
- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang Wageningen 2019
- Visie Kind Centraal 2016
- Uitvoeringsprogramma Kind Centraal 2018
- Nadere regels subsidie schoolbegeleiding 2018
- Groen Integraal Huisvestingsplan Wageningen, 2020

Beleidskader sport

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Beleidsnota's

- Verhuurtarieven gemeentelijke sportaccommodaties (2012)
- Beleidsnota 'Wageningen Sport!' (2012)

Beleidskader cultuur

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Beleidsnota's

- Cultuurnota 2014 en verder- Samen werken aan cultuur (2013)
- Uitgangspunten toetsing en handhaving Delftse schoolpanden Hoogstraat (1996)
- Dakvlakkenbeleid (2000)
- Archeologienota (2004)
- Herstel van de kwaliteit van de Delftse Schoolpanden rondom de Markt (2008)

Beleidskader veiligheid

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- APV Wageningen 2014
- Bouwverordening 1993 (herziening 2013)
- Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen (1997)

Beleidsnota's

- 2019 – 2020 Notitie Ontwikkelingen en speerpunten m.b.t. criminaliteit in Wageningen
- Veiligheidsplan 2019-2020 Gemeente Wageningen
- Piketregeling rampbestrijding gemeente Wageningen 2014
- Regionaal Crisisplan 2017
- Beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023
- Veiligheidsstrategie 2019-2022 Oost-Nederland
- Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 Politie Oost-Nederland

Convenanten

- Veilig uitgaan
- Hennep covenant en compass
- Buurtbemiddeling
- Buren/besturen gezelligheidsverenigingen (in de maak)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

VGGM is een complete hulpverleningsorganisatie voor Brandweer en Volksgezondheid (ambulancehulpverlening en GGD) voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden.

Regio Foodvalley

Betreft een samenwerkingsverband van acht gemeenten waar ambtelijke en bestuurlijke afstemming en voorbereiding plaatsvindt op vele terreinen.

Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Betreft een samenwerking van 11 gemeenten. Gemeenten kunnen per module besluiten om wel of niet te deel te nemen. Wageningen neemt deel aan de Module inkoop en contractmanagement voor jeugdhulp (individuele voorzieningen) en maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen).

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM).

Voor de uitvoering van de brandbestrijding en risicobeheersing werken we samen in regionaal verband op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Valleihopper

De Valleihopper draagt zorg voor het (contract-) beheer van het Vraagafhankelijk Vervoer.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- **Gemeente Ede.** Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz): Betreft samenwerking van de uitvoering van de taken op het gebied van de Bbz.
- **Wageningen 45.** De gemeente Wageningen subsidieert de stichting W45 voor de realisatie van de activiteiten op 4 en 5 mei en activiteiten het hele jaar door. De toekomstvisie herdenken, vieren en agenderen van vrede en vrijheid 2021-2025 (2021) is hierbij leidend.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Wageningen sociaal zijn als volgt:

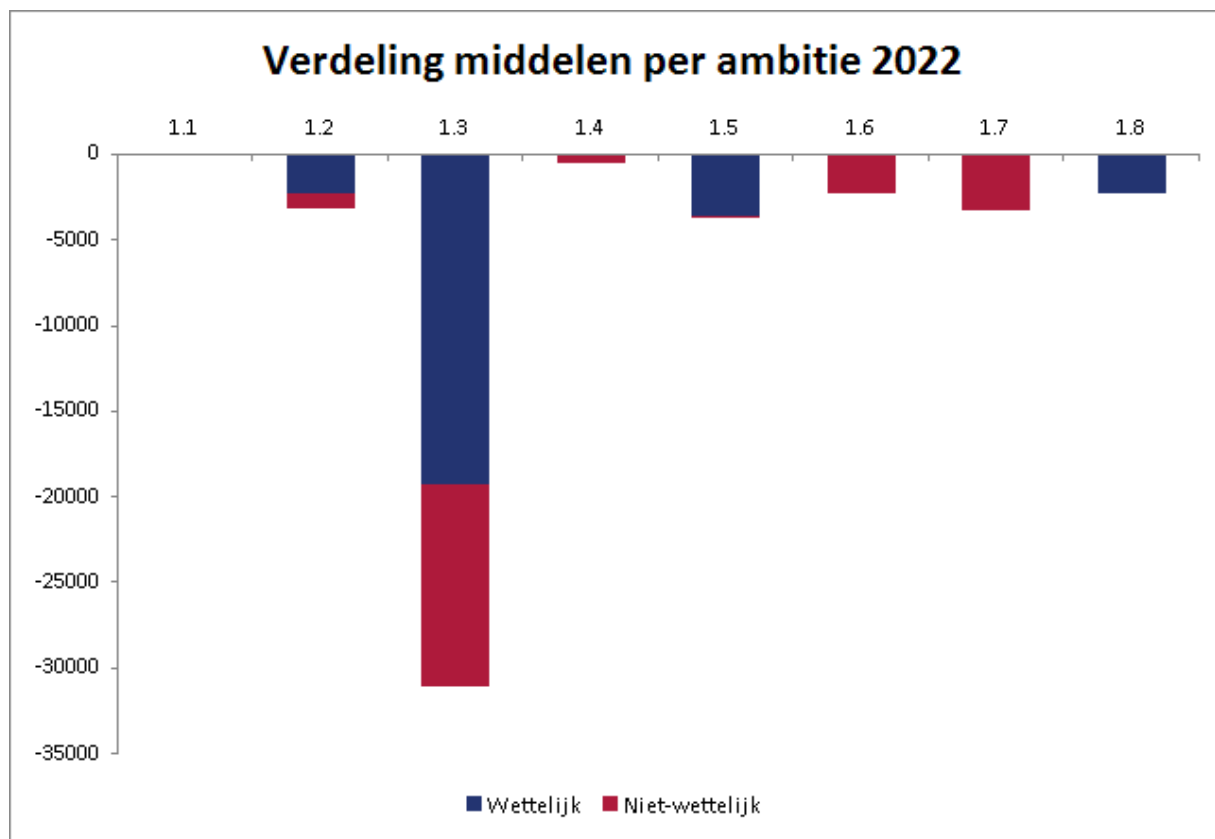
Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
LASTEN						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	65.914	65.507	66.591	66.735	67.538	67.538
Wijzigingen Nieuwe toekomst		1.065	49	336	266	306
Wijzigingen Kadernota 2021		292	-247	-763	-797	-802
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025			937	909	954	1.739
Totale lasten	65.914	66.864	67.330	67.217	67.960	68.781
BATEN						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	25.090	19.030	19.698	19.034	19.027	19.027
Wijzigingen Nieuwe toekomst		-	-	-	-	-
Wijzigingen Kadernota 2021		919	385	-120	-120	-120
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025			1.144	1.203	1.235	1.284
Totale baten	25.090	19.949	21.227	20.118	20.142	20.191
SALDO						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	-40.824	-46.477	-46.893	-47.701	-48.511	-48.511
Wijzigingen Nieuwe toekomst		-1.065	-49	-336	-266	-306
Wijzigingen Kadernota 2021		627	632	643	677	682
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025			206	294	281	-455
Totaal saldo	-40.824	-46.916	-46.103	-47.100	-47.818	-48.590

In onderstaande tabel is de verdeling van de baten en lasten per ambitie opgenomen:

Bedragen x € 1.000		Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
LASTEN							
1.1	Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht	-	-	-	-	-	-
1.2	Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid	3.811	4.248	3.648	3.205	3.263	3.321
1.3	Wettelijke taken vanuit Wageningse principes	48.881	48.778	49.154	49.559	50.022	50.626
1.4	Vrijheid en internationale samenwerking	498	525	488	498	509	519
1.5	Onderwijs en kinderopvang	3.760	4.255	4.339	4.309	4.332	4.345
1.6	Een leven lang sporten en bewegen	3.897	3.565	4.157	3.700	3.669	3.680
1.7	Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen	3.101	3.493	3.256	3.306	3.356	3.407
1.8	Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving	1.965	2.000	2.289	2.640	2.809	2.883
Totale lasten		65.914	66.864	67.330	67.217	67.960	68.781
BATEN							
1.1	Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht	-	-	-	-	-	-
1.2	Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid	112	164	525	25	25	26
1.3	Wettelijke taken vanuit Wageningse principes	22.502	17.834	18.073	18.113	18.143	18.177
1.4	Vrijheid en internationale samenwerking	50	-	-	-	-	-
1.5	Onderwijs en kinderopvang	614	610	646	624	632	640
1.6	Een leven lang sporten en bewegen	1.537	1.295	1.939	1.313	1.301	1.309
1.7	Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen	246	46	45	43	42	39
1.8	Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving	29	-	-	-	-	-
Totale baten		25.090	19.949	21.227	20.118	20.142	20.191
SALDO		-40.824	-46.916	-46.103	-47.100	-47.818	-48.590

De baten en lasten die betrekking hebben op ambitie 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht vallen binnen ambitie 1.3 Wettelijke taken vanuit Wageningse principes.

Verdeling middelen per ambitie inclusief verhouding wettelijke versus niet-wettelijke taken (bedragen x € 1.000):

Onder ambitie 1.3 vallen de wettelijke en niet-wettelijke taken van het sociaal domein. Een precieze toedeling naar wettelijk/niet-wettelijk is op de ambitie 'Wettelijke taken vanuit Wageningse principes' niet te geven. Als gemeente werken we vanuit een wettelijk kader, maar is vaak niet wettelijk omschreven hoeveel een gemeente precies moet uitgeven om aan de wettelijke verplichting te voldoen. Zo zijn we als gemeente verantwoordelijk om in te zetten op preventie, maar is niet omschreven hoeveel in preventie geïnvesteerd moet worden (en dus wettelijk zou zijn). Voor ambitie 1.3 is de bovenstaande figuur dan ook met name indicatief.

Programma 2 Wageningen fysiek

Waarom dit programma?

Voor de gemeente Wageningen staat voorop dat onze leefomgeving groen, duurzaam en toekomstbestendig is voor onze inwoners voor nu en later. De opgaven waar we voor staan zijn groot. De prognoses laten een behoefte zien van 3.800 nieuwe woningen (tot 2040) in Wageningen met daarbij behorende groei van de werkgelegenheid, mobiliteit en ruimte voor ontspanning. We werken aan de energietransitie, de landbouwtransitie en een versterking van de biodiversiteit. Deze vraagstukken hebben een forse ruimtelijke impact en vragen om een integrale benadering. Dit kunnen wij niet alleen. We werken samen met regio, provincie, rijk en andere ketenpartners aan deze vraagstukken. Ook onze inwoners hebben een rol hierin. Zij worden betrokken bij het opstellen van de visie op de bebouwde kom (tweede fase Omgevingsvisie) waarin een integrale afweging gemaakt moet worden over deze vraagstukken.

De druk op de woningmarkt is hoog. De meest recente huishoudensprognoses voor Wageningen laten een fors hogere behoefte aan woningen zien. Dit maakt dat de doelstelling dat iedereen in Wageningen de beschikking heeft over een passende woning zich richt op versnelling en ophoging van de woningbouwproductie, daar waar dit kan. Eén van de belangrijkste prioriteiten is daarom ook een zoektocht naar potentiële nieuwe bouwlocaties voor de nabije toekomst en de versnellingsmogelijkheden voor woningbouw in kaart te brengen. Betaalbaarheid van het wonen blijft hierbij voor alle doelgroepen een belangrijk aandachtspunt, waarbij de gemeente samen met haar partners streeft naar de gerichte inzet van instrumenten hiertoe en kijkt naar de inzet van creatieve oplossingen hiertoe. De vergrijzing is een belangrijke oorzaak van de grote huishoudensgroei de komende jaren, waardoor het een belangrijke prioriteit is om ervoor te zorgen dat inwoners zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat.

Groen is belangrijk voor mens en dier. Een van de redenen waarom onze inwoners graag in Wageningen wonen, is het groen in en rondom de stad. Wageningen ligt tussen grote nationale en regionale natuurgebieden: Veluwe, Utrechtse Heuvelrug, Binnenveldse Hooilanden en het Rivierengebied. Wageningen zet in op een groene en biodiverse leefomgeving. De biodiversiteit is wereldwijd afgenomen. In Wageningen willen we dit op lokaal niveau omkeren en werken aan een toename van de biodiversiteit. Hiervoor gaan we een plan ontwikkelen waarin we dit verder uitwerken (biodiversiteitsplan). Specifiek willen we de ecologische verbindingszone aan de noordzijde van de stad versterken. Nieuwe bebouwing in onze stad willen we natuurinclusief uitvoeren. Ook het omgaan met klimaatverandering vraagt van ons een andere manier van omgaan met onze leefomgeving. Dit betekent vergroening van de stad en het anders omgaan met ons watersysteem.

Naast een groene leefomgeving werken we aan een toekomstbestendige leefomgeving. Er is een continue druk op onze ruimte. We willen dat onze inwoners prettig, veilig en gezond kunnen wonen, werken en recreëren. Dit vraagt om goede afwegingen. Dit doen wij niet alleen, maar samen met onze inwoners en partners. We ontwikkelen samen een Omgevingsvisie en vertalen dit door naar een Omgevingsplan. We werken samen aan diverse projecten passend in onze ambities en doelen. Onze stad kent ook een rijk verleden wat nog zichtbaar is. Cultuurhistorie houden we zichtbaar en vieren we. We gaan daarbij met respect om met onze monumenten.

In de Wageningse economische structuur zijn de verschillende onderdelen met elkaar vervlochten: MKB, kenniseconomie en de binnenstad met zijn horeca en detailhandel. De komende periode staat in het teken van herstel van de Coronacrisis. We willen groener en duurzamer uit die crisis komen. We zetten in op ondersteuning van juist die groepen die tussen wal en schip zijn geraakt en geen aanspraak konden maken op diverse regelingen. We helpen werknemers, werkzoekenden en ondernemers om in de veranderende samenleving werk te vinden door toeleiding, omscholing en het samenbrengen van vraag en aanbod. Een goede ondernemersdienstverlening speelt daarbij een belangrijke rol. Het opstellen van een economische visie met uitvoeringsprogramma heeft hoge prioriteit om meer integraliteit en samenhang aan te brengen in beleid en uitvoering. Maar ook om meer focus aan te brengen welke rol wij als gemeente hierin nemen en wat dit betekent voor de Wageningse samenleving. Veel opgaven kunnen we niet als zelfstandige gemeente oppakken. Er is dan juist een bredere samenwerking nodig, zoals bijvoorbeeld het gezamenlijk investeren in een goed vestigingsklimaat of uitvoering geven aan de Strategische Agenda Regio Foodvalley, als

overheden samen met onderwijs en ondernemers. De afgelopen periode heeft waardevolle samenwerking en relaties opgeleverd met ondernemers in de stad. Die willen we zeker behouden en bestendingen om zo nog meer samen de schouders te zetten onder het herstel en verdere duurzame en groene groei van de Wageningse economie.

In 2021 wordt de Routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2030 herijkt. De discussie over de ambitie van het Wageningse klimaatbeleid moet nog zorgvuldig plaatsvinden met de raad en de klimaatpartners. Op dit moment zijn we dus nog niet zover in dat proces dat het streefjaar voor klimaatneutraliteit al vastgesteld is. Dat verklaart de (voorlopige algemene) omschrijving 20XX. De grote transitievraagstukken richten zich op warmte en energievoorziening. Het gaat allereerst om het realiseren van een structurele besparing op de Wageningse energievraag. Daarnaast gaat het over hoe de resterende energievraag duurzaam ingevuld kan worden door o.a. lokale duurzame opwek van energie, waarbij het bepalen en vasthouden aan de randvoorwaarden cruciaal is. Naast de energietransitie (incl. warmtetransitie) is ook de voedseltransitie een speerpunt van dit onderdeel. Hierbij streven we naar minder verspilling, een lagere consumptie van vlees en zuivel en lokaal duurzaam geproduceerde producten. Bij een veilige en gezonde leefomgeving ligt de focus op het naleven van onze wettelijke taken m.b.t. de geldende milieunormen.

Voor het functioneren van de stad Wageningen is het belangrijk dat mensen zich op een comfortabele en veilige manier kunnen verplaatsen en verblijven. Hiervoor is een goede en veilige infrastructuur van belang. De manier waarop de infrastructuur is ingericht is ook van belang voor de gezondheid van de inwoners van Wageningen. Hoe meer er gelopen en gefietst wordt, des te beter dit is voor de gezondheid, het klimaat, de leefomgeving en de sociale interactie. Goede openbaarvervoervoorzieningen dragen hier ook aan bij. Het is belangrijk om hierbij te kijken naar ontwikkelingen in en om Wageningen: wat is vanuit de infrastructuur een logische plek voor bijvoorbeeld een school, wat zijn de effecten van herbestemming van gebieden en gebouwen op het verplaatsingsgedrag en dus de benodigde infrastructuur. Samenwerking met omliggende gemeenten, provincie en Rijkswaterstaat is van groot belang. Verplaatsingen houden niet op bij de gemeentegrens. Uiteindelijk gaat het allemaal om het gedrag van mensen: door in te zetten op bewustwording, stimuleren en ondersteunen van inwoners en bedrijven is het autobezit en -gebruik te verminderen en kan er meer gebruik gemaakt worden van schone voertuigen.

Beoogd maatschappelijk effect

In dit programma zijn de volgende ambities actueel:

- 2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit
- 2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat
- 2.3 Een groene en biodiverse leefomgeving
- 2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving
- 2.5 Klimaatneutraal in 20XX
- 2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving
- 2.7 Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning
- 2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit

Wat willen we bereiken?

Wageningen streeft ernaar dat de infrastructuur in Wageningen en het gebruik hiervan zodanig is dat mobiliteit op een duurzame wijze bijdraagt aan een goed functionerende economie, gezondheid, verkeersveiligheid en sociale participatie.

Doelen

2.1.1 Goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten, 'inclusief' voor alle inwoners en bezoekers

Goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten, 'inclusief' voor alle inwoners en bezoekers.

Beoogde resultaten

- Een aaneensluitend stelsel van voetgangersvoorzieningen en toegankelijke openbare ruimte (inclusieve maatschappij).
- Een fijnmazig netwerk fiets infrastructuur (inclusief veer), conform de netwerkvisie.
- Een robuuste auto infrastructuur die huidige/toekomstige vraag naar capaciteit kan accommoderen en waar de doorstroming zo lang mogelijk op gang blijft en hinder zo min mogelijk optreedt.
- Samenwerking in de provincie ten behoeve van een hoogwaardig OV-netwerk, conform de netwerkvisie.

Doelen

2.1.2 Een verkeersveilige woon-, werk- school- en leefomgeving

Een verkeersveilige woon-, werk- school- en leefomgeving.

Beoogde resultaten

- Bewoners hebben invloed op hun directe leefomgeving, door actief in te spelen op kleine verkeersvragen en -knooppunten via o.a. meldpunt openbare ruimte
- Duurzaam veilig richtlijnen toepassen bij wegontwerp ten behoeve van verkeersveilige openbare ruimte (bij nieuwe ontwikkelingen en onderhoud van bestaande straten, zoals bij schoolomgevingen).
- Educatie, voorlichting en handhaving ten behoeve van voorkomen van ongevallen (in samenwerking met verkeersveiligheidsregio Foodvalley).
- Goed inframanagement (conform niveau basis).
- Parkeerbeleid ten behoeve van juiste mate van leefbaarheid.
- Vergunningen (zoals evenement-, inrit- en omgevingsvergunning) en gehandicaptenparkeren zijn getoetst en verstrekt.

Doelen

2.1.3 Verduurzamen van mobiliteit (Wageningen Klimaatneutraal 20XX)

Verduurzamen van mobiliteit (Wageningen Klimaatneutraal 20XX).

Beoogde resultaten

- Gemeente Wageningen geeft uitvoering aan het mobiliteitsconvenant.
- Plaatsen van laadpalen is gefaciliteerd.

Doelen

2.1.4 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Het beheren van de bestaande infrastructuur. Dit is ook opgenomen onder doelstelling 2.1.2 met resultaat 'Goed inframanagement'. Dit betreft:
 - zorgdragen voor het juiste functioneren van de weg door plaatsing verkeersborden en -tekens, inclusief verkeersbesluit
 - zorgdragen dat de openbare weg in goede staat verkeert
 - zorgdragen voor de inspanningsverplichting van gladheidsbestrijding
 - zorgdragen voor een wegenlegger, inclusief bebouwde komgrenzen

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Algemeen

- Voor veel van de te behalen doelen zijn investeringen in de openbare ruimte benodigd. Een deel van deze toekomstige investeringen zijn niet begroot en/of beschikbaar gesteld door de raad in de vorm van investeringskredieten. Voor beheer van de infrastructuur zijn wel stijgingen van de kapitaallast voorzien en begroot. Door slim werk met werk te realiseren is hierdoor een deel van de ambitie te realiseren.
- De grootste risico's op (sterk) vertraagd realiseren van de ambities liggen bij:
 - Verbetering van de fietsstructuur na deze coalitieperiode. Er ontbreekt investeringskrediet .
 - De inrichting van duurzaam veilige wijken door het realiseren van 30 km zones. Voor een aantal wijken zijn er daarvoor ook geen kansen mee te koppelen met de warmtetransitie. De vervanging van wegen is pas over ca. 40 jaar verwacht.

2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat. Prettig economisch klimaat met voldoende werkgelegenheid voor een ieder, duurzame en circulaire economie.

Doelen

2.2.1 Transparante en accurate ondernemersdienstverlening

Transparante en accurate ondernemersdienstverlening.

Beoogde resultaten

- Behoeften ondernemers in beeld.
- Nauwere samenwerking met andere platforms/organisaties (ondernemersverenigingen, kennis/onderwijsinstellingen).
- Vlotte vergunningen procedures.

Doelen

2.2.2 Een aantrekkelijke en levendige binnenstad om in te verblijven

Een aantrekkelijke en levendige binnenstad om in te verblijven.

Beoogde resultaten

- Er is een effectief centrummanagement.
- Goed functionerende warenmarkt.
- Openbare ruimte van de binnenstad is een prettige verblijfsomgeving, met kwaliteitsniveau basis.
- Optimale structuur binnenstad (waaronder looproutes, entrees, parkeren, groen en invulling vastgoed).
- Promotiestrategie binnenstad

Doelen

2.2.3 Verbinding (binnen)stad en WUR

Verbinding (binnen)stad en WUR.

Beoogde resultaten

- Er is samenwerking tussen de WUR - gemeente - samenleving ten behoeve van zichtbaarheid van de WUR in de binnenstad.
- Samenwerking op kennis in de Agrifood en life sciences en de hele keten.

Doelen

2.2.4 Sterk vestigingsklimaat voor het kennisecosysteem

Sterk vestigingsklimaat voor het kennisecosysteem.

Beoogde resultaten

- Aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat (vestigingsklimaat).
- Behoud en aantrekken van nieuwe (met name) kennisintensieve bedrijven (nationaal en internationaal).
- Hoogwaardige (groen en duurzaam) en goed bereikbare werklocaties.
- Sterke positie binnen regio Foodvalley waarin partners complementair zijn, gebaseerd op gezamenlijke ambities.

Doelen

2.2.5 Aantrekkelijke functionele en bereikbare werklocaties reguliere bedrijvigheid

Aantrekkelijke, functionele, groene, duurzame en bereikbare werklocaties reguliere bedrijvigheid.

Beoogde resultaten

- Er is een Toekomstvisie op de werklocaties waaronder de Haven, als onderdeel van de visie bebouwde kom (omgevingsvisie).
- Inzicht in de betekenis en de behoeften van de reguliere bedrijvigheid.

Doelen

2.2.6 Een aantrekkelijk kwalitatief aanbod voor recreatie en toerisme

Een aantrekkelijk kwalitatief aanbod voor recreatie en toerisme.

Beoogde resultaten

- Inwoners en bezoekers zijn op de hoogte van het toeristisch aanbod en het is duidelijk of er gebruik van wordt gemaakt.
- Sterk recreatief aanbod.

Doelen

2.2.7 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Drank- en horecawet, de WABO en de in dit hoofdstuk genoemde verordeningen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Werklocaties e.a.

- Ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties worden beperkt door milieuregels
- Het niet voldoende kunnen aanbieden van werklocaties voor met name de stuwende economische activiteiten (zoals met name in het kenniscluster rond Agrifood en met betrekking tot de haven) heeft indirect een weerslag op de gehele economie in Wageningen, waaronder werkgelegenheid en draagvlak voor voorzieningenniveau.

- De Regio Foodvalley heeft slechts beperkte groeicapaciteit voor kennis gerelateerde bedrijven:

Binnenstad

- De binnenstad heeft veel te lijden onder Covid-19, met name detailhandel en horeca. Er is een hoog risico op faillissementen en leegstand van een dergelijke omvang waardoor de ambitie van de levendige en aantrekkelijke binnenstad niet wordt behaald.

2.3 Een groene en biodiverse leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een groene en biodiverse leefomgeving, waarin de mens in samenhang met de natuur gezond kan leven en welke is aangepast en anticipeert op de effecten van de klimaatverandering.

Doelen

2.3.1 Een toename van de biodiversiteit (genetische variatie, soortendiversiteit en leefgebied)

Een toename van de biodiversiteit (genetische variatie, soortendiversiteit en leefgebied). Dit doel draagt ook bij aan de ambities van programma 2.4 en 2.5.

Beoogde resultaten

- De biodiversiteit van het buitengebied is verhoogd door landschappelijke inpassing van initiatieven en door de aanleg van landschapselementen in samenwerking met andere partijen. Dit resultaat is afhankelijk van doel 2.4.
- De biodiversiteit van het openbaar groen is verhoogd (zowel binnenstedelijk als in het buitengebied), waarbij kansen voor innovatie waar mogelijk worden toegepast.
- De waterkwantiteit in de stadsgracht is verhoogd, waardoor de waterkwaliteit en de visuele kwaliteit verbetert.
- Er is een biodiversiteitsplan opgesteld en daar is een uitvoeringsplan aan gekoppeld.
- Er is in samenwerking met externe partijen een plan van aanpak opgesteld voor de noordelijke ecologische verbindingzone (visie Buitengebied) en daar wordt uitvoering aan gegeven.
- Nieuwbouw is natuurinclusief uitgevoerd (zie ook programma 2.7).
- Vergroening van tuinen (Steenbreek), daken en schoolpleinen is door middel van subsidies gestimuleerd.

Doelen

2.3.2 Vergroten van de leefkwaliteit (kwantiteit en kwaliteit van het groen) waarmee gezondheid wordt bevorderd, geanticipeerd wordt op de klimaatverandering (klimaatadaptatie), meer CO2 wordt opgevangen en de ruimtelijke kwaliteit wordt vergroot.

Vergroten van de leefkwaliteit (kwantiteit en kwaliteit van het groen) waarmee gezondheid wordt bevorderd, geanticipeerd wordt op de klimaatverandering (klimaatadaptatie), meer CO2 wordt opgevangen en de ruimtelijke kwaliteit (waaronder cultuurhistorische betekenis) wordt vergroot. Dit doel draagt mede bij aan de ambities van programma 1.1, 2.2, 2.4, 2.5 en 2.7.

Beoogde resultaten

- Bij alle nieuwbouwplannen wordt minimaal 10% divers groen in de wijk gerealiseerd en bestaand groen in de woonomgeving behouden en versterkt (zie ook programma 2.7).
- Het groen is in diverse wijken omgevormd naar een toekomstbestendige vorm (klimaatbestendig, meer biodiversiteit en afgestemd op beheerniveau).
- In samenwerking met andere partijen is de binnenstad vergroend (zie ook programma 2.2)
- Instandhouding van de hoofd/ecologische groenstructuur.

Doelen

2.3.3 De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.

De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.

Beoogde resultaten

- In samenwerking met externe partners wordt in 2021 een strategisch plan ontwikkeld voor uitvoering van het onderhoud van de buitenruimte incl. slimme inzet van financiële middelen waaronder vervangingsinvesteringen voor groen en speeltoestellen.

Doelen

2.3.4 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Vanwege wettelijke aansprakelijkheid zorgen we voor de veiligheid van o.a. wegen, speeltoestellen (attractiebesluit) en bomen (ook opgenomen onder doel 2.3.3);
- Begraven.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Voor het bevorderen van biodiversiteit en landschap in het buitengebied door het ontwikkelen van meer hagen en natuur zijn we afhankelijk van de medewerking van grondeigenaren. Dit geldt ook voor de investeringsbereidheid van gebouweigenaren en scholen voor de investering van groene gevels, daken en pleinen.
- Voor het uitwerken van de noordelijke ecologische verbindingszone hebben we de medewerking van gemeente Ede nodig en ondersteuning van de provincie Gelderland.
- Om te meten of de maatregelen ter verhoging van de biodiversiteit nuttig zijn moeten we monitoren. Dit is erg tijdsintensief en kostbaar. Samen met de WUR wordt onderzocht of we hiervoor gebruik kunnen maken van vrijwilligers en studenten.

2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving waarin prettig, veilig en gezond wonen, werken en recreëren voorop staat.

Doelen

2.4.1 Implementatie Omgevingswet

Implementatie Omgevingswet.

Beoogde resultaten

- Er is een omgevingsplan voor de fysieke leefomgeving met een passend digitaal stelsel omgevingswet (DSO)
- Er is een omgevingsvisie in ontwikkeling waarin de maatschappelijke opgaven in relatie tot de fysieke leefomgeving staan
- Er is een participatiestrategie
- Omgevingsvergunningen die passen in de omgevingsvisie

Doelen

2.4.2 Een integrale uitvoering van de opgaven in de fysieke leefomgeving

Een integrale uitvoering van de opgaven in de fysieke leefomgeving.

Beoogde resultaten

- Strategie en grondbeleid voor het uitvoeren van de ruimtelijke ambities
- Uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de stad

Doelen

2.4.3 Beleid voor de fysieke leefomgeving, dat aansluit bij de ambitie

Beleid voor de fysieke leefomgeving, dat aansluit bij de ambitie.

Beoogde resultaten

- Kaders en bestemmingsplannen voor de fysieke leefomgeving (wettelijk) zijn actueel en worden gehandhaafd

Doelen

2.4.4 Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen binnen onze ambitie

Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen binnen onze ambitie.

Beoogde resultaten

- Bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen maken kleinere initiatieven van derden, die passen in onze ambitie, mogelijk (leges)
- Grote ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen in onze ambitie en worden projectmatig uitgevoerd (grondbedrijf)
- Het project Grebbedijk is in uitvoering
- Het project Grebbedijk is voorbereid
- Onze werkprocessen zijn zodanig dat initiatieven in de fysieke leefomgeving onze ambitie mogelijk maken

Doelen

2.4.5 Identiteit van de stad is beleefbaar

Identiteit van de stad is beleefbaar.

Beoogde resultaten

- Cultuurhistorie is zichtbaar in Wageningen
- Cultuurhistorie wordt gevierd
- Monumenten hebben een plek in de omgevingsvisie en -plan

Doelen

2.4.6 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Vergunningverlening en handhaving;
- Andere wettelijke taken op basis van de Wet ruimtelijke ordening;
- Monumentenzorg en archeologie.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze stad zijn we afhankelijk van beschikbare ambtelijke capaciteit en externe actoren en factoren. Dit geldt voor initiatieven, de kwaliteit hiervan en de participatie in de planvorming. Hierdoor kunnen ontwikkelingen anders lopen dan verwacht en het proces niet leidt tot een vastgesteld bestemmingsplan. Dan halen we onze doelen niet.

2.5 Klimaatneutraal in 20XX

Wat willen we bereiken?

De gemeente Wageningen is klimaatneutraal in 20XX en heeft de klimaatimpact van indirect energieverbruik zoals de voedselproductie en consumptie verminderd (ambitie "2.1. duurzame mobiliteit" en "2.3. Een groene en biodiverse leefomgeving" dragen mede bij aan deze ambitie).

Doelen

2.5.1 Er is 50% bespaard op de warmtevraag in 20XX ten opzichte van 2008

Er is 50% bespaard op de warmtevraag in 20XX ten opzichte van 2008.

Beoogde resultaten

- In 2022 hebben alle VvE's een haalbaarheidsstudie uit laten voeren of zijn ze hiermee bezig. Uit deze studie wordt duidelijk hoe zij kunnen besparen en hoe zijn hun resterende warmtevraag duurzaam kunnen invullen.
- Door inzet op bewustwording, stimuleren gebruik van subsidies en ondersteuning van huishoudens en bedrijven is de nettowarmtevraag per huishouden met XX en bedrijf met XX per jaar gedaald.
- Energiemaatregelen worden via een Energie Service Company (ESCO) aangeboden als onderdeel van de wijkaanpak. In 2022 worden hier verkennende stappen in gemaakt.
- Ook in 2022 handhaaft gemeente Wageningen doorlopend bij bedrijven en instellingen om er op toe te zien dat zij voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot energiebesparing. In 20XX voldoet minimaal 75% hieraan.

Doelen

2.5.2 100% van de warmte wordt in 20XX duurzaam opgewekt in Wageningen en haar directe omgeving en 400 TJ elektriciteit wordt in 2030 duurzaam opgewekt op grondgebied van de gemeente.

100% van de warmte wordt in 20XX duurzaam opgewekt in Wageningen en haar directe omgeving en 400 TJ elektriciteit wordt in 2030 duurzaam opgewekt op grondgebied van de gemeente.

Beoogde resultaten

- De aanbesteding/inkoop van energie voor de gemeentelijke organisatie resulteert in concrete lokale duurzame energieopwek installaties waarmee deze energievraag kan worden voorzien (doel: 33% per 5 jaar).
- De huurders van Woningstichting appartementen in de Nude zijn overgestapt van koken op gas naar koken op inductie. Hierbij is de woningcorporatie "De Woningstichting" in de lead, waarbij de doorlooptijd langer dan 2022 is.
- De Regionale Energie Strategie RFV (RES) 1.0 die in 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad wordt vertaald naar concrete uitvoeringsplannen. De samenwerking binnen de regio gaat door.
- Geschikte windmolenlocaties zijn in 2022 in beeld gebracht.
- Het aantal inwoners, bedrijven en instellingen die jaarlijks investeren in zonne-energie is gestegen. Het percentage geschikt dakoppervlak dat benut wordt stijgt van 31% naar 75%. In 2022 worden vervolgstappen gemaakt die bijdragen aan dit resultaat.
- Het warmtenet voor de Proeftuin Aardgasvrije wijk Benedenbuurt wordt gerealiseerd tegen 2040. In 2022 worden stappen gezet die bijdragen aan dit resultaat.
- In Wageningen is tegen 2040 door warmtepartners een open duurzaam warmtenet gerealiseerd waarop enkele duizenden woningen, bedrijven en instellingen zijn aangesloten. In 2022 worden stappen gezet die bijdragen aan dit resultaat.
- Voor alle wijken die niet worden aangesloten op het warmtenet is een Wijk Uitvoerings Plan (WUP) gemaakt in 2022. Er is uitvoering gegeven aan deze WUP zodat woningen, bedrijven en instellingen in deze wijken worden voorzien van warmte tegen 2040.
- Ook in 2022 worden vervolgstappen gezet om zonneparken te realiseren binnen de voorwaarden en criteria uit Visie Buitengebied.

Doelen

2.5.3 De klimaatimpact die gepaard gaat met productie en consumptie van voedsel is verminderd.

De klimaatimpact die gepaard gaat met productie en consumptie van voedsel is verminderd (de doelen "2.1.3. verduurzamen van mobiliteit" en "1.1.1 Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl" dragen mede bij aan dit doel).

Beoogde resultaten

- Duurzame korte voedselketens (lokale natuurinclusieve productie voor regionale consumptie) zijn kwantitatief en kwalitatief toegenomen. In 2022 worden stappen genomen die bijdragen aan dit resultaat.
- In 2022 wordt gestart met uitvoering geven aan de voedselagenda 2021-2030 die in 2021 opgesteld werd.
- Gedeelte van voedselcapaciteit hoort bij gezondheid, te weten bij doel "1.1.1 Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl", specifiek het resultaat dat focust op overgewicht bij jongeren.
- Ook in 2022 zetten we in op minder voedselverspilling en consumptie van vlees en zuivel door de Wageningse huishoudens, bedrijven en restaurants.

Doelen

2.5.4 De klimaatdoelstellingen worden op een ambitieuze doch realistische wijze vormgegeven.

De klimaatdoelstellingen worden op een ambitieuze doch realistische wijze vormgegeven.

Beoogde resultaten

- In 2022 wordt gestart met de acties die vallen onder De Routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2030 is herijkt in 2021.

Doelen

2.5.5 Het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen

Het verduurzamen van de gemeentelijk gebouwen.

Beoogde resultaten

- De gemeentelijke gebouwen zijn in 20XX energieneutraal. In 2022 worden stappen genomen die bijdragen aan dit streven.

Doelen

2.5.6 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Transitievisie warmte.
- Regionale Energiestrategie.
- De gemeentelijk gebouwen moeten volgens het Klimaatakkoord energieneutraal zijn in 2050.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Voor het behalen van de doelen hebben we te maken met veel verschillende actoren en partners die individueel investeringsbeslissingen moeten maken of medewerking moeten verlenen. Dit kunnen particuliere huishoudens zijn, grondeigenaren, buurgemeenten, bedrijven, instellingen etc.
- Er is nog veel onzeker met betrekking tot de haalbaarheid voor de plaatsing van windmolens (o.a. natuurwetgeving).

2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Er is een veilige en gezonde leefomgeving waarbij grondstoffen circulair worden hergebruikt.

Doelen

2.6.1 Milieunormen worden niet overschreden

Milieunormen worden niet overschreden in 2022 in Wageningen.

Beoogde resultaten

- Ook in 2022 wordt met behulp van toezicht en handhaving gecontroleerd of normen op gebied van bodem, lucht, geluid, geur en energie niet worden overschreden.

Doelen

2.6.2 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Geluid, bodemkwaliteit, luchtkwaliteit en externe veiligheid;
- Plaagdierbestrijding;
- Dierenasiel, dierenambulance en nestbeheer ganzenbeheer;
- Riolering;
- Afvalverwijdering en- verwerking;
- Zorgplicht oppervlaktewater.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- We zijn deels afhankelijk van andere partijen.

2.7 Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning

Wat willen we bereiken?

Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een bij inkomen en type huishouden passende en duurzame woning, in een prettige woon- en leefomgeving.

Doelen

2.7.1 Versnelling en mogelijke ophoging van de woningbouwproductie in Wageningen in antwoord op de verhoogde huishoudensprognose van circa 3.500 tot 3.800 huishoudens tot 2040

Versnelling en mogelijke ophoging van de woningbouwproductie in Wageningen in antwoord op de verhoogde huishoudensprognose van circa 3.500 tot 3.800 huishoudens tot 2040.

Beoogde resultaten

- De potentiële zoekgebieden voor woningbouwlocaties zijn in beeld gebracht. Ambitie 2.4 RO is randvoorwaardelijk (Incidenteel uit reserve grondbedrijf)
- In Wageningen worden tussen 2021 en 2024 minimaal 700 woningen opgeleverd.
- Nieuw te bouwen woningen zijn (bijna) energieneutraal met ook aandacht voor circulariteit en natuurinclusief bouwen. Dit resultaat draagt bij aan programma's 2.4 en 2.5.
- Plan van aanpak wat inzicht geeft in de mogelijkheden voor extra versnelling van de woningbouw. Progr 2.4 RO is randvoorwaardelijk

Doelen

2.7.2 De woningvoorraad sluit aan bij de behoefte aan betaalbare woningen van lagere inkomensgroepen waaronder ouderen, jongeren en studenten

De woningvoorraad sluit aan bij de behoefte aan betaalbare woningen van lagere inkomensgroepen waaronder ouderen, jongeren en studenten.

Beoogde resultaten

- Bij elk bouwplan met meer dan 30 woningen worden minimaal 30% sociale huurwoningen en 15% middenhuur gerealiseerd. In 2022 evalueren we de woningmarktstrategie.
- De bestaande woningvoorraad wordt verder verduurzaamd met oog voor een eerlijke verdeling van de energielasten. Randvoorwaardelijk programma 2.5
- De kernvoorraad sociale huurwoningen is vergroot overeenkomstig de doelgroep van beleid. Gezien de verhoogde huishoudensprognose is er inzicht in de behoefte aan woningen in de kernvoorraad.
- Het aanbod aan studentenhuisvesting voldoet aan de vraag naar kamers overeenkomstig de notitie locatiekeuze 2017 en de monitor studentenhuisvesting.
- De inzet van instrumenten zoals opkoopbescherming en zelfbewoningsplicht ten behoeve van betaalbaarheid van woningen.

Doelen

2.7.3 Inwoners wonen in een groene, leefbare en veilige woonomgeving, waar geen overlast ervaren wordt

Inwoners wonen in een groene, leefbare en veilige woonomgeving, waar geen overlast ervaren wordt.

Beoogde resultaten

- Bij alle nieuwbouwplannen wordt minimaal 10% divers groen in de wijk gerealiseerd en bestaand groen in de woonomgeving behouden en versterkt. Dit resultaat draagt bij aan programma 2.3.
- De samenwerking rondom het voorkomen van woonoverlast is geborgd via de Taskforce woonoverlast. Dit resultaat draagt bij aan programma 1.8

Doelen

2.7.4 Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat

Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer woonzorginitiatieven door en voor Wageningse inwoners.
- Het aanbod van woningen die geschikt zijn voor senioren wordt vergroot door zowel nieuwbouwplannen en levensloopbestendige aanpassingen in de bestaande woningvoorraad.

Doelen

2.7.5 Wijken hebben een gemengde samenstelling voor wat betreft type huishoudens en type woningen en met voldoende ruimte voor (sociale) ontmoeting

Wijken hebben een gemengde samenstelling voor wat betreft type huishoudens en type woningen en met voldoende ruimte voor (sociale) ontmoeting.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer woningbouwontwikkelingen met gedifferentieerde woonprogramma's en mogelijkheden voor ontmoeting. Dit resultaat draagt bij aan programma 1.1.
- Inwoners die specifieke hulp en ondersteuning nodig hebben, kunnen gebruik maken van een passend woningaanbod verspreid over de diverse buurten.

Doelen

2.7.6 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- We voldoen aan de taakstelling van de huisvesting van statushouders in Wageningen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Voor woningbouw en de inzet op wonen is de gemeente afhankelijk van ontwikkelaars, grondeigenaren, woningcorporaties en zorgpartijen/organisaties. Daarnaast speelt de beschikbaarheid van woningbouwlocaties een grote rol.
- Er zijn diverse landelijke ontwikkelingen van invloed op de woningmarkt, zoals de economische omstandigheden, stikstofproblematiek, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.
- De taakstelling statushouders is afhankelijk van de instroom van vluchtelingen. Mondiale ontwikkelingen zijn hierop van grote invloed en moeilijk te voorspellen.

2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet

Wat willen we bereiken?

Gemeentelijke gebouwen worden ingezet voor het huisvesten van een breed aanbod aan culturele, sociale, maatschappelijke en sportvoorzieningen (zie programma's 6, 7 en 9).

Doelen

2.8.1 Het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke gebouwen bevorderen

Het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke gebouwen bevorderen.

Beoogde resultaten

- Een strategisch plan als afwegingskader welke maatschappelijke- en culturele instellingen worden gehuisvest in gemeentelijke gebouwen.

Doelen

2.8.2 Gebouwen die niet meer nodig zijn worden verkocht of benut als potentiële locatie voor woningbouw

Gebouwen die niet meer nodig zijn worden verkocht of benut als potentiële locatie voor woningbouw.

Beoogde resultaten

- Aanwijzen van gemeentelijke gebouwen en locaties die geschikt zijn voor woningbouw.
- De netto opbrengst door verkoop van gemeentelijke gebouwen tot en met 2023 bedraagt incidenteel € 2.641.000,-. Jaarlijks wordt een bedrag ingeboekt voor de wegvallende exploitatiekosten.

Doelen

2.8.3 Streven naar een gezonde en kostendekkende exploitatie van gemeentelijke gebouwen

Streven naar een gezonde en kostendekkende exploitatie van gemeentelijke gebouwen.

Beoogde resultaten

- Een nieuwe concessie overeenkomst vanaf 2023 voor 15 jaar voor de exploitatie en verduurzaming van zwembad De Bongerd, door slimmer te organiseren en te financieren.
- Het duurzaam in stand houden van gemeentelijke gebouwen.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Geen.

Algemene informatie programma 2

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 2 Wageningen fysiek:

- Functiemenging
- Vestigingen
- Banen
- Huishoudelijk afval
- Hernieuwbare elektriciteit
- Nieuwbouw woningen

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader bereikbaarheid

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Beleidsregels uitgifte parkeervergunningen Wageningen (2020)
- Beleidsregels gehandicaptenparkeerplaatsen (2014)
- Nota Parkeernormen Wageningen (2015)
- Verordening Parkeerbelastingen (2021)
- Aanwijzingsbesluit vergunning parkeren (2019)
- Aanwijzingsbesluit betaald parkeren (2021)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2014, wijzigingen 2020 (APV)
- Veergeldverordening (2013)
- Parkeerverordening (2018)
- Wegsleepverordening Wageningen (2021)

Beleidsnota's

- Netwerkvisie (2016)
- Parkeernota (2015)
- Structuurvisie Wageningen (2014)
- Uitvoeringsprogramma GMP (2013)
- GMP visiedocument (2012)
- Kwaliteitshandboek (2017)
- Kansgestuurd beheer (2019)
- Beheerplan VRI's (2020)

Beleidskader economische ontwikkeling

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening winkeltijden Wageningen (2016)
- Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelastingen (2016)

- Marktgeldverordening (2016)
- Marktverordening (2015)
- Inrichtingsplan Wageningse markten (2015)
- Verordening Scheepvaartrechten (2013)
- Verordening winkelondersteunende Horeca (2010)
- Haven- en kadeverordening Wageningen 2016

Beleidsnota's

- Nota Bovenwijkse Voorzieningen (2021)
- Visie Binnenstad (2015)
- Economische visie detailhandel en horeca Next (2013)
- Nadere regels met betrekking tot de heffing en invordering van reclamebelasting (2012)
- Nota grondbeleid (2009)
- Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2008/2009)
- Kadernota herontwikkeling Rijnhaven (2003)
- Onderzoeksrapport toekomst haven 'De voortuin van Wageningen' (2002)
- PDV-DV beleid 2017-2019 (2017)

Overeenkomsten / convenanten

- Convenant Ondernemersfonds Wageningen 2015
- Samenwerkingsovereenkomst

Beleidskader ruimtelijke ontwikkeling

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening inning op de begraafrechten (2020)
- Bomenverordening (2021)
- Telecommunicatieverordening (1999)
- Bouwverordening Wageningen (1993, herziening 2018)
- Overeenkomst kadaster Gelderland (1991)
- Erfgoedverordening (2019)

Beleidsnota's

- Structuurvisie Wageningen (2013)
- Groenbeleidsplan (2017)
- Welstandsnota gemeente Wageningen 2018
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaats en gedenkpark "De Leeuwerenk" 2019
- Beleidsnotitie openbare verlichting (2012)
- Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving VTH-Beleid gemeente Wageningen
- Verordening kabels en leidingen Wageningen 2018
- Beleidsregels camping de Wielerbaan 2017
- Beleidsregels handhaving basisfunctie Openbare Ruimte (2005)

Beleidskader klimaat

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Algemene subsidieverordening (2007)

Beleidsnota's

- Routekaart Wageningen (2015, wordt momenteel herijkt)
- Klimaatneutraal in 2030 (2012)
- Herijking klimaatbeleid (2015)
- Klimaatplan 2017-2021
- Beleidsnotitie Duurzaam Bouwen Wageningen 2017-2021 (wordt momenteel herijkt)
- Visie Buitengebied (2020)
- Regionale Energiestrategie Regio Foodvalley 1.0. (RES RFV 1.0.) 2021
- Bodemkwaliteitskaart 2018 en nota bodembeheer (2012)
- Afvalbeleidsplan (2012, wordt momenteel herijkt)
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (2011-2015)
- Beleidsregels hogere waarde Wet Geluidhinder (2008)
- Waterplan (2005)
- Baggerplan (2003-2012)
- Optimalisering afvalwaterstudie (2002)
- Voedselagenda (wordt momenteel geschreven)

Beleidskader wonen

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Huisvestingsverordening Wageningen (2015)
- Doelgroepenverordening Wageningen (2020)

Beleidsnota's

- Woningmarktstrategie (2019)
- Woonvisie 2025 (2016)
- Prestatieafspraken De Woningstichting 2020-2022
- Prestatieafspraken Idealis 2020-2022
- Beleidsregels kamergewijze verhuur (2019)
- Notitie vraag en aanbod studentenhuisvesting 2019-2023 (2019)
- Notitie integrale afweging potentiële locaties voor studentenhuisvesting Wageningen (2017)
- Duurzame Gebiedsontwikkeling vanuit het Klimaatplan 2017-2021 (2017)

Convenanten

- Convenant WAC (2016)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley middels een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken.

De regio Foodvalley treedt op als opdrachtgever voor het programma 'De Bereikbare Vallei', dat bijdraagt aan het beïnvloeden van de vraag naar mobiliteit. Dit is van belang voor de doelstelling om de bereikbaarheid optimaal te houden en om vergroening van mobiliteit te bewerkstelligen. Daarnaast vervult de regio de regisserende rol voor basismobiliteit.

De bereikbaarheidsagenda voor Regio Foodvalley geeft een richtinggevend kader voor 2030 waarmee de ambities van de regio zijn vertaald in een duidelijke koers voor de ontwikkeling en de uitvoering van het regionale mobiliteitsbeleid.

Voor 'Economie' zijn deze doelen o.m. het ontwikkelen van het juiste aanbod van bedrijventerreinen, marketing en acquisitie, gezamenlijke profilering en lobby in Brussel. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, Rijk en Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen in de Triple Helix Foodvalley. Doel van de samenwerking is een economische topregio. Hiervoor heeft de triple helix een Strategische Agenda opgesteld. Deze agenda is vertaald in een Uitvoeringsprogramma. Deze projecten dragen bij aan de ambities van de Strategische Agenda en worden door meerdere O's getrokken en ondersteund.

Op gebied van klimaat, afval en bodem vindt afstemming en - waar relevant - samenwerking plaats. Op gebied van klimaat wordt in opdracht van het Rijk gewerkt aan een Regionale Energiestrategie.

Voor 'Wonen' zijn deze doelen o.m. het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van het wonen in de FoodValley regio, uitgewerkt in het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad en voorzien in de (nieuwe) woningbehoefte van starters, ouderen, studenten, kenniswerkers en doorstromers. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en coördineert een uitvoeringsprogramma 2018-2021, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Opheusdens Veer

Het Opheusdens Veer voert de veerdiensten uit tussen Wageningen en Opheusden. Dit is eveneens van belang voor de bereikbaarheid van Wageningen.

Marin Stakeholders Association (MSA)

Gemeente Wageningen is deelnemer aan de MARIN Stakeholders Association (MSA). De MSA is een stichting die het MARIN, een toonaangevend maritiem onderzoeksinstituut, vanuit marktperspectief stuurt en een financieel vangnet vormt. Door deel te nemen, onderschrijven we de ambitie om Wageningen uit te bouwen tot kennisstad. We kunnen hiermee invloed uitoefenen om dit mondiale kennisintensieve bedrijf en de werkgelegenheid (375 fte) voor Wageningen te behouden. Het MARIN werkt samen met de gemeente aan de ambitie Wageningen klimaatneutraal. Doordat zij ieder jaar kosteloos hun faciliteiten beschikbaar stellen voor kleine, vaak startende bedrijven dragen zij bij aan de versterking van de economische positie van Wageningen en het starterslandschap.

Omgevingsdienst De Vallei

De OddV voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Voor de inzameling van huishoudelijk afval, straat- en rioolreiniging, gladheidsbestrijding, plaagdierbestrijding werkt de gemeente samen met de ACV. ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum en Veenendaal. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- De Investeringsagenda Foodvalley 2030 wordt uitgevoerd met de gemeente Ede en de provincie Gelderland, in samenwerking met Regio Foodvalley en Foodvalley NL. Hiermee wordt de kennispropositie van het Kennishart versterkt.
- Het programma binnenstad wordt uitgevoerd met nauwe betrokkenheid van ondernemers, bewoners en andere betrokkenen bij de binnenstad. Formele spelers hierbij zijn de Stichting Ondernemersfonds Wageningen, WOC afdeling detailhandel en afdeling Wageningen van de Koninklijke Horeca Nederland.
- **Stichting Wageningse Eng (statuten), TAWÉ (reglement).** Voor de uitvoering van projecten die de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Eng behouden en waar mogelijk versterken, werkt de gemeente samen met de SWE. De missie en visie van de SWE liggen verankerd in de Statuten van de stichting. Om de diverse belangen van en op de Wageningse Eng verder te verankeren, heeft het gemeentebestuur een Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWÉ) ingesteld. Deze commissie is door het college van B&W ingesteld en benoemd via een art. 84 commissie/verordening. De TAWÉ adviseert – gevraagd en ongevraagd- het college van burgemeester en wethouders over gemeentelijke beleidsontwikkelingen, vergunningverlening en alle andere zaken met betrekking tot de Wageningse Eng.
- **Platform Water Vallei en Eem.** Het doel van het platform is een betere afstemming en samenwerking realiseren tussen partijen in beleid en uitvoering én in de uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van water, riolering en klimaatadaptatie.
- **Stichting Wageningen Werkt Duurzaam.** De stichting heeft als missie de samenwerking van Wageningse bedrijven en instellingen aan een duurzame, klimaatneutrale, circulaire en groene economie in Wageningen te bevorderen. De gemeente is subsidieverlener, participant en samenwerkingspartner van de stichting.

Wat mag het kosten?

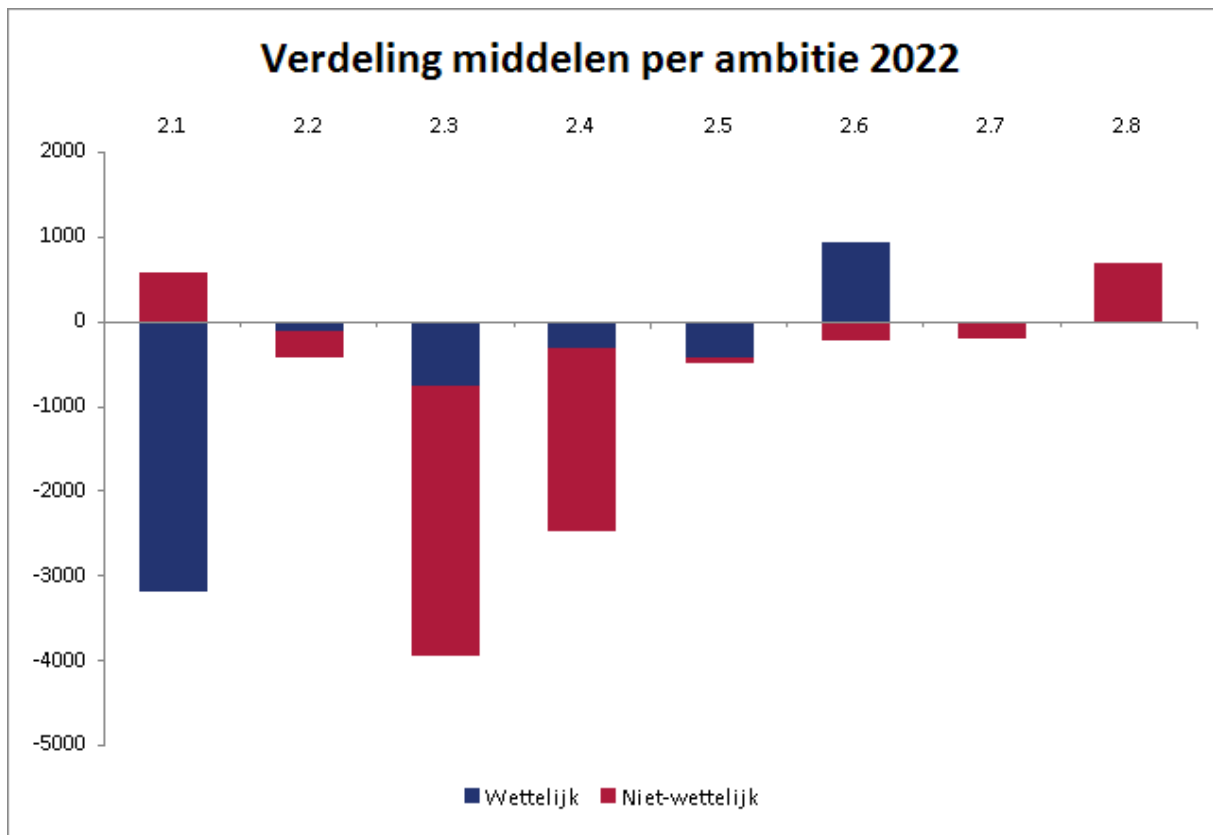
De lasten, baten en het saldo van het programma Wageningen fysiek zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
LASTEN						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	28.696	25.715	24.721	24.874	25.099	25.099
Wijzigingen Nieuwe toekomst		367	125	-92	-260	-261
Wijzigingen Kadernota 2021		98	93	43	43	43
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025			-307	-478	-380	-355
Totale lasten	28.696	26.180	24.631	24.346	24.502	24.526
BATEN						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	19.838	16.892	15.732	15.054	14.924	14.924
Wijzigingen Nieuwe toekomst		70	-	-	-	-
Wijzigingen Kadernota 2021			50	-	-	-
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025			164	-81	-87	-403
Totale baten	19.838	16.962	15.947	14.973	14.836	14.521
SALDO						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	-8.859	-8.823	-8.988	-9.820	-10.175	-10.175
Wijzigingen Nieuwe toekomst		-297	-125	92	260	261
Wijzigingen Kadernota 2021		-98	-43	-43	-43	-43
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025			472	397	293	-48
Totaal saldo	-8.859	-9.219	-8.685	-9.373	-9.666	-10.006

In onderstaande tabel is de verdeling van de baten en lasten per ambitie opgenomen:

Bedragen x € 1.000		Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
LASTEN							
2.1	Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit	5.178	4.859	4.941	5.032	5.113	5.209
2.2	Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat	1.369	2.465	1.357	1.301	1.398	1.198
2.3	Een groene en biodiverse leefomgeving	4.768	4.675	4.725	4.602	4.664	4.754
2.4	Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving	7.028	4.401	3.994	3.845	3.590	3.339
2.5	Klimaatneutraal in 20XX	1.022	677	490	543	595	647
2.6	Een veilige en gezonde leefomgeving	7.337	7.472	7.586	7.507	7.613	7.784
2.7	Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning	204	261	229	235	240	240
2.8	Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet	1.790	1.370	1.309	1.282	1.287	1.356
Totale lasten		28.696	26.180	24.631	24.346	24.502	24.526
BATEN							
2.1	Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit	2.726	2.421	2.346	2.226	2.256	2.268
2.2	Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat	1.019	2.015	944	933	972	569
2.3	Een groene en biodiverse leefomgeving	790	760	780	743	750	761
2.4	Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving	5.241	1.812	1.530	1.574	1.481	1.344
2.5	Klimaatneutraal in 20XX	637	2	2	2	2	2
2.6	Een veilige en gezonde leefomgeving	7.835	8.127	8.309	8.200	8.318	8.510
2.7	Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning	19	30	30	31	31	31
2.8	Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet	1.571	1.795	2.005	1.265	1.026	1.037
Totale baten		19.838	16.962	15.947	14.973	14.836	14.521
SALDO		-8.859	-9.219	-8.685	-9.373	-9.666	-10.006

Verdeling middelen per ambitie inclusief verhouding wettelijke versus niet-wettelijke taken
(bedragen x € 1.000):

Programma 3 Bestuur en organisatie

Waarom dit programma?

Dit programma bevat de onderdelen: Transparante overheid, een goed functionerende wendbare organisatie en de slimme inzet van middelen.

In dit programma staan ook de algemene inkomsten van de gemeente. Dit onderdeel is verplicht op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Dit programma is daarom afwijkend van de andere programma's. Het wettelijk verplichte bedrag voor onvoorzien wordt geraamd voor de begroting in zijn geheel en moet daarom eveneens hier worden opgenomen. Het is ten slotte ook verplicht om de overhead of interne bedrijfsvoering in dit programma op te nemen.

Wageningen is dienstbaar aan datgene waar de samenleving behoefte aan heeft. De organisatie heeft een professionele bedrijfsvoering die een goed functionerende en wendbare organisatie (bestuurlijk en ambtelijk) ondersteunt, ongeacht welke veranderingen er zijn. Hierdoor kunnen we tijdig inspelen op veranderingen om tot een effectieve en efficiënte dienstverlening te komen. Als gevolg hiervan kunnen inwoners en ondernemers beter gebruik maken van hun rechten en voldoen aan hun verplichtingen. Daarnaast krijgen inwoners en bedrijven zo optimaal mogelijk zeggenschap binnen de onderwerpen die we samen willen realiseren in Wageningen en in de regio. We handelen hierbij vanuit de drie pijlers vraag gestuurd, resultaatgericht en proces georiënteerd.

Een transparante overheid is een voorwaarde om de afstand tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zo klein mogelijk te houden en begrip te krijgen voor elkaars standpunten, meningen en handelen. Het is ook een voorwaarde om stappen te zetten in de democratische vernieuwing, waarbij we op zoek gaan naar nieuwe vormen van samenwerken in de stad, met onze inwoners, bedrijven en instellingen, maar ook met andere overheden en regionale partners.

ICT, digitalisering, informatietechnologie en data zijn in dit tijdperk van groot belang geworden mede door Covid-19. Data biedt grote kansen en het slim gebruik maken van die data beïnvloedt onze manier van werken en organiseren. Data kan waardevolle informatie bevatten en inzichten geven over de stad. Deze inzichten benutten we om de stad verder te brengen. De inzet van data is ondersteunend aan de ontwikkeling van efficiënte en transparante overheid en draagt bij aan het voeren van duurzaam beleid.

We zorgen voor een slimme inzet van middelen en effectief risicomanagement. Ook zorgen we voor extra inkomsten door bijdragen en belastingen vanuit de stad. De mogelijkheid bestaat dat, door een stijging van de kapitaalmarktrente, middelen niet toereikend zijn om de geplande meer-jaren investeringen uit te kunnen voeren. De landelijke wetgever geeft gemeenten geen bevoegdheden om via nieuwe belastingen extra inkomen te genereren.

Als overheidsorganisatie hebben we te maken met elkaar in rap tempo opvolgende veranderingen en opgaven in onze omgeving. Sommige veranderingen en uitdagingen zijn onvoorspelbaar. Een actueel voorbeeld hiervan is de corona pandemie en de gevolgen van deze crisis voor de gezondheid en het welzijn van mensen en de economie. Het is noodzakelijk om als organisatie (snel) op dergelijke ontwikkelingen in te kunnen spelen. De bedrijfsvoering heeft met het oog op 'de hybride organisatie' van de toekomst versterking nodig. De basis moet op orde zijn om een wendbare organisatie te kunnen zijn en noodzakelijke veranderingen aan te kunnen.

We adviseren de organisatie over de inzet van bedrijfsmiddelen, zodat de organisatie effectief vraagstukken, zoals de 3 groene draden (Meerwaarde van groen, Verbeteren van klimaat en vergroten duurzaamheid, Verminderen van sociale ongelijkheid) kan oplossen. We zorgen dat onze medewerkers flexibel en duurzaam inzetbaar zijn en tevreden (samen) kunnen werken binnen de fysieke, digitale en mentale werkomgeving. Op deze manier wil de Gemeente Wageningen een aantrekkelijke werkgever zijn en talent aan zich binden.

Om wendbaar te kunnen zijn moet een organisatie vanuit dit kader in ieder geval capabel zijn op 4 aspecten:

- Het tijdig signaleren van veranderingen;
- Het snel kunnen bedenken van passende maatregelen;
- Snel besluiten kunnen nemen over de te nemen maatregelen;

- Het kwalitatief goed en snel kunnen implementeren van genomen besluiten.

Meerwaarde van groen, Verbeteren van klimaat en vergroten duurzaamheid, Verminderen van sociale ongelijkheid

Beoogd maatschappelijk effect

In dit programma zijn de volgende ambities actueel:

- 3.1 Transparante overheid
- 3.2 Een goed functionerende wendbare organisatie
- 3.3 Slimme inzet van middelen

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

3.1 Transparante overheid

Wat willen we bereiken?

We zijn een transparante overheid die in de dienstverlening de volgende kernwaarden hanteert: Integraal, aanspreekbaar, gastvrij, transparant, zorgvuldig, toegankelijk en gelijke informatiepositie.

Doelen

3.1.1 We halen minimaal een 7 op onze klanttevredenheidsonderzoeken naar dienstverlening

We halen minimaal een 7 op onze klanttevredenheidsonderzoeken naar dienstverlening.

Beoogde resultaten

- Er is een goede accurate persoonsregistratie.
- Onze dienstverlening is afgestemd waar mogelijk met onze ketenpartners en medeoverheden zodat inwoners, ondernemers en organisaties integrale optimale dienstverlening ervaren.
- We bieden toegankelijke, transparante en veilige dienstverlening en dragen zorg voor gelijke informatiepositie.
- We zijn duidelijk en transparant over de rol die we innemen in processen en wat inwoners, organisaties en bedrijven van ons kunnen verwachten en andersom.

Doelen

3.1.2 Dienstverlening voortdurend verbeteren passend bij de landelijke ontwikkelingen en bij de behoefte van onze inwoners, bedrijven en organisaties

Dienstverlening voortdurend verbeteren passend bij de landelijke ontwikkelingen en bij de behoefte van onze inwoners, bedrijven en organisaties.

Beoogde resultaten

- Dienstverlening aan inwoners, ondernemers en organisaties op een correcte en gastvrije wijze via de contactvorm die zij kiezen, vanuit het principe 'online waar het kan en persoonlijk waar het moet (coronaproof).
- Onze dienstverlening sluit aan bij de huidige behoeften en ontwikkelingen.
- Zicht hebben op de behoefte van onze inwoners, bedrijven en organisaties.

Doelen

3.1.3 Democratische vernieuwing en bestuurlijke vernieuwing

Democratische vernieuwing en bestuurlijke vernieuwing.

Beoogde resultaten

- Alle inwoners, bedrijven en organisaties zijn in staat om mee te praten over het gemeentelijk beleid.

Doelen

3.1.4 Uitvoering van representatietaken en dergelijke is op het niveau zoals in de afgelopen jaren

Uitvoering van representatietaken en dergelijke is op het niveau zoals in de afgelopen jaren.

Beoogde resultaten

- Taken voor representatie en dergelijke zijn uitgevoerd, onder andere de verplichtingen voor college en raad.

Doelen

3.1.5 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd dit betreft:

- Recht op informatie van de overheid ligt vast in de Grondwet en de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob).
- Burgerlijk wetboek (taken burgerlijke stand).
- Wetgeving met betrekking tot de Basisregistraties Personen (BRP), Adressen & gebouwen (BAG), Waardering onroerende zaken (WOZ).
- Artikel 213 Gemeentewet schrijft voor dat de raad bij verordening regels vaststelt voor de controle op de inrichting en beheer van de financiële organisatie. Elke gemeente is bij wet verplicht een rekenkamer of een rekenkamerfunctie in te stellen.
- Digitaal toegankelijk maken van dienstverleningskanalen conform Besluit Digitale Toegankelijkheid.
- Kieswet, verkiezingen.
- Naturalisatie, Rijkswet op Nederlanderschap.
- Wegenverkeerswet (voor het uitgeven van rijbewijzen).
- Algemene verordening gegevensbescherming.
- Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming.

- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (WKPB).
- Paspoortuitvoeringsregeling PUN.
- Europese eIDAS-verordening.

Tevens de voorbereiding op nieuwe wettelijke taken:

- Omgevingswet
- Wet digitale overheid
- Wet open overheid
- Vernieuwing van de Archiefwet
- Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
- Doorontwikkelingen in samenhang van de GEO-basisregistraties vanuit BZK (Dis-GEO)

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Geen.

3.2 Een goed functionerende wendbare organisatie

Wat willen we bereiken?

Een goed functionerende wendbare organisatie.

Doelen

3.2.1 De organisatie heeft de informatie en het advies dat nodig is om besluiten te nemen

De organisatie heeft de informatie en het advies dat nodig is om besluiten te nemen.

Beoogde resultaten

- Adviseren en sturing geven aan de organisatie over de inzet van mensen en bedrijfsmiddelen zodat de organisatie effectief is in het oplossen van vraagstukken.

Doelen

3.2.2 Externe financiering aantrekken

Externe financiering aantrekken om onze ambities te helpen realiseren.

Beoogde resultaten

- Geld waarmee andere doelen (met name subsidies) gerealiseerd kunnen worden.

Doelen

3.2.3 Een goede en veilige werkomgeving

Een goede en veilige werkomgeving met aandacht voor welzijn, gezondheid en vitaliteit. Een werkomgeving die goed aansluit bij de behoeften van de organisatie voor digitale communicatie, vergaderen en samenwerken en die tevens voldoet aan de veiligheidsvereisten die de overheid aan ICT stelt.

Beoogde resultaten

- We werken digitaal samen via een vergaderomgeving (urgentie vanuit Corona).
- Een fitte organisatie met aandacht voor welzijn, gezondheid en vitaliteit van onze medewerkers.

Doelen

3.2.4 Flexibele bedrijfsvoering

Een bedrijfsvoeringsfunctie die de organisatie ondersteunt door flexibel in te springen op de behoeften van de organisatie, met de inzet van mensen en bedrijfsmiddelen.

Beoogde resultaten

- Een applicatielandschap dat ontwikkelingen en nieuwe wettelijke taken in de toekomst kan faciliteren (conform hernieuwd I-plan voor 2022 en verder).
- Een getransformeerde en doorontwikkende organisatie/bedrijfsvoering waarbij we onderzoek doen naar het (huidige) organisatiemodel.
- Uit onderzoek moet blijken of we Bedrijfsvoeringonderdelen slimmer/efficiënter kunnen organiseren. Uitkomst is een goed toegeruste medewerker die tevreden (samen) werkt binnen de fysieke en mentale werkomgeving.

Doelen

3.2.5 De organisatie is in control

De organisatie is in control.

Beoogde resultaten

- Collegeverklaring en ENSIA op orde.
- Goedkeurende accountantsverklaring.
- Rechtmatigheidsverantwoording.

Doelen

3.2.6 Huis van de Stad

Het stadhuis is een multifunctioneel gebouw.

Beoogde resultaten

- Startpunt en Stadhuis zijn ook beschikbaar voor maatschappelijke activiteiten.

Doelen

3.2.7 ICT voor minimaal de huidige wettelijke taken

De ICT is zodanig ingericht en opgezet dat het de organisatie in staat stelt voor minimaal de huidige wettelijke taken uit te voeren. De ICT zelf voldoet eveneens aan de eisen die de wet- en regelgeving aan gemeentelijke ICT stelt.

Beoogde resultaten

- Een applicatielandschap dat afdoende is om minimaal de huidige wettelijke taken te kunnen uitvoeren. We doorstaan landelijke audits (ENSIA e.d.) en andere landelijke verantwoording aan het Rijk.
- Een applicatielandschap dat tijdig, rechtmatig en toekomstgericht vervangen wordt om minimaal de wettelijke taken te kunnen uitvoeren.
- ICT-infrastructuur die afdoende is om minimaal de huidige wettelijke taken te kunnen uitvoeren.
- Laptopmanagementsoftware + WIFI locatie Startpunt.

Doelen

3.2.8 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Team Bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van wettelijke taken van andere teams.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Op een aantal functies ervaren we, net als vele andere werkgevers, een krapte op de arbeidsmarkt (denk aan vakgebieden als ruimtelijke ontwikkeling, ICT en juridisch). Het bouwen van een wendbare organisatie wordt medebepaald door het binden en boeien van gekwalificeerde en competente medewerkers..
- Hoge ambities die niet allemaal uitvoerbaar zijn met inzet van de huidige bedrijfsvoering, waardoor tekorten in de PIOFACH-functie de haalbaarheid van de ambities frustreren.
- Door beperkte of juist te veel gedifferentieerde aansturing kan er een samenloop van gelijktijdige activiteiten ontstaan met als mogelijk gevolg noodzakelijke prioritering en vertragingen.
- De hoeveelheid interne en externe ontwikkelingen waaronder wettelijk wijzigingen volgen zo snel op dat er te weinig mensen en middelen zijn om ze uit te voeren. Er kan hierdoor spanning ontstaan op het op orde brengen van het beheerproces. Dit kan impact hebben op de gewenste gedragsverandering naar meer wendbare medewerkers.

3.3 Slimme inzet van middelen

Wat willen we bereiken?

Mede financieren door bijdragen/belastingen van de stad, slimme inzet van middelen en effectief risicomanagement.

Doelen

3.3.1 Beleidseffectiviteit voor alle programma's wordt vergroot. Specifiek onderdeel van beleid risicomanagement is bewust verzekeren (risicostrategie met reële verzekeringspremies)

Beleidseffectiviteit voor alle programma's wordt vergroot (zie ook in control komen paragraaf bedrijfsvoering). Specifiek onderdeel van beleid risicomanagement is bewust verzekeren (risicostrategie met reële verzekeringspremies).

Beoogde resultaten

- Risicomanagementbeleid is bestuurlijk vastgesteld en geïmplementeerd, waarbij bestuur en het ambtelijk apparaat meer bewust worden gemaakt van risico's en te nemen beheermaatregelen als onderdeel van het in control komen.

Doelen

3.3.2 De mogelijkheid om extra belastingen te heffen en extra inkomen te generen

De mogelijkheid om extra belastingen te heffen en extra inkomen te generen.

Beoogde resultaten

- Lobby naar Den Haag om de wettelijke basis voor extra belastinginkomsten te verruimen.

Doelen

3.3.3 Een lage/lagere rente levert een lagere rentelast op in dit programma's

Een lage/lagere rente levert een lagere rentelast op in dit programma's.

Beoogde resultaten

- Strategie ontwikkelen kort en lang vreemd geld. Optimaal kort geld aantrekken, wat rente oplevert en afwegen om lang geld aan te trekken eind dit jaar en/of volgend jaar.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Door een stijging van de kapitaalmarktrente kunnen middelen niet toereikend zijn om de geplande meerjaren investeringen uit te kunnen voeren.
- De landelijke wetgever geeft gemeenten geen bevoegdheden om via nieuwe belastingen extra inkomen te genereren.

Algemene informatie programma 3

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 3 Bestuur en organisatie:

- Demografische druk
- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overhead
- WOZ-waarde woningen
- Woonlasten eenpersoonshuishouden
- Woonlasten meerpersoonshuishouden

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader transparante overheid

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening elektronische bekendmaking Wageningen (2013)
- Verordening Rekenkamer (2016)
- Reglement van orde van de raad (2017)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2008)
- Inspraakverordening (2006)
- Referendumverordening Wageningen, raadgevend (2006) en raadplegend (2015)
- Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning (2003)
- Verordening burgerinitiatief (2003)
- Legesverordening

Beleidsnota's

- Notitie en meetlat burgerparticipatie (2013)
- Notitie het Nieuwe Werken en Dienstverlening (2012)
- Beleid Informatieveiligheid en Privacy (2019)
- Communicatiebeleid (2011)
- Integriteitsbeleid Gemeente Wageningen (2016)

Beleidskader P&C-cyclus

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening (water)toeristen-belasting 2020
- Verordening parkeerbelastingen 2020
- Verordening hondenbelasting 2020

- Verordening onroerendezaak-belastingen 2020
- Verordening precariobelasting kabels en leidingen 2017 en 2016
- Financiële verordening gemeente Wageningen 2019
- Controleverordening gemeente Wageningen, ex art. 213 Gemeentewet (2008)

Beleidsnota's

- Notitie reserves en voorzieningen gemeente Wageningen 2015
- Nota houdbare Wageningse gemeentefinanciën 2017
- Beleidsnota vaste activa (2006)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partij is betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

De BNG, de Bank Nederlandse gemeenten.

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Het betalingsverkeer van Wageningen verloopt vooral via deze bank. Veruit het grootste deel van onze langlopende leningen is eveneens bij de BNG afgesloten. We zijn medeaandeelhouder en ontvangen op grond hiervan een jaarlijks dividend van de bank. BNG Bank behoort tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

Wat mag het kosten?

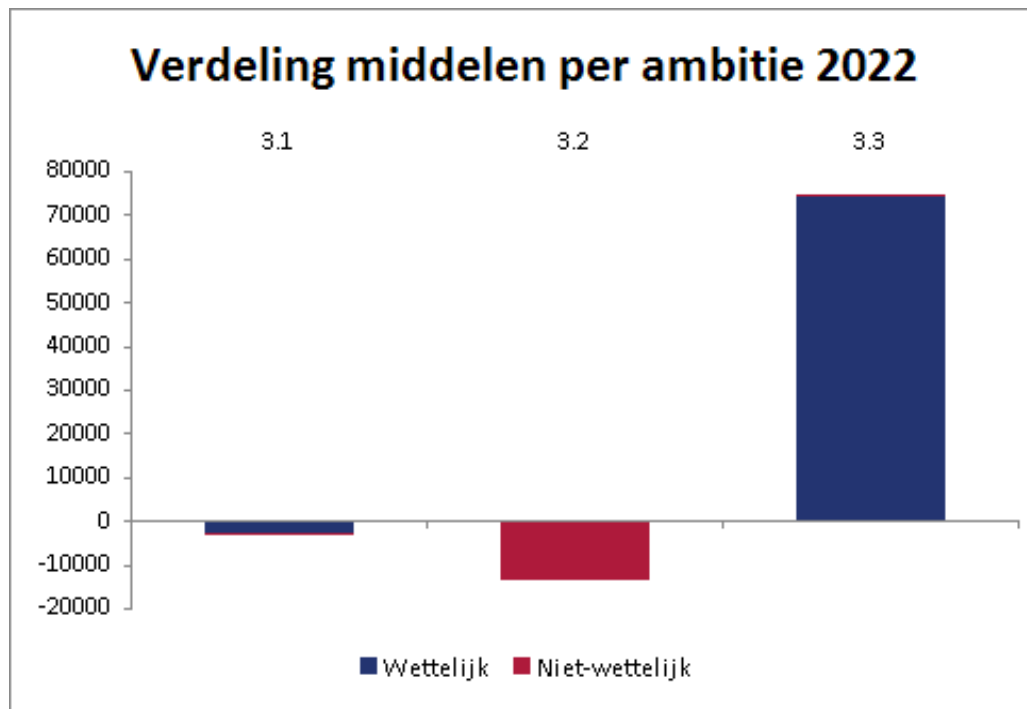
De lasten, baten en het saldo van het programma Bestuur en organisatie zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
LASTEN						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	21.322	17.988	17.125	17.100	17.415	17.415
Wijzigingen Nieuwe toekomst	-	799	509	399	299	293
Wijzigingen Kadernota 2021	-	129	748	765	782	800
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025	-	-	218	315	437	720
Totale lasten	21.322	18.917	18.599	18.579	18.933	19.228
BATEN						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	77.875	71.254	71.584	72.271	73.260	73.260
Wijzigingen Nieuwe toekomst	-	1.641	1.955	2.115	2.491	2.741
Wijzigingen Kadernota 2021	-	2.744	792	1.259	823	558
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025	-	-	2.275	540	385	1.522
Totale baten	77.875	75.639	76.605	76.185	76.959	78.081
SALDO						
Bestaand beleid (PB 2021 - 2024)	56.553	53.266	54.459	55.170	55.845	55.845
Wijzigingen Nieuwe toekomst	-	841	1.447	1.716	2.192	2.448
Wijzigingen Kadernota 2021	-	2.615	43	494	41	-242
Wijzigingen Programmabegroting 2022-2025	-	-	2.057	225	-52	801
Totaal saldo	56.553	56.722	58.006	57.606	58.025	58.853

In onderstaande tabel is de verdeling van de baten en lasten per ambitie opgenomen:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
LASTEN						
3.1 Transparante overheid	3.370	3.432	3.768	3.562	3.776	3.826
3.2 Een goed functionerende wendbare organisatie	12.336	13.799	13.981	14.181	14.409	14.643
3.3 Slimme inzet van middelen	5.616	1.686	850	837	748	759
Totale lasten	21.322	18.917	18.599	18.579	18.933	19.228
BATEN						
3.1 Transparante overheid	439	468	533	429	754	766
3.2 Een goed functionerende wendbare organisatie	643	881	580	591	601	612
3.3 Slimme inzet van middelen	76.793	74.290	75.493	75.166	75.603	76.703
Totale baten	77.875	75.639	76.605	76.185	76.959	78.081
SALDO	56.553	56.722	58.006	57.606	58.025	58.853

Verdeling middelen per ambitie inclusief verhouding wettelijke versus niet-wettelijke taken (bedragen x € 1.000):

Toelichting bij grafiek: Ambitie 3.2 Een goed functionerende wettelijke organisatie is in bovenstaande grafiek volledig als niet-wettelijk gecategoriseerd. Dit omdat het vrij bewerkelijk is om binnen bedrijfsvoeringstaken onderscheid te maken tussen welk gedeelte van de taken ondersteunend is aan wettelijke en welk gedeelte van de taken ondersteunend is aan niet-wettelijke taken.

Paragrafen

Paragraaf 1 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Het gaat dus om de robuustheid van de begroting.

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In de Nota houdbare Wageningse gemeentefinanciën 2017 (verder te noemen: de nota Houdbare financiën) is onder meer vastgelegd op welke wijze het weerstandsvermogen wordt berekend en welke norm hiervoor wordt gehanteerd. Deze paragraaf is hierop gebaseerd.

Weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is te zien hoe de weerstandscapaciteit zich voor 2022 en verder ontwikkelt.

Onderdeel	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Post onvoorzien	20	20	20	20
Onbestemde reserve	2.567	2.567	2.567	2.567
Kapitaal zonder bestemming	4.007	4.103	4.200	4.296
Reserves grondexploitatie	4.453	4.408	4.363	4.363
25% van de batige saldi grondexploitaties	0	0	0	0
Overige bestemmingsreserves	556	556	556	556
TOTAAL	11.604	11.655	11.706	11.803

De berekening van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op de nota Houdbare financiën.

Bij de volgende posten moeten opmerkingen worden gemaakt:

De onbestemde reserve

Op grond van de Reservenotitie laat de stand van de onbestemde reserve uitsluitend het bedrag zien dat vrij besteedbaar is. Eventuele claims maken dus geen deel uit van de onbestemde reserve, de claims zijn opgenomen in de Algemene Bestemmingsreserve.

Reserve Kapitaal zonder bestemming

Met ingang van de nota Houdbare financiën maakt ook deze reserve deel uit van de weerstandscapaciteit

Reserves grondexploitatie

Bij de weerstandscapaciteit wordt deze reserve onder aftrek van de claims voor het volle bedrag meegenomen. De risico's worden afzonderlijk in beeld gebracht. Voor de Reserve bovenwijkse voorzieningen is het uitgangspunt dat deze volledig nodig is voor het treffen van de daaronder begrepen voorzieningen.

Batige saldi grondexploitatie

In de berekeningen worden deze saldi voor 25% van het totaalbedrag meegenomen.

De bestemmingsreserves

Overeenkomstig de Weerstandsnota wordt bij de vrij beschikbare bestemmingsreserves 50% van het vrij beschikbare bedrag (stand van de reserves minus de claims) meegenomen in de weerstandscapaciteit. De bestemmingsreserves waarvan de bestemming niet te wijzigen is, worden niet meegenomen. Bij de berekening is rekening gehouden met de stand van de volgende reserves (ultimo 2021): Reserve ecologisch groenbeheer (€ 158.000) en Reserve A- vervangingen Automatisering (€ 954.000)

Risico's

Van ieder risico is zo goed mogelijk geschat wat de mogelijke financiële omvang is. Een risico is echter per definitie onzeker van aard, dus moet nadrukkelijk worden opgemerkt dat ook de schatting van de omvang onzeker is. Op grond van de nota Houdbare financiën worden de risico's voor de geschatte volle omvang opgenomen, mits ze € 100.000 of meer bedragen. Het gaat om de volgende risico's en bedragen:

Risicoprofiel - Begroting 2022	
Omschrijving	Geschat bedrag x € 1.000
Algemene uitkering	1.000
Stelpost compensatie jeugdhulp	0
Gewaarborgde leningen	1.000
Grondexploitaties	431
Openeinderegelingen	1.200
Uitbraak coronavirus (COVID-19)	PM
Totaal	3.631

Toelichting op de risico's

Algemene uitkering

Het verleden leert dat de ontwikkeling van de algemene uitkering altijd een mate van onzekerheid kent. In het licht van ingrijpende operaties als de herijking van verdeelmodellen voor het sociaal en het klassiek domein, houden we rekening met blijvende onzekere ontwikkelingen. Voor 2020 en 2021 was het accres vastgezet op de stand van de meicirculaire 2020. Dit betekent dat de trap-op-trap-af systematiek (= als het rijk minder of meer uitgeeft dan begroot, dan daalt respectievelijk stijgt ook de algemene uitkering aan de gemeenten) vanaf 2022 weer van invloed is op de hoogte van de algemene uitkering. We handhaven het risicobedrag van € 1.000.000.

Stelpost compensatie Jeugdhulp

Vlak voor de zomer is aanvullende informatie bekend geworden over de aanpassing van de richtlijn 'ramen extra middelen jeugdzorg'. Landelijk is voor 2022 € 1,314 miljard aan compensatie verstrekt (circa € 2,2 miljoen voor gemeente Wageningen). Naar aanleiding van de nieuwe richtlijn mag 75% van de geraamde bedragen zoals opgenomen in de uitspraak van de Commissie van Wijzen als stelpost in de begroting opgenomen worden. Omdat het demissionaire kabinet de keuze overlaat aan een volgend kabinet, is onzeker of gemeenten de bijdrage daadwerkelijk zullen gaan ontvangen. De Provincie Gelderland stelt als financieel toezichthouder daarom de eis dat in het totaal van de risico's rekening gehouden wordt met het risico dat er geen of minder compensatie komt. Voor 2022 wordt dit risico op nihil ingeschat. Voor de meerjarenraming, waarbij voor de compensatie wordt uitgegaan van een stelpost van € 1.800.000 voor 2023, € 1.700.000 voor 2024 en € 1.600.000 voor 2025, wordt voor eenzelfde bedrag een risico in het totaal van de risico's opgenomen.

Gewaarborgde geldleningen, garanties en verbonden partijen

Voor de risico's op gewaarborgde geldleningen, garanties en verbonden partijen hanteren we een risicobedrag van € 1.000.000. In de op te stellen verordening inzake garantstellingen en verstrekte geldleningen zullen we ook ingaan op het bepalen van een risicobedrag voor deze zaken.

Grondexploitatie

Het risico betreft met name Kostenverhaalallocaties en bedraagt totaal € 431.000. Voor de onderhanden werken bedraagt het risico € 160.200. Voor de kostenverhaalslocaties bedraagt dit risico € 270.582. Deze risico's hebben met name te maken met de verhaalbaarheid van de plankosten in projecten.

Diverse openeinderegelingen sociaal domein

Een open einderegeling kenmerkt zich door de onbeperkte toegang. Cliënten kunnen onbeperkt een beroep doen op de gemeentelijke zorg en regelingen. Er worden meer indicaties afgegeven aan cliënten. Er kan sprake zijn van volumegroei van aantal cliënten en een volumegroei in het

gebruik van de zorg en regelingen per (bestaande) cliënt. Het gevolg is dat de kosten hoger uitvallen dan in de begroting is opgenomen.

Een beheermaatregel voor het risico van volumegroei is het meer inzetten van goedkopere zorg en preventie.

Voor de risico's van de openeinderegelingen in het sociaal domein wordt € 1,2 miljoen (3,5% van budget 2022) als risicobuffer gehanteerd als onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen.

Regelingen met een open einde karakter:

- Bijzondere bijstand (waaronder beschermingsbewind, woninginrichting en individuele studietoeslag);
- Individuele Inkomens Toeslag;
- Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ);
- Ik-doe-meefonds;
- Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten;
- Schuldienstverlening;
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen en eigen bijdragen Wmo-voorzieningen;
- Mantelzorgcompliment;
- Re-integratie trajecten naar werk;
- Individuele voorzieningen jeugdhulp;
- Maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning;
- Uitkeringen: algemene bijstand en loonkostensubsidie Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud zelfstandigen);
- Statushouders.

Uitbraak coronavirus (COVID-19)

Eind februari 2020 heeft het coronavirus ook Nederland en daarmee Wageningen bereikt. Tijdens deze coronapandemie komen veel hulpverzoeken op de gemeente af. De rijksoverheid heeft aangegeven miljarden beschikbaar te stellen om de economie draaiende te houden. De gemeente speelt een belangrijke rol om te zorgen dat hulpvraag en aanbod samenkomen.

Deze pandemie doet een beroep op solidariteit naar inwoners en ondernemers. We moeten echter de gelijkwaardigheid niet uit het oog verliezen. In deze nieuwe situatie is het belangrijk dat er afspraken zijn over hoe om te gaan met deze hulpvragen. Om willekeur te voorkomen heeft het college uitgangspunten vastgesteld om een consequente en eenduidige koers te kiezen.

Deze uitgangspunten worden toegepast door het coronacrisisteam. Alle besluiten inclusief financiële consequenties worden hierbij zorgvuldig vastgelegd. Enerzijds zal dit extra kosten met zich meebrengen en zullen we opbrengsten mislopen, waarbij we er vanuit gaan dat onze gemeente door de rijksoverheid gecompenseerd wordt bij het invullen van de zorgplicht naar inwoners en ondernemers tijdens deze pandemie.

Het risico is vooralsnog op PM bepaald. Het risico achten wij echter klein, omdat onze ervaring vanuit 2020 is dat wij vanuit het Rijk ruim voldoende zijn gecompenseerd in dat jaar.

Andere afgedekte gebeurtenissen

In de paragraaf weerstandsvermogen gaat het om gebeurtenissen waarvan onzeker is of ze zullen intreden, en zo ja wanneer en in welke omvang. Dat zijn de risico's die we hierboven in beeld hebben gebracht. Daarnaast zijn er gebeurtenissen waarvan vrijwel zeker is dat ze zullen intreden, maar waarvan het moment waarop of de omvang waarin onzeker is. Voor dergelijke gebeurtenissen zijn specifieke reserves of voorzieningen getroffen. Hieronder staat een overzicht van dergelijke gebeurtenissen waarvoor we een specifieke reserve of voorziening hebben. In samenhang met het overzicht van risico's ontstaat zo een compleet beeld van de wijze waarop Wageningen met onzekerheden omgaat.

RESERVE OF VOORZIENING	VOOR
Algemene reserve grondexploitaties	Opvang van winsten, verliezen en risico's grondexploitaties
Voorziening riolering	Een evenwichtig verloop van de tarieven in relatie tot de te plegen investeringen.
Reserve parkeergelden	Egaliseren van exploitatieresultaten van parkeren
Reserve wachtgeld huidige bestuurders	Opvang van eventuele wachtgeldverplichting bij het vertrek van de huidige bestuurders
Voorziening wachtgeld voormalige bestuurders	Dekken van wachtgelduitkeringen aan voormalige bestuurders
Voorziening 't Venster	Voorziening i.v.m. faillissement 't Venster

Weerstandsvermogen

De mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden, noemt men het weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen kan worden afgeleid uit de vergelijking van de omvang van de beschikbare, benodigde en gewenste weerstandscapaciteit en de risico's.

In de nota Houdbare financiën is het volgende bepaald: de benodigde weerstandscapaciteit is een vast percentage van de begroting/rekening, waarbij wordt uitgegaan van een minimaal benodigde weerstandscapaciteit van 8,5% en een gewenste weerstandscapaciteit van tenminste 10% van de begroting/rekening. Hierbij wordt uitgegaan van het totaal van de lasten na bestemming. Onderstaand toetsen we of de beschikbare weerstandscapaciteit hieraan voldoet én of de beschikbare capaciteit voldoende is voor het totaal van de risico's.

Onderdeel (x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Beschikbare weerstandscapaciteit:				
Post onvoorzien	20	20	20	20
Onbestemde reserve	2.567	2.567	2.567	2.567
Kapitaal zonder bestemming	4.007	4.103	4.200	4.296
Reserves grondexploitatie	4.453	4.408	4.363	4.363
Batige saldi grondexploitaties 25%	0	0	0	0
Overige bestemmingsreserves	556	556	556	556
Doorwerking saldo 2021 in reserves	588	588	588	588
Doorwerking saldi vanaf 2022 in reserves	3.219	4.352	4.893	5.150
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	15.411	16.595	17.187	17.541
Totale risico's	3.631	5.431	5.331	5.231
Benodigde weerstandscapaciteit 8,5%	9.398	9.362	9.469	9.566
Gewenste weerstandscapaciteit 10%	11.056	11.014	11.140	11.254
Werkelijke weerstandscapaciteit	13,9%	15,1%	15,4%	15,6%

Uit deze toets volgt dat:

- De totaal beschikbare (= werkelijke) weerstandscapaciteit toereikend is om de totale risico's af te dekken;
- De totaal beschikbare (= werkelijke) weerstandscapaciteit groter is dan de benodigde en gewenste weerstandscapaciteit;

- De gemeente dus in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Met andere woorden: dat de gemeente voldoende weerstandsvermogen heeft.

In dit meerjarig financieel beeld zijn de effecten van de septembercirculaire 2021 nog niet verwerkt, omdat de septembercirculaire bij opstelling van de begroting nog niet beschikbaar was.

Corona leidt tot extra kosten waarvoor we (deels) gecompenseerd worden. Op landelijk niveau wordt er gesproken over het financieel compenseren van gemeenten als gevolg van corona. Aan de andere kant hebben we minder uitgaven doordat op producten de vraag afneemt. De financiële consequenties worden nauwlettend in de gaten gehouden maar kunnen we op dit moment nog niet overzien. Eventuele incidentele meevallers gerelateerd aan het steunpakket corona en onderuitputting van budget 2021 worden gebruikt om corona kosten te dekken. Mocht er sprake zijn van een meevaller dan wordt dit gebruikt om de weerstandscapaciteit aan te vullen.

Financiële kengetallen

De gemeente is verplicht in iedere begroting en rekening zes wettelijk voorgeschreven financiële kengetallen op te nemen. Iedere gemeente wordt geacht zijn eigen beoordeling aan de kengetallen te verbinden, er komen geen landelijke normen voor. In de nota Houdbare financiën zijn de Wageningse normen of streefnormen geformuleerd voor deze kengetallen. Bovendien is in de nota een nieuw eigen kengetal geïntroduceerd, de kapitaallastenratio. Per kengetal geven we hieronder aan hoe het zich verhoudt tot de (streef)norm. Om de inzichtelijkheid te vergroten, begint ieder kengetal met een korte uitleg.

(Alle getallen zijn percentages)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Netto schuldquote	35,17	53,42	44,10	46,51	45,61	44,16
Netto schuldquote gecorrigeerd	30,63	48,86	39,68	42,12	41,32	39,98
Solvabiliteitsratio	41,11	31,92	40,39	38,37	38,34	38,74
Structurele exploitatieruimte	6,19	-1,06	1,44	0,77	0,77	0,58
Grondexploitatie	0,53	-1,74	-1,44	-1,15	-0,82	-0,81
Belastingcapaciteit	109,76	102,88	105,21	105,21	105,21	105,21
Kapitaallastenratio	5,58	6,46	6,06	6,26	6,28	6,22

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Om duidelijk te maken wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast, wordt de netto schuldquote berekend zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Voor het kengetal Netto schuldquote, zonder en met correctie, geldt de norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 90%. Het gemiddelde van de Gelderse gemeenten was 62,8% in 2019. Wageningen zit daar ruim onder.

De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Voor het kengetal Solvabiliteitsratio wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen scoort niet lager dan 30%.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten.

Bij een jaarrekening is er geen sprake van een raming na het rekeningjaar, dus kan de beoordeling alleen goed zijn (als het rekeningjaar boven de 0 uitkomt), of onvoldoende (als het rekeningjaar onder de 0 uitkomt). Bij de jaarrekening geldt deze beoordeling overigens enkel voor de cijfermatige uitkomst van het kengetal. Voor de structurele exploitatieruimte geldt de streefnorm: de structurele exploitatieruimte van Wageningen is minimaal 0%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het gemiddelde percentage van de Gelderse gemeenten in hun begroting 2020 was 9%. Voor het kengetal Grondexploitatie wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 20%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van belastingcapaciteit is hier: woonlasten van een meerpersoonshuishouden, opgebouwd uit OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor het kengetal Belastingcapaciteit geldt de streefnorm: de Wageningse belastingcapaciteit is nooit meer dan 105%.

De kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio is de verhouding van de kapitaallasten ten opzichte van de totale exploitatielasten. Dit is een eigen kengetal van Wageningen. Voor het kengetal kapitaallastenratio geldt een voorlopige norm van maximaal 12%.

Paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het onderhoudsniveau van kapitaalinvesteringen en is vooral gericht op kapitaalgoederen in de openbare ruimte of ten behoeve van het openbaar belang. Kapitaalgoederen zijn investeringen met een langdurig economisch of maatschappelijk nut. Het gaat om: Infrastructurele kapitaalgoederen, zoals wegen, civiele kunstwerken, rioleringen, water en verlichting. Voorzieningen zoals openbaar groen, verlichting en sportvelden, gebouwen en installaties.

Wageningen wil haar kapitaalgoederen zo goed mogelijk beheren, onderhouden en in stand houden en indien nodig vervangen op het bestuurlijk vastgestelde onderhoudsniveau. Voor het planmatig onderhoud aan gemeentelijke voorzieningen maken we gebruik van meerjarenonderhoudsplannen (MOP) en investerings-planningen. Onder het MOP vallen ook de kleine vervangingsinvesteringen onder € 25.000.

De stijging van de onderhoudsbehoefte in combinatie met de opgave voor verduurzaming en de hoog conjunctuur werkt in een aantal gevallen prijsopdrijvend. Uit het oogpunt van kostenbesparing gaat de gemeente onderzoeken of het mogelijk is om in de toekomst meer anti cyclisch te investeren.

Hieronder volgt een toelichting per beheeraspect.

Verhardingen, groen & water

Verhardingen

Tijdens de behandeling van de Begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Voor wegen was de conclusie dat op basis van een realistische inschatting van de levensduur de afschrijvingstermijn van verhardingen kon worden aangepast van 25 jaar naar 40 jaar. De ruimte die hierdoor is ontstaan, wordt deels gebruikt om toekomstige investeringen te begroten. Welke investeringen dit zijn, wordt jaarlijks in de investeringsagenda van de kadernota vastgelegd. De benodigde investeringsambitie bedraagt €1,2 miljoen. Door subsidies en slim 'werk-met-werk' maken, wordt de dekking op het product wegen voor al deze investeringen begroot op €600.000.

Daarnaast is de opdracht om de onderhoudskosten langzaam maar zeker te reduceren. Dit kan gerealiseerd worden door omvorming van de openbare ruimte te combineren met de investeringsopgave. Per saldo leveren de wijzigingen een verlaging van de budgetten in de begroting op. De ombuigingen uit Begroting 2020 zijn daarmee gerealiseerd. Het nieuwe beleid noemen we 'Kansgestuurd onderhoud'. Door voldoende te investeren blijven niet alleen de onderhoudskosten laag maar ontstaat ook ruimte om invulling te geven aan veel beleidsambities door werk met werk te maken. Hierbij kan men denken aan een project als de warmtetransitie in de Nude in combinatie met 30 km inrichting, rioolvervanging en herinrichting van weg en groen. In deze begroting worden hiervoor voorstellen gedaan.

Groen

Het in 2018 vastgestelde groenbeleidsplan vormt de basis voor het beheer en onderhoud van de openbare (groene) buitenruimte. De keuzes die volgen uit het groenbeleidsplan implementeren we in het beheer. Ook de beheerstrategie van groen heeft nauwe samenhang met de vervangingsstrategie voor wegverhardingen en riolering/waterhuishouding evenals met de projecten uit het GMP.

Tijdens de behandeling van de begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Ook bij groen zullen toekomstige investeringen begroot worden. Het investeringsplan is echter nog niet gereed voor de vaststelling waardoor het effect nog niet meegenomen is in deze begroting.

Water

Kademuren en beschoeiingen zijn kapitaalgoederen die vallen onder het product water. Bij de inventarisatie van de civieltechnische kunstwerken zijn ook deze objecten meegenomen. Om risico's, kapitaalvernietiging en stijgende onderhoudskosten te voorkomen, moeten we investeren in de vervanging van kapitaalgoederen die technisch versleten en afgeschreven zijn. De wijzigingen in de begrotingssystematiek die voor groen en verharding zijn afgesproken in de begroting van 2020-2023 zullen ook voor het product water worden doorgerekend. Het effect hiervan is nog niet duidelijk en is een opgave voor 2022.

Openbare verlichting

In het beleid wordt gekozen om op natuurlijke momenten de elektriciteitsvraag verder te reduceren door gebruik van LEDarmaturen en dimmen van licht. Hierdoor zijn de vervangingskosten in balans met de reductie van energie. De bestaande budgetten hoeven daarom niet te worden aangepast. Het beleid is afgestemd op het duurzaamheidsbeleid.

Speelvoorzieningen

Tijdens de uitvoering van het speelruimteplan van 2013 t/m 2015 zijn er ook zogenaamde 'bovenwijkse plekken' gecreëerd, waarmee zeer uiteenlopende doel- en leeftijdsgroepen worden bediend. Naar aanleiding van het enthousiasme van de bewoners hierover willen we de aantallen hiervan verder uitbreiden. Om dit te realiseren, willen we komende jaren wel investeren in onderhoud van de bestaande speeltoestellen, maar de aanleg van nieuwe plekken even op een laag pitje zetten. Hierdoor kunnen we weer sparen voor het realiseren van uitgebreidere speelplekken over enkele jaren.

Water en riolering

Het beleidskader met betrekking tot beheersmatige aspecten

Om te komen tot een duurzaam waterbeheer is het Waterplan opgesteld. Het doel hiervan is een gezond en veerkrachtig watersysteem te ontwikkelen. We streven naar een samenhangende aanpak, gericht op het opvangen en langer vasthouden, zo nodig bergen en daarna pas afvoeren van regenwater. Om concrete invulling te geven aan de doelstelling van het Waterplan nemen we een aantal uitvoeringsmaatregelen. In 2005 is het waterplan met uitvoeringsmaatregelen, inclusief een kostenraming, vastgesteld. Vooruitlopend hierop is in 2002 het 'baggerplan bebouwd gebied' opgesteld. In 2003 is de overdracht van de primaire watergangen naar het waterschap gerealiseerd. In gezamenlijkheid met het Waterschap Vallei en Veluwe baggeren we eens per drie jaar 20% van de watergangen. In samenhang met het waterplan stellen we Gemeentelijke Rioleringsplannen op. De gemeente voldoet aan de basisinspanning.

We voldoen aan de wettelijke minimale kwantitatieve eisen voor de riolering in relatie tot het overstorten van rioolwater op het oppervlaktewater. Het derde (verbrede) Gemeentelijke Rioleringsplan is in 2011 vastgesteld. De nadruk ligt hierbij op het verbeteren van de waterkwaliteit in de stad op een duurzame en kosteneffectieve wijze. Dit kunnen we bereiken door maatregelen aan riolering of aan de inrichting en beheer van watergangen. Ook het afkoppelen van regenwater van het gemengde stelsel continueren we, indien het kosteneffectief is. De zorgplicht voor het grondwater is door de nieuwe Waterwet een gemeentelijke taak geworden. Zowel de V-GRP als het waterplan lijken verouderd, maar geven ruim voldoende kaders om effectief te kunnen werken aan riolering en waterhuishouding. Ook voor de maatregelen als gevolg van klimaatverandering voldoen de kaders nog. Op dit moment is aanpassing van het beleid niet nodig. Met de invoering van de omgevingswet zal het V-GRP en het waterplan worden herzien.

Financiële consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Voor het jaarlijkse waterbeheer zijn structurele budgetten beschikbaar. Voor de uitvoering van het V-GRP (verbrede gemeentelijk rioleringsplan) stellen we bedragen beschikbaar vanuit de rioolheffing.

Woningen, gebouwen, accommodaties

Na behandeling van de consultatienotitie in de raad wordt een strategische beleidsnota vastgoed opgesteld. Hierin wordt een beeld geschetst van de vastgoedportefeuille voor de komende 10 jaar. Het gewenste beeld is onder andere gebaseerd op gemeentelijke doelstellingen. In het plan worden kwalitatieve eisen en toetsingscriteria vastgelegd waar de vastgoedportefeuille aan moet voldoen. Hierin wordt de behoefte aan een multifunctionele accommodatie(s) voor culturele- en maatschappelijke relevante instellingen meegenomen. Hierbij kan worden gedacht aan doelstellingen op het gebied van maatschappelijk resultaat, flexibiliteit, duurzaamheid, technische staat of financieel resultaat. Vastgoed dat geen maatschappelijk en/of publiek doel (meer) dient, wordt verkocht of ingezet als strategisch vastgoed bijvoorbeeld voor het versnellen van woningbouw. In de programmabegroting 2020-2023 is besloten om in totaal voor 2,64 miljoen euro aan ombuigingen te realiseren door in de periode tussen 2020 en 2023 gefaseerd gemeentelijk vastgoed af te stoten.

De concessieovereenkomst van zwembad De Bongerd loopt op 31-12-2022 af en mag niet meer verlengd worden. Op basis van een haalbaarheidsonderzoek naar een toekomst bestendig perspectief van het zwembad wordt begin 2022 een aantal scenario's ter besluitvorming voorgelegd.

Het Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP) is geactualiseerd en vormt de basis voor een op te stellen Meer jaren Investerings Plan (MIP). Op basis hiervan wordt het onderhoud van de gebouwen inclusief het verduurzamen de komende jaren planmatig uitgevoerd.

Op basis van onderzoek naar de kwaliteit van alle schoolgebouwen wordt een afweging gemaakt tussen renovatie of nieuwbouw in combinatie met het verduurzamen. Op grond hiervan wordt een Meer jaren Investerings Plan opgesteld gericht op een duurzame instandhouding van schoolgebouwen of (op termijn) sloop/nieuwbouw voor de komende 15 jaar.

Er is budget overgeheveld vanuit het Cultuurbudget naar gemeentelijk vastgoed. Aanleiding hiervoor is het tekort dat is ontstaan in de exploitatie van het pand waar voorheen 't Venster was gevestigd na hun faillissement. Het tekort betreft € 65.000 voor energiekosten. Voor 2019 is dit tekort betaald uit het cultuurbudget, er zou vervolgens bekeken worden hoe dit tekort de jaren erna gedekt zou kunnen worden. Besloten is om de dekking uit het Cultuurbudget structureel te maken zolang het pand in eigendom is van de gemeente. Na verkoop van het pand stroomt dit budget weer terug naar Cultuur.

Scholen

Schoolbesturen zijn juridisch eigenaar van de schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs. De gemeente heeft het economisch claimrecht op de onderwijsgebouwen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Een uitzondering hierop vormt de nieuwbouw van de Ireneschool. De Woningstichting is eigenaar van het nieuwe schoolgebouw. De gemeente huurt het gebouw van de Woningstichting voor de school.

Vanaf 1 januari 2015 ligt de verantwoordelijkheid voor zowel het binnen- als het buitenonderhoud van de schoolgebouwen bij de schoolbesturen. De gemeente is alleen nog verantwoordelijk voor uitbreiding c.q. nieuwbouw/renovatie van schoolgebouwen en vandalismeschade. In 2019 is samen met de schoolbesturen een "Groen Integraal Huisvestingsplan" voor de onderwijshuisvesting opgesteld. De mogelijkheden om de verduurzaming van de schoolgebouwen te versnellen, vormt ook onderwerp van dit plan. De leerlingenprognoses actualiseren we tweejaarlijks zodat we een goed beeld hebben van de benodigde capaciteit. De leerlingenprognoses zijn onder meer gebaseerd op de verwachte woningbouw en de bevolkingsopbouw.

Paragraaf 3 Bedrijfsvoering

Inleiding

Zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie hebben de ambitie om onze stad Wageningen goed te faciliteren door het gezamenlijk realiseren van bestuurlijke doelen. Vanuit het oogpunt van bedrijfsvoering is een proactieve rol van belang om de te volgen koers goed te faciliteren. Daarbij zetten wij sterk in op innoveren, digitaliseren, planmatig en integraal werken waarbij vanuit bedrijfsvoeringsperspectief wordt bijgedragen aan de uitvoering van het coalitieprogramma. We werken aan een fitte organisatie.

Een belangrijke opgave in het kader van de bedrijfsvoering is het verder "in control" komen van de organisatie. Hierbij hoort ook de (financiële) basis op orde krijgen. Later in deze paragraaf leest u hier meer over. Verder richten wij ons op aantrekkelijk werkgeverschap en het verder uitbouwen van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van data-analyse, procesverbeteringen, rapportering en digitalisering.

Met een combinatie van inrichting, sturing en monitoring wordt gewerkt aan een gemeente die "in control" is en blijft, dit is een belangrijke opgave in het kader van de bedrijfsvoering. Om te zorgen dat de gemeentelijke organisatie voldoende in control is, wordt gebruik gemaakt van zowel hard controls (o.a. procedures, systemen en plannen) als soft controls (o.a. competenties, houding en gedrag).

De gevolgen van de Corona pandemie hebben ook impact op de interne organisatie. Helemaal terug naar kantoor gaan we niet meer. Naast het thuiswerken en het intensiveren van digitalisering zijn er maatschappelijke ontwikkelingen en politieke prioriteiten die vragen om een energieke toekomstvisie voor de gemeentelijke organisatie en een visie en ambitie voor een fitte organisatie. De resultaten van het onderzoek inzake 'ZUS' (Zelf doen, Uitbesteden of Samenwerken) hebben mogelijk invloed op onze werkzaamheden.

Mens , organisatie en informatie

Organisatieontwikkeling

Als publieke organisatie hebben we te maken met in snel tempo opvolgende veranderingen in onze omgeving. Dit als gevolg van bijvoorbeeld digitalisering, maatschappelijke ontwikkelingen en wensen, wet- en regelgeving en politieke prioriteiten. Dat vraagt om een energieke toekomstvisie voor de gemeentelijke organisatie, een visie en ambitie voor een fitte organisatie.

Als fitte organisatie moeten we tijdig veranderingen kunnen signaleren, snel maatregelen kunnen bedenken, snel kunnen besluiten en ook snel kunnen implementeren. Dat vraagt om verbinden van de interne organisatie met de externe omgeving, zowel lokaal als in de regio. Noodzakelijk is een organisatie-inrichting en sturing (zoals vastgelegd in het formalisatieplan 2019) waarbij er een logische samenhang is tussen processen t.a.v. bedrijfsvoering, beleid, beheer en dienstverlening. Een balans in de beheers- en ontwikkelkant van onze organisatie, met als uitgangspunt: we zijn in control en de basis is op orde! Dat vraagt om keuzes op het gebied van zelf blijven doen of samenwerking. Met wie werken we op welk thema en welk niveau samen (strategisch-beleidsmatig-uitvoerend). Zeker ook gezien de opgaven die een organisatie van onze omvang meebrengt.

Ons huidige organisatiemodel is ingericht op basis van drie pijlers: vraaggestuurd, resultaatgericht en procesgeoriënteerd. Clusters zijn in ontwikkeling richting zelforganiserend, waarbij de professionele autonomie van de professional centraal staat. Dienstverlening, zowel intern (aan bestuur en ambtelijke organisatie) als extern (aan inwoners, ondernemers, organisaties) vormt het hart van onze organisatie.

Wat is er nodig voor de volgende fase van onze organisatie?

Om hier meer inzicht in te krijgen en verbeteringen door te voeren is er in 2021 een benchmark uitgevoerd, heeft er een tussenevaluatie van ons organisatiemodel plaats gevonden en zijn vier deelonderzoeken (voortkomend uit de Nieuwe Toekomst) opgestart die over twee thema 's gaan:

- ZUS: Zelf doen, uitbesteden of samenwerken:
 - Getransformeerde en doorontwikkelde organisatie/bedrijfsvoering;
 - Bedrijfsvoeringonderdelen slimmer/efficiënter kunnen organiseren.
- Visie op de hybride organisatie:
 - Afspraken over het nieuwe samenwerken;

- Huisvesting.

Met de uitkomsten van de benchmark en onderzoeken hebben we inzicht gekregen op welke punten we ons moeten richten op de weg naar een fitte organisatie. In 2022 gaan we aan de hand van de geïnventariseerde en geprioriteerde verbeterpunten verder met de implementatie hiervan.

De mens centraal

De crisis heeft een grote impact op onze organisatie en medewerkers. Onze medewerkers hebben met het 'op afstand werken' laten zien zich snel te kunnen aanpassen. Gevolgen van het op afstand werken, het vervagen van de werk- privébalans en het uiteenvallen van de sociale structuren blijven vragen om aandacht. Daarom zijn het komende jaar welzijn, gezondheid en vitaliteit onze HRM topprioriteiten. Daarnaast vinden wij opleiding en ontwikkeling van onze medewerkers belangrijk zodat medewerkers goed blijven functioneren en zich kunnen blijven ontplooiën, waarbij de regie bij de medewerker ligt en managers een coachende rol vervullen.

De crisis heeft ook zijn wisselwerking op de al krappe arbeidsmarkt. Met behulp van strategische personeelsplanning brengen wij de behoefte steeds beter in beeld, maar het vinden en binden van de goede mensen blijft de komende tijd een grote uitdaging. Bij de werving en selectie speelt diversiteit en inclusie een belangrijke rol.

Mede door de coronacrisis is een slag gemaakt met de 'digitalisering van HR werkprocessen' en de 'HRM dienstverlening op afstand'. Ook in 2022 gaat de HR data steeds belangrijker worden om HR beleid en processen kwantitatief goed te kunnen onderbouwen. We werken aan een HR-kwartaalrapportage met relevante stuurinformatie.

ICT en Informatievoorziening

We richten de ICT en informatievoorziening in conform wet- en regelgeving en landelijke afspraken. We benutten daarbij de kansen die dit biedt. We zetten in op kwaliteit en realiseren daarmee een goede dienstverlening voor elke inwoner van Wageningen en andere betrokkenen conform de vastgestelde Wageningse Dienstverlening. Zo zijn wij doorlopend bezig om de inwoners meer mogelijkheden te geven om digitaal in verbinding te zijn met onze organisatie. We hebben daarbij oog voor digitale toegankelijkheid en de balans met andere kanalen waaronder persoonlijk contact. Deze ontwikkelingen komen terug in het nieuwe iPlan 2022 waarin zowel aandacht is voor de beheersmatige aspecten (basis) als ook de ontwikkelkant (data en digitalisering).

Wij gaan door met de kwaliteitsverbetering van interne processen. Bij deze verbetering staan de (individuele) behoeften van de inwoners en bedrijven centraal. Wij blijven ons inzetten om datalekken te voorkomen en de weerbaarheid tegen aanvallen van buitenaf zo hoog mogelijk te houden. We laten ons onder anderen adviseren door aanbevelingen van de accountants en auditors rondom de verantwoordingsprocedures betreffende de ENSIA en de jaarrekening. Daarnaast blijft de bewustwording en het zorgvuldig gebruik van gegevens bij medewerkers de volle aandacht houden.

Strategie en innovatie

Inkoop

Er zijn 3 belangrijke speerpunten in het inkoopbeleid benoemd: Circulair Inkopen (CI), Social Return on Investment (SROI) en het betrekken van lokale en regionale ondernemers. Voor de inkoopadviseurs betekent dit dat wij bij alle aanbestedingen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot deze speerpunten. De invulling van SROI na opdrachtverstrekking blijft een flinke uitdaging. Met behulp van het contractmanagementsysteem en accountmanager voor het Werkgevers Service Punt (WSP), verwachten we komend jaar mooie resultaten te behalen. Circulair Inkopen (CI), lijkt nu soms nog een beleidsmatige opgaaf van Inkoop. Missie van Inkoop is om de Circulaire Economie meer onderdeel te laten worden van de gehele organisatie.

Het contractmanagement systeem is gevuld met de beschikbare data zoals contactafspraken, looptijden en contactpersonen. We kunnen hier nu ons voordeel mee gaan doen: o.a. contracten worden niet eenzijdig verlengd en prijsindexeringen conform contractafspraken. Daarnaast wordt er gestart met het maken van spendanalyses zodat monitoring mogelijk gaat worden.

We zijn gestart met een groslijstsystematiek voor werken en ingenieursdiensten. De groslijstsystematiek is een objectieve en transparante wijze van uitnodigen van leveranciers die gaan deelnemen aan onderhandse aanbestedingen. Bijzonder aan onze manier van werken is dat bedrijven een training dienen te willen volgen over circulariteit, gefaciliteerd door de gemeente Wageningen. Binnen het systeem wordt ook rekening gehouden met voorkeurselectie voor lokaal

inkopen.

Een belangrijke aanbesteding die gegund gaat worden is de Europese aanbesteding Integraal werkontwikkelbedrijf. Door deze aanbesteding zijn de afspraken voor de Gemeente Wageningen en de Opdrachtnemer per 1 januari 2022 helder en actueel. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor de evaluatie en aanbesteding preventieve hulp en ondersteuning in 2022 "Samen Wageningen". Team inkoop is op volle sterkte en zorgt samen voor een verdere professionalisering van Inkoop.

Betrouwbare werkomgeving

ICT Beheer en Informatisering zorgen in de eerste plaats voor het optimaal functioneren van de werkomgeving en dat de digitale informatie op orde is. We onderzoeken doorlopend hoe techniek en informatie de organisatie verder kunnen brengen in haar opgaven. Het hybride (samen-)werken - deels thuis en deels op gemeentelijke locaties of elders – stelt andere eisen aan onze werkomgeving. In 2022 gaan wij door met de innovatie van de infrastructuur om de werkomgeving en dataopslag passend en veilig te houden.

Wij houden de landelijke agenda van de digitale overheid goed in de gaten. Zo nemen we de nieuwe landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet in gebruik. Wij zetten tevens stappen op het vlak van fundamentele e-overheidsinnovaties zoals Common Ground en de opkomst van cloud-voorzieningen. Op deze manier houden we Wageningen goed verbonden met de (digitale) buitenwereld.

Datagericht werken

Het datagericht werken blijft in 2022 een belangrijk instrument dat op steeds meer terreinen verankerd gaat worden in het denken en werken. Data-analyse zetten we in bij beleidsontwikkeling en strategische keuzes. Ook helpt het ons om betere dienstverlening en producten aan te bieden aan inwoners en ondernemers. Data-analyse zetten we tevens in om de grip op de gemeentelijke processen te verstevigen (bedrijfsvoering: financiën en HR). Hiervoor is actuele en betrouwbare data een vereiste. Om dit te bevorderen professionaliseren wij het gegevensbeheer conform de wettelijke vereisten.

Processen op orde

In 2022 continueren de verbetering van werkprocessen in de organisatie. Dit doen we door het lean maken en beschrijven van de werkprocessen. Tevens worden steeds meer werkprocessen ondersteund door een nieuw procesondersteunend systeem. We kijken daarbij naar natuurlijke momenten om de processen te verbeteren. Bij deze verbeteracties zal er steeds aandacht zijn voor het zoveel mogelijk aanbrengen van samenhang tussen processtappen en tussen verwante processen. In 2022 kijken we met name naar de processen rondom de Omgevingswet. Verder nemen we gaandeweg het jaar de te optimaliseren processen onder de loep.

Gastheerschap in ons Huis van de Stad en interne service

Door een verdere integratie van werkzaamheden en facilitaire diensten, willen wij de organisatie van bijeenkomsten voor externe binnen ons 'Gastvrij Huis van de Stad' verder professionaliseren. Hiervoor zijn richtlijnen opgesteld die het beoordelen van aanvragen aanzienlijk vereenvoudigen. Het laatste anderhalf jaar zijn er weinig activiteiten in het stadhuis georganiseerd. Wij verwachten in 2022 een toename van het aantal aanvragen, zowel in-als extern.

Onze interne medewerkers willen wij werk- en vergaderplekken aanbieden die voldoen aan de eisen die aan een modern kantoor worden gesteld. Om dit te realiseren wordt er een onderzoek gestart om de wensen van de medewerkers in beeld te brengen zodat invulling gegeven kan worden aan het "hybride" werken. Hierbij wordt zowel de digitale- fysieke- en mentale kant meegenomen. Dit alles heeft tot doel om keuzes te maken die er voor zorgen dat het hybride werken aansluit bij de ambities van de gemeente en staat voor een modern werkgeverschap, wat ook onze positie op de arbeidsmarkt kan versterken.

Verantwoording

Privacy

In 2022 vindt de invoering van het nieuwe beleid informatieveiligheid en privacy plaats. Zo blijven de noodzakelijke beleidswijzigingen in de praktijk geborgd. Met het nieuwe beleid wordt aangesloten bij richtlijnen van VNG en de visie en wensen van de organisatie. Zodat de organisatie

flexibel en wendbaar kan blijven. De Functionarissen Gegevensbescherming toetsen periodiek of de bescherming van persoonsgegevens volgens dit beleid plaatsvindt. Ook controleren zij in hoeverre de organisatie voldoet aan de wet- en regelgeving. De bevindingen die de functionarissen doen, worden omgezet in aanbevelingen ter verbetering van de bescherming van persoonsgegevens.

Informatiebeveiliging & ENSIA

De CISO ziet toe op de informatieveiligheid van de gemeente en adviseert de organisatie over de beheersing van risico's hieromtrent. Belangrijk is dat de gemeentelijke organisatie als geheel voldoet aan de minimale eisen van VNG en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De CISO voert hiertoe onderzoek uit om vast te stellen of er aan de BIO wordt voldaan en welke verbeteringen nodig zijn.

In zijn rol als ENSIA-coördinator coördineert de CISO jaarlijks de ENSIA verantwoording (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Er wordt door de organisatie verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad en aan de landelijke toezichthouders. Met zelfevaluaties toetst de organisatie of zij voldoet aan de BIO en andere wet- en regelgeving. Naast de zelfevaluatie, vindt er ook nog een externe audit plaats zodat we gebruik mogen maken van de voorzieningen DigiD en Suwinet.

In control

Binnen de gemeente zijn en worden maatregelen getroffen die gericht zijn op het optimaal sturen en beheersen van de organisatie. Met een combinatie van inrichting, sturing en monitoring wordt gewerkt aan een gemeente die in control is en blijft. Om te zorgen dat de gemeentelijke organisatie voldoende in control is, wordt gebruik gemaakt van zowel hard controls (o.a. procedures, systemen en plannen) als soft controls (o.a. competenties, houding en gedrag). Vanuit een centrale plaats binnen de gemeentelijke organisatie, met als eindverantwoordelijke de concerncontroller, worden ook op regelmatige basis diverse processen gemonitord (de verbijzonderde interne controle).

Binnen de gemeente wordt ook in 2022 een zodanige mix van beheersings- en controlemechanismen ingezet, dat met efficiënte inzet van middelen kan worden vastgesteld dat de gemeentelijke organisatie in control is. De voornaamste ingrediënten zijn:

- Planning & control cyclus gericht op een adequate begrotingsuitvoering. Sturing vindt plaats op basis van de begroting, tussentijdse rapportages en de jaarstukken;
- Een adequate inrichting en werking van de (financiële) organisatie, administratie en interne controle zodat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording kan worden voldaan.
- Voortdurend aandacht hebben voor de onderliggende waarden en het bijbehorende gedrag. Dat betekent een open houding, elkaar aanspreken en aanspreekbaar zijn;
- Ondersteuning van het lijnmanagement door professionele adviseurs die zoveel mogelijk integraal adviseren;
- Risicomanagement: regelmatig wordt bezien welke risico's de gemeente loopt en welke beheersmaatregelen zijn getroffen om de (effecten van die) risico's te beperken;
- Verbijzonderde interne controles: op basis van een organisatiebrede geactualiseerde risicoanalyse worden de belangrijkste processen en producten onderzocht op inrichting en werking;
- Voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot informatieveiligheid en privacy (o.a. BIO en AVG)
- Accountantscontrole: de accountant licht jaarlijks (in het kader van de controle van de jaarrekening) de belangrijkste processen (in geld gemeten) door;
- Rekenkameronderzoeken: de Rekenkamer Wageningen voert elk jaar een aantal onderzoeken uit ten behoeve van de gemeenteraad, waarbij wordt bekeken of de doelen die de gemeente heeft gesteld worden bereikt en of dit is gebeurd tegen zo laag mogelijke kosten. De Rekenkamercommissie bepaalt zelfstandig en onafhankelijk welke onderzoeken zij in 2022 uitvoert.

De administratieve organisatie en interne beheersing bij de gemeente Wageningen dient verder versterkt te worden. Ook de methodiek en toepassing van het risicomanagement wordt herzien.

Voor 2022 worden de volgende speerpunten benoemd:

- Een verdere doorontwikkeling van concerncontrol en de financiële functie.
- Doorvoeren van verbetermaatregelen op basis van de aanbevelingen in de management- en boardletter van de accountant.
- Het uitwerken, door de raad laten vaststellen en implementeren van nieuw beleid met betrekking tot risicomanagement en weerstandsvermogen;
- Borging informatieveiligheid en privacy verbeteren door middel van het toepassen van standaarden zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de bewaking daarvan door middel van zelfevaluaties en externe audits;
- Verbeteren informatiewaarde en leesbaarheid van de P&C-producten en uitbrengen van twee bestuursrapportages (voor- en najaar) aan de raad;
- Voorbereidingen treffen en controles uitvoeren, die het mogelijk maken dat het college van B en W bij de jaarstukken over het boekjaar 2022 zelf een rechtmatigheidsverantwoording kan afgeven die voldoet aan de wet- en regelgeving.

Paragraaf 4 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Aan de verbintenis met externe organisaties zijn risico's verbonden. Door het benoemen van organisaties wordt inzicht gegeven in deze netwerken en kunnen de risico's benoemd en beoordeeld worden. Hiermee kan ook een oordeel gegeven worden over de doelmatigheid van de verbintenissen.

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) wordt toegelicht dat een financieel belang inhoudt dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt kan raken in geval van faillissement. Voorts heeft de gemeente een financieel belang indien financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze mee kan stemmen.

Deze definities houden volgens het BBV in dat participaties in gemeenschappelijke regelingen, NV's, BV's, VOF's en commanditaire vennootschappen verbonden partijen zijn. Stichtingen en verenigingen vallen niet onder de verbonden partijen, tenzij de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt. Een stichting of vereniging die jaarlijks subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Indien een gemeente een aanzienlijk bestuurlijk, maar geen financieel belang heeft dan maakt dit ook geen deel uit van de verbonden partijen. Wel kan dit belang in het desbetreffende programma genoemd worden. In het BBV is tenslotte expliciet opgenomen dat deelnemingen deel uitmaken van de verbonden partijen. Het zijn die verbonden partijen, waarbij de gemeente aandelen in een NV of BV heeft.

Overzicht verbonden partijen

In het onderstaande overzicht is bij het financieel belang van de gemeente zoveel mogelijk het financieel belang voor 2022 opgenomen. Indien dit niet mogelijk was, zijn de meest recente cijfers gebruikt. Bij de onderdelen 'eigen vermogen', 'vreemd vermogen' en 'financieel resultaat' zijn de cijfers uit de jaarrekeningen van de verbonden partijen opgenomen. Het cijfer achter de verbonden partijen verwijst naar het desbetreffende programma waarop de verbonden partij betrekking heeft. De gemeente Wageningen kent de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen	1	Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) (1)
	2	Regio De Vallei (2)
	3	Regio Foodvalley (1, 2)
	4	Omgevingsdienst de Vallei (OddV) (2)
	5	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SD CG) (1)
	6	Euregio Rijn - Waal (2)

	7	De Valleihopper (1)
Vennootschappen en coöperaties	8	Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV) (2)
	9	Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) (3)
	10	Marin Stakeholders Association (MSA) (2)
Stichtingen en verenigingen	11	Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45) (1)
Overige verbonden partijen	Niet van toepassing	

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	[1] Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Openbaar belang	Uitvoering in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit.
Deelnemende partijen	De gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Bestuurlijk belang	Lid van het Algemeen Bestuur (burgemeester). Lid van de Commissie veiligheid en gezondheid (wethouder Volksgezondheid).
Financieel belang	Voor volksgezondheid is de bijdrage voor 2022 € 1.010.000. Voor brandweer, inclusief bevolkingszorg, is de bijdrage 2022 €1.916.000.
Eigen Vermogen	2018: € 7.368.000 2019: € 7.367.000 2020: € 9.884.000

Naam	[1] Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Vreemd Vermogen	2018: € 36.383.000 2019: € 43.158.000 2020: € 49.662.000
Financieel resultaat	2018: € 1.437.000 2019: € 1.472.000 2020: € 3.112.000

Naam	[2] Regio De Vallei
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Uitvoering en beleidsvorming in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit. Het Regiobestuur heeft op 21 januari 2011 besloten Regio de Vallei voor de afvaltaken in de lucht te houden. Op 27 mei 2011 heeft het Regiobestuur besloten de uitvoering van de lopende projecten (bv. Regiocontract) bij Regio De Vallei te laten en niet over te dragen aan Regio FoodValley.
Deelnemende partijen	De gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen.
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en algemeen bestuur.
Financieel belang	Aandelen bij ARN (afvalverbrander in Weurt) zijn afgestoten en wat voor de gemeente resteert zijn jaarlijkse kosten gerelateerd aan huishoudelijk afval. De afvalbijdrage voor 2022 bedraagt € 6.368.
Eigen Vermogen	2018: € 438.714 2019: € 57.488 2020: € 60.154
Vreemd Vermogen	2018: € 374.869 2019: € 15.184 2020: € 36.050

Naam	[2] Regio De Vallei
Financieel resultaat	2018: € 0 2019: € 19.203 2020: € 2.666

Naam	[3] Regio Foodvalley
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Invloed op grootschalige ontwikkelingen door samenwerking in regio Foodvalley verband. Dit leidt tot bestuurlijke en financiële steun van de regio voor projecten die voor Wageningen van belang zijn, waarmee het openbaar belang wordt gediend.
Deelnemende partijen	Wageningen, Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal en Rhenen
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en algemeen bestuur
Financieel belang	De bijdrage voor 2022 is € 129.725 kosten regiokantoor, € 40.233 kosten mobiliteitsfonds, € 147.050 bijdrage strategische agenda.
Eigen Vermogen	2018: € 1.790.280 2019: € 2.010.245 2020: € 2.578.759
Vreemd Vermogen	2018: € 2.463.173 2019: € 2.997.673 2020: € 3.062.648
Financieel resultaat	2018: -/- € 99.112 2019: -/- € 128.035 2020: € 213.514

Naam	[4] Omgevingsdienst de Vallei (OddV)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	De OddV verzorgt de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening en handhaving gericht op de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht).
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen en de provincie Gelderland.

Naam	[4] Omgevingsdienst de Vallei (OddV)
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur
Financieel belang	De bijdrage voor 2022 is € 938.892.
Eigen Vermogen	2018: € 572.000 2019: € 708.000 2020: € 1.273.000
Vreemd Vermogen	2018: € 1.834.000 2019: € 2.224.000 2020: € 1.839.000
Financieel resultaat	2018: -/- € 49.000 2019: € 202.000 2020: € 767.000

Naam	[5] Modulair gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SD CG)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Openbaar belang	Samenwerking in het sociale domein op uitvoerend niveau tussen de gemeenten in de regio Centraal Gelderland. Met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling wordt meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio gerealiseerd.
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Gemeente Wageningen neemt deel aan de module inkoop van zorg voor de individuele voorzieningen Jeugdwet en de maatwerkvoorzieningen Wmo.
Financieel belang	De financiële bijdrage van gemeente Wageningen bedraagt in 2022 € 145.811.
Eigen Vermogen	2018: € 0 2019: € 656.000 2020: € 724.000
Vreemd Vermogen	2018: € 2.448.793 2019: € 3.407.000 2020: € 7.288.000
Financieel resultaat	2018: € 0 2019: € 656.000 2020: € 0

Naam	[6] Euregio Rijn - Waal
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleef
Openbaar belang	Regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden op ruimtelijk en sociaal terrein te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren. O.a. door de uitvoering van projecten en het aanvragen van financiële middelen. Tevens advisering aan leden, burgers, bedrijven, organisaties, overheden en andere instellingen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Deelnemende partijen	In de Euregio nemen circa 55 lidorganisaties deel. Zie voor alle deelnemende organisaties www.euregio.org .
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en Euregioraad
Financieel belang	De financiële bijdrage van gemeente Wageningen bedraagt in 2022 € 10.165.
Eigen Vermogen	2018: € 1.459.405 2019: € 1.650.555 2020: € 1.762.724
Vreemd Vermogen	2018: € 2.707.292 2019: € 3.614.739 2020: € 3.395.351
Financieel resultaat	2018: € - 801 2019: € 192.469 2020: € 112.170

Naam	[7] De Valleihopper
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Barneveld
Openbaar belang	De Valleihopper draagt zorg voor het (contract-)beheer van het Vraagafhankelijk Vervoer.
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Rhenen, Veenendaal, Wageningen en de provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Lid van de bestuurscommissie (wethouder Mobiliteit)
Financieel belang	De bijdrage voor 2022 aan de Valleihopper bedraagt € 374.453.
Eigen Vermogen	De Valleihopper is recent is opgericht als BVO en de eerste jaarrekening (over 2021) zal komend jaar worden opgesteld. Daarna is het eigen vermogen te duiden.
Vreemd Vermogen	De Valleihopper is recent is opgericht als BVO en de eerste jaarrekening (over 2021) zal komend jaar worden opgesteld. Daarna is het vreemd vermogen te duiden.
Financieel resultaat	De Valleihopper is recent is opgericht als BVO en de eerste jaarrekening (over 2021) zal komend jaar worden opgesteld. Daarna is het financieel resultaat te duiden.

Vennootschappen en coöperaties

Naam	[8] Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	ACV verzorgt de afvoer van afval voor huishoudens in de gemeente Wageningen.

Naam	[8] Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Renkum, Wageningen, Veenendaal en Renswoude.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van de AVA)
Financieel belang	Er zijn 12 miljoen aandelen, waarvan 5.846.003 geplaatst zijn bij de gemeenten. De gemeente Wageningen bezit 883.383 aandelen. Deze aandelen staan voor € 847.253 op de balans. De gemeente Wageningen is klant van de ACV en staat garant voor de leningen.
Eigen Vermogen	2018: € 11.175.000 2019: € 11.082.000 2020: € 11.567.000
Vreemd Vermogen	2018: € 19.888.000 2019: € 21.897.000 2020: € 21.794.000
Financieel resultaat	2018: € 623.000 2019: € 530.000 2020: € 486.000

Naam	[9] Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	De activiteiten van de bank richten zich op de financiering van de activiteiten van publieke instellingen.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn alle of nagenoeg alle gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. De Staat bezit de helft van de ruim 55 miljoen aandelen, de gemeenten en provincies de overige.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van de AVA)
Financieel belang	50.310 aandelen (=0,09%) De historische waarde van de aandelen bedraagt € 114.148. De begrote dividenduitkering voor 2022 bedraagt € 143.000.
Eigen Vermogen	2018: € 4.991.000.000 2019: € 4.887.000.000 2020: € 5.097.000.000

Naam	[9] Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Vreemd Vermogen	2018: € 132.518.000.000 2019: € 144.802.000.000 2020: € 155.262.000.000
Financieel resultaat	2018: € 337.000.000 2019: € 163.000.000 2020: € 221.000.000

Naam	[10] Marin Stakeholders Association
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Wageningen
Openbaar belang	Het behouden van werkgelegenheid in Wageningen en specifiek kennisintensieve werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Vertrouwelijk
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft een vertegenwoordiger in het bestuur van de Stichting MSA.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een bedrag van € 490.000. De garantstelling heeft een looptijd van 5 jaar (2016-2021).
Eigen Vermogen	2018: € 22.147.000 2019: € 21.697.000 2020: -
Vreemd Vermogen	2018: € 38.609.000 2019: € 36.984.000 2020: -
Financieel resultaat	2018: € -/- 89.000 2019: € -/- 450.000 2020: -

Stichtingen en verenigingen

Naam	[11] Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Wageningen
Openbaar belang	Samenwerking borgt nationale status, status Gelders bevrijdingsfestival Stad der Bevrijding en behoud erfgoed.

Naam	[11] Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Deelnemende partijen	Ministerie van Defensie, Provincie Gelderland en het V-fonds
Bestuurlijk belang	Het collegelid met Wageningen 45 in de portefeuille is adviseur.
Financieel belang	De subsidie 2020 voor NCHC bedroeg € 212.195.
Eigen Vermogen	2018: € 52.083 2019: € 2.846 2020: € 52.122
Vreemd Vermogen	2018: € 101.771 2019: € 102.233 2020: € 640.973
Financieel resultaat	2018: € 20.473 2019: € -49.237 2020: € 39

Overige verbonden partijen

Niet van toepassing.

Paragraaf 5 Grondbeleid

Inleiding

In paragraaf 5 staat het grondbedrijf centraal. Allereerst wordt ingegaan op de kaders die voor het grondbedrijf van belang zijn. Dit betreft het grondbeleid, de grondprijzenbrief, de marktsituatie en de meerjarenplanning van de woningbouw. Vervolgens gaan we op hoofdlijnen in op de resultaten van de diverse projecten. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de MPG 2021, die door uw raad is vastgesteld op 28 juni 2021.

Kaders grondbedrijf

Nota grondbeleid

Het grondbeleid schept de voorwaarden en bepaalt de financieel-economische spelregels voor het realiseren van de gewenste ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in de gemeente. In de nota grondbeleid staat dat we in beginsel actief grondbeleid voeren. Dit houdt in dat we actief en risicodragend grondposities verwerven en ontwikkelen. In de praktijk voert de gemeente echter faciliterend grondbeleid. Dit betekent dat we de grond niet zelf kopen, maar wel proberen om mee te denken in de planvorming om doelstellingen op zowel gemeentelijk- als projectniveau te kunnen realiseren.

Grondprijzenbrief

De Grondprijzenbrief vormt de basis voor uitgifte van grond die de gemeente zelf in bezit heeft en dient als richtlijn voor initiatiefnemers met grond.

Marktsituatie

De markt is na een periode van economische crisis aangetrokken. Dit is vooral merkbaar door toenemende bouwactiviteiten en productie en verkoop van woningen

Onderhanden werken (OHW)

Onderhanden werken zijn projecten (actieve grondexploitaties) waarbij de gemeente gronden verwerft, bouw- en woonrijp maakt en deze bouwgronden verkoopt aan particulieren of ontwikkelaars. Onderhanden werken zijn door de raad vastgesteld en reeds in uitvoering. In 2020 zijn geen nieuwe projecten gestart en ook geen projecten afgesloten. De volgende projecten zijn momenteel actief:

- Buurtseweg/Ireneschool;
- DMP;
- Costerweg 65.

Bij deze projecten loopt de gemeente relatief veel risico. De afzetsnelheid is bijvoorbeeld afhankelijk van de marktvraag. In de praktijk liggen de risico's echter zo veel mogelijk bij ontwikkelaars door het sluiten van contracten waarin de momenten van afname van de grond en prijzen vastliggen.

Kostenverhaallocaties (KVL)

Kostenverhaallocaties zijn projecten waarbij de bouwgronden in het bezit zijn van een private partij en door die partij ook zelf worden ontwikkeld. De gemeente faciliteert de plannen van private partijen als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is. De (apparaats)kosten worden verhaald op de ontwikkelende partij. De gemeente loopt bij deze projecten alleen risico bij vertraging, omdat in dat geval de plankosten oplopen.

In 2020 zijn 3 projecten afgesloten, 'Patrimonium', '3e kwadrant zuidelijke bouwstrook' en 'Unilever'. Tevens zijn drie projecten geopend, dat zijn 'Aula de Nieuwe Wereld', 'de Bornsesteeg' en 'Upfield'. Dit resulteert in het volgende overzicht met de KVL-projecten:

<ul style="list-style-type: none"> • Rustenburg II • Kortenoord • Veerweg 121 • De Dreijen I • De Dreijen II • Wageningen Campus • De Born-Oost • AC Lights • Kirpestein • Duivendaal • Geertjesweg Nobelweg 	<ul style="list-style-type: none"> • Nudepark II • Tropische Kas • Dorschkamp • Pieter Pauw • Hof van Wageningen • Brink Residence • Haarweg 333 • Marijkeweg 20 • Churchillweg/Spelstraat • Aula de Nieuwe Wereld • De Bornsesteeg • Upfield
---	---

Uitgangspunt van kostenverhaallocaties is het budgetneutraal ontwikkelen van projecten. Dit houdt in dat alle kosten die de gemeente maakt, worden verhaald op initiatiefnemer. Bij nieuwe anterieure overeenkomsten worden afspraken gemaakt om voornoemde risico's financieel sluitend op te vangen.

De totale boekwaarde bedraagt per 31-12-2020 in totaal € 1.5 miljoen (OHW € 1.5 miljoen en KVL € 2.000). Het inzicht per ontwikkellocatie en op welke manier toekomstige tekorten voorkomen kunnen worden, staat beschreven in het MPG 2021.

Overzicht onderhanden werken en kostenverhaal locaties per 31-12-2020 (x € 1.000)

Exploitatie	Boekwaarde	Prognose NCW	Prognose EW	Voorziening
Onderhanden werken	1.529	762	796	926
Kostenverhaal projecten	2	20	21	703
Totaal	1.531	782	817	1.629

In de toelichting op de balans is de voorziening per 31-12-2020 op eind waarde opgenomen.

Resultaat

Het integraal resultaat van het MPG 2021 bedraagt € 0,8 miljoen negatief. De stand van de algemene reserve grondexploitatie bedraagt per 01-01-2020 afgerond € 5,0 miljoen. Rekening houdend met risico's en claims van € 0,6 miljoen en voorzieningen voor negatieve complexen, is de Reserve Grondexploitatie van € 4,0 miljoen in 2020 (en verder oplopend door grondverkoop naar circa € 4,7 miljoen in 2026) voldoende.

Stand reserve grondexploitatie

De stand van de reserve grondexploitaties was per 01-01-2020 afgerond € 5,0 miljoen. Aan de reserve onttrekken we bedragen voor onder meer niet-verhaalbare plankosten in projecten kosten voor algemene zaken. Daarnaast storten we in deze reserve de winstnemingen en de positieve resultaten van af te sluiten locaties.

Verloop reserve grondexploitatie (x € 1.000)	
Stand per 1-1-2020	5.026
Rente	0
Onttrekkingen	-335
Verliesvoorziening toe- of afname	-348
Stortingen	198
Winstnemingen	0
Stand per 31-12-2020	4.542

De stand van de reserve grondexploitaties bedraagt na de onttrekkingen, afwaarderingen, stortingen en winstnemingen € 4.5 miljoen per 31-12-2020. Dit bedrag is bedoeld om claims en risico's te dekken. Dit geeft onderstaand beeld.

Reserve grondexploitatie na claims en risico's (x € 1.000)	
Stand per 31-12-2020	4.542
Claims	145
Risico's	431
Restant na reserveringen per 31-12-2020	3.966

De reserve grondexploitaties is momenteel dus toereikend om de claims én de risico's op te vangen. Deze risico's komen ook terug in paragraaf 1 Weerstandsvermogen.

Paragraaf 6 Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de heffingen van de gemeente. Hierbij gaat het zowel om de gebonden als de ongebonden heffingen. Van gebonden heffingen is het bestedingsdoel wettelijk bepaald, bijvoorbeeld van de afvalstoffenheffing. Van ongebonden heffingen is het bestedingsdoel niet wettelijk bepaald, bijvoorbeeld van de OZB, de onroerendezaakbelasting. De baten en lasten van de ongebonden heffingen maken ook deel uit van het programma Algemene dekking en onvoorzien. De baten en lasten van de gebonden heffingen zijn meegenomen in de desbetreffende programma's.

De lokale heffingen vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Deels dienen ze als algemeen dekkingsmiddel voor de gemeentelijke uitgaven, deels ter verrekening van de kosten van de specifieke dienstverlening. Wageningen kent de volgende lokale heffingen:

Ongebonden:

- Onroerendezaakbelastingen (OZB)
- Hondenbelasting
- Parkeerbelastingen
- Precariobelasting (bovengronds)
- Precariobelasting (voor kabels en leidingen)
- (Water)toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Gebonden:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Leges
- Scheepvaartrechten
- Veergelden
- Begraafrechten
- Marktgeld

Voor diverse heffingen voert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid voor de minima.

Nieuwe notitie Commissie BBV

Dit voorjaar is de notitie Lokale Heffingen van de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verschenen. Deze notitie geeft een overzicht van alle relevante aspecten van lokale heffingen (belastingen, heffingen en rechten) en bijbehorende voorzieningen en reserves met betrekking tot vraagstukken bij de begroting en de verantwoording. In deze notitie zijn zogenaamde stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen over de toepassing van het BBV. Aan deze stellige uitspraken dienen gemeenten (in principe) uitvoering te geven. Aanbevelingen dienen bij voorkeur ook gevolgd te worden.

De notitie die dit jaar is verschenen bevat een groot aantal stellige uitspraken en aanbevelingen die met ingang van het begrotingsjaar 2022 van toepassing zijn op de lokale heffingen. Bij het opstellen van deze programmabegroting is er nog geen analyse gereed van de impact van deze nieuwe notitie op het beleid, de begroting en de verslaglegging van de gemeente Wageningen. Inmiddels is wel gestart om de eventuele consequenties in beeld te brengen. De raad zal uiterlijk in het voorjaar van 2022 geïnformeerd worden over de uitkomsten daarvan met daarbij een voorstel voor de eventueel noodzakelijke bijstellingen van het beleid.

Heffingen / belastingen 2022

Algemeen

De gemeenteraad stelt de belastingverordeningen en daarmee de tarieven voor de lokale heffingen vast. De belastingverordeningen worden gelijktijdig met de begroting ter vaststelling aan de raad aangeboden. De tarieven voor 2022 worden trendmatig verhoogd met 1,85%. De afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Ongebonden:

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Gegevens	Percentage	Percentage
	2021	2022
Eigenaren woningen	0,14127%	0,14388%
Gebruikers niet-woningen	0,31018%	0,31592%
Eigenaren niet-woningen	0,38741%	0,39458%

Bij deze tarieven is uitgegaan van een verhoging van de tarieven met 1,85%. De tarieven zijn nog niet gecorrigeerd voor de waardeverandering als gevolg van de herwaardering. Zoals gebruikelijk stellen wij bij de vaststelling van de belastingverordeningen in november voor de tarieven voorlopig wat hoger vast te stellen. Begin volgend jaar komt dan het raadsvoorstel met de definitieve tarieven, gebaseerd op de uitkomst van de herwaardering.

Parkeerbelastingen

De parkeertarieven blijven in 2022 ongewijzigd.

Reclamebelasting

De tarieven voor 2022 worden met 1,2% verhoogd.

Precariobelasting

Vanaf 2022 heft de gemeente geen precariobelasting meer voor kabels en leidingen. De precariobelasting bovengronds wordt geïndexeerd met 1,85%

Hondenbelasting

De tarieven voor de hondenbelasting 2022 worden geoormerkt voor hondenvoorzieningen.

Toeristenbelasting

De tarieven voor 2022 worden met 1,85% geïndexeerd.

Gebonden:

Afvalstoffenheffing

De kosten in 2021 nemen toe en er kan niet meer worden gecompenseerd uit de egalisatiereserve, waardoor een verhoging van het tarief nodig is. De toenemende kosten komen door:

- De tweede fase wordt doorberekend van de herijking van de tarieven van de Afvalcombinatie De Vallei (ACV). De daarbij horende nieuwe gestandaardiseerde tarieven die door de ACV vanaf 2021 gehanteerd worden voor alle deelnemende gemeenten, betekende een kostenverhoging voor Wageningen. Deze kostenverhoging wordt volledig doorbelast in 2022.
- Index voor kosten ACV, waarbij is uitgegaan van 2,5%.
- De hoeveelheden afval zijn in 2020 gestegen. Dit vertaalt zich in hogere verwerkingskosten van de ACV.

De tarieven voor 2022 in euro's per belastingjaar zijn als volgt:

Gegevens	Tarief 2021	Tarief 2022
Eenpersoonshuishoudens	240,19	261,80
Meerpersoonshuishoudens	326,42	340,35

Rioolheffing

De tarieven voor 2022 worden met de normale index verhoogd. In euro's per belastingjaar zijn ze dan als volgt:

Gegevens	Tarief 2021	Tarief 2022
Eenpersoonshuishouden	90,81	104,93
Tweepersoonshuishouden	108,93	125,86
Meerpersoonshuishouden	127,04	146,80

Voor de belastingjaren 2021 en 2022 wordt het tarief voor rioolheffing normaal geïndexeerd. Over deze 2 belastingjaren wordt een eenmalige korting gegeven van respectievelijk 21,2% in 2021 en 10,6% in 2022. In de getoonde tarieven zijn deze percentages verwerkt.

Leges

De tarieven in Titel II en III van de Legesverordening worden met 1,85% geïndexeerd.

Veergelden

De tarieven per overzetting blijven in 2022 ongewijzigd.

Scheepvaartrechten

De tarieven voor scheepsvaartrechten blijven in 2022 ongewijzigd. De tarieven zijn marktconform.

Begraafrechten

De tarieven in de verordening begraafrechten zullen voor 2022 met 1,85% worden geïndexeerd.

Marktgelden

De tarieven voor de markt blijven in 2022 ongewijzigd. De tarieven zijn marktconform.

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente voert een actief en maximaal kwijtscheldingsbeleid, waarbij kwijtschelding wordt verleend op basis van een inkomen van 100% van de bijstandsnorm. Kwijtschelding wordt in 2022 verleend voor de afvalstoffenheffing (begroot € 220.000), het rioolrecht (begroot € 90.000) en de hondenbelasting (1e hond, begroot € 10.000). Daarnaast kunnen minima in aanmerking komen voor vergoeding van de legeskosten van ID- bewijzen (begroot € 3.500). Naar verwachting zullen circa 750 huishoudens gebruik maken van de kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht, 110 huishoudens van de kwijtschelding hondenbelasting en 60 huishoudens van de kwijtschelding leges reisdocumenten.

Voor ondernemers als natuurlijke persoon bestaat onder bepaalde voorwaarden ook de mogelijkheid kwijtschelding te krijgen voor de genoemde belastingen.

Kostendekkendheid heffingen

Sinds de begroting 2017 moet een onderbouwing gegeven worden van de mate van kostendekkendheid van de gebonden heffingen en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. Uitgangspunt bij de heffingen in Wageningen is al jaren dat iedere heffing 100% kostendekkend is. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is dat bovendien inclusief de kosten van de kwijschelding. We geven hieronder de onderbouwing.

Voor de overhead geldt het volgende: de directe uren worden verhoogd met een opslagpercentage. Het opslagpercentage wordt bepaald door de verhouding indirecte/directe kosten van de totale apparaatskosten. Dit percentage bedraagt 80%.

Opbrengst (x € 1.000)	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Veer- gelden	Begraaf- rechten	Markt- gelden	Scheep- vaartrecht
Kosten taakveld(en) incl. (omslag) rente	4.711	2.252	714	471	75	411
Inkomsten taakveld(en) excl. Heffingen	311	427	25	117	0	0
Netto kosten taakveld	4.400	1.826	689	354	75	411
Overhead incl. (omslag) rente	150	204	399	146	19	43
BTW	797	194	0	0	0	0
Totaal toe te rekenen kosten	5.348	2.224	1.088	500	94	454
Opbrengst heffingen	5.348	2.224	751	500	90	456
Dekking	100%	100%	69%	100%	96%	100%

Voor de leges geldt wettelijk dat het totaal van de gehele verordening ten hoogste kostendekkend mag zijn. Hieronder geven we de kostendekkendheid per titel aan.

Volledige omschrijving per titel:

Titel 1: Algemene dienstverlening

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Opbrengst (x € 1.000)	Titel 1	Titel 2	Titel 3
Kosten taakveld(en) incl. (omslag) rente	1.080	1.481	272
Inkomsten taakveld(en) excl. Heffingen	90	0	0
Netto kosten taakveld	990	1.481	272
Overhead incl. (omslag) rente	607	89	189
BTW	0	0	0
Totaal toe te rekenen kosten	1.597	1.570	461
Opbrengst heffingen	405	1.362	30
Dekking	25%	87%	7%

Belastingopbrengsten

De geraamde opbrengsten van de heffingen zijn als volgt:

Programma	Opbrengst (x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
2	Veergelden	504	726	751
2	Parkeerbelasting	982	1.222	1.192
2	Marktgeden	79	89	90
2	Scheepvaartrechten	427	456	456
2	Begraafrechten	485	421	500
2	Afvalstoffenheffing	4.470	5.093	5.348
2	Rioolheffing	2.588	1.605	2.224
3	OZB	12.109	11.657	13.034
3	Hondenbelasting	168	186	158
3	Toeristenbelastingen	209	231	235
3	Precariobelastingen	1.526	1.608	110
3	Reclamebelasting	117	121	124
1, 2 en 3	Leges	2.783	1.744	1.720
Totaal		26.449	25.160	25.941

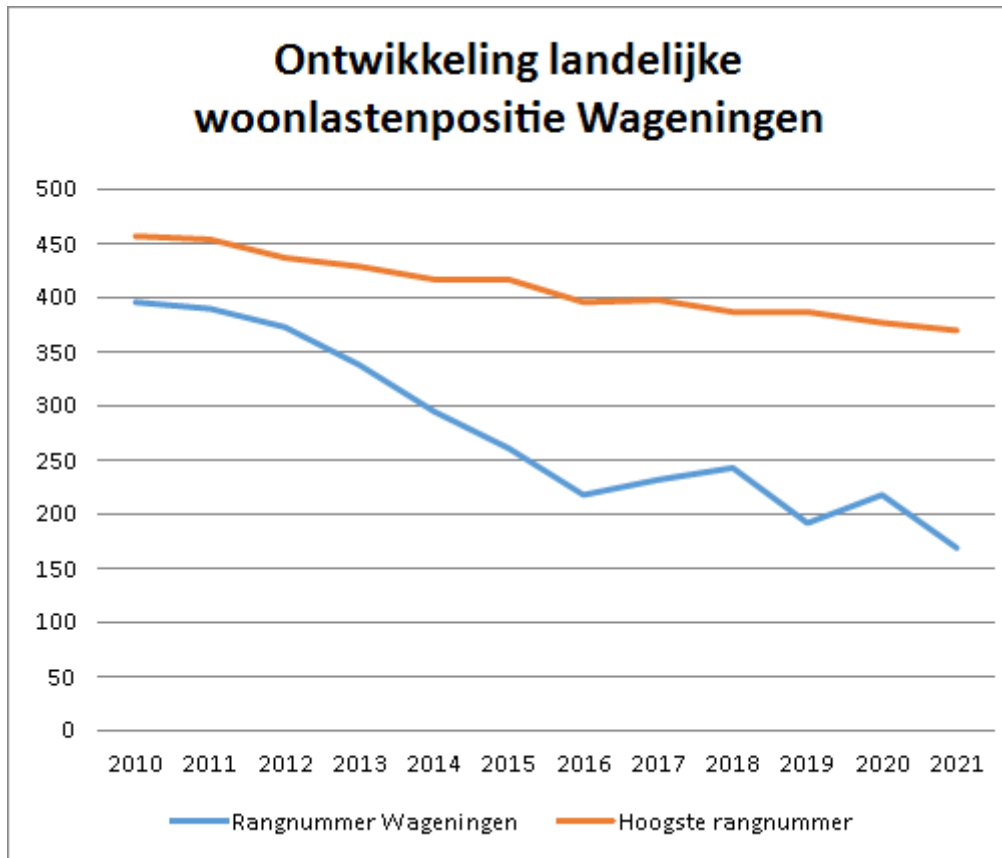
Belastingdruk

Er zijn verschillende organisaties die met regelmaat de ontwikkeling van de lokale lasten volgen. Een van de meest neutrale en consistente onderzoeken is het jaarlijkse onderzoek van het Coelo (Centrum onderzoek economie van de lagere overheden).

Voor een meerpersoonshuishouden waarvan de bewoners tevens eigenaar van de woning zijn, komt Wageningen in de Atlas van de lokale lasten 2021 van het COELO binnen de provincie Gelderland op de 25e plaats. De tabel voor de eerste 25 gemeenten ziet er als volgt uit:

Nr Gemeente	€ per huishouden	Rangnummer landelijk
1 Aalten	618	4
2 Nijkerk	640	8
3 Elburg	659	13
4 Overbetuwe	660	15
5 Putten	660	21
6 Harderwijk	675	25
7 Epe	679	27
8 Nunspeet	680	29
9 Ede	688	30
10 Arnhem	711	41
11 Oost Gelre	715	42
12 Druten	746	69
13 Wijchen	757	88
14 Rheden	772	104
15 Oude IJsselstreek	784	111
16 Nijmegen	786	116
17 Oldebroek	786	117
18 Apeldoorn	787	119
19 Zutphen	794	136
20 Voorst	797	140
21 Zevenaar	803	154
22 Berg en Dal	814	163
23 Doetinchem	814	162
24 Winterswijk	818	169
25 Wageningen	818	169

In onderstaande grafiek is de positie van Wageningen weergegeven op de landelijke ranglijst ten opzichte van de gemeente met de hoogste positie. Omdat het totale aantal gemeenten in Nederland langzaam afneemt, dalen hoge posities automatisch. Vanaf 2013 daalt Wageningen gestaag op de ranglijst, zowel in Gelderland als landelijk. Vanaf 2016 zien we een ontwikkeling waarbij de positie van Wageningen op de ranglijst een minder stabiel verloop laat zien, maar door de jaren heen wel een duidelijke daling van de positie op de ranglijst zichtbaar is.

Paragraaf 7 Financiering

Inleiding

Bij de financieringsparagraaf gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen wegzet. De financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening is, in samenhang met het Financieringsstatuut, een middel voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie en om deze transparant te maken.

Aan de bepaling van het financieringsbeleid van gemeenten is een aantal randvoorwaarden verbonden. Deze randvoorwaarden zijn vastgelegd in de Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). Op 2 december 2008 heeft het college het huidige Financieringsstatuut vastgesteld en op 7 juli 2009 op een onderdeel geactualiseerd. In de Financiële verordening 2019 zijn de hoofdlijnen van de financieringsfunctie opgenomen.

In het Financieringsstatuut is de beleidsmatige infrastructuur van de financieringsfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. In het geldbeheer wordt een belangrijk risico gevormd door het verstrekken van geldleningen. Daarom is dit aan strenge regels gebonden. In lijn met de wet Fido bepaalt het financieringsstatuut dat de gemeente uitsluitend leningen (of garanties) mag verstrekken aan derde partijen op grond van de uitvoering van de publieke taak.

Bij het aantrekken van geldleningen vindt op basis van het statuut een nauwkeurige afweging plaats tussen de financiële positie, de aanwezige leningenportefeuille, een recente liquiditeitsplanning en een actuele rentevisie. De looptijd van de leningen wordt afgestemd op de liquiditeitsbehoefte op langere termijn.

Uitstaande geldleningen (ug)

Per 01-01-2021 heeft de gemeente per beleidsprogramma de volgende leningen uitstaan:

Programma (x € 1.000)	Saldo per 01-01-2022	Aflossing 2022	Rente 2022
Sport en cultuur	2.023	60	71
Transparante overheid	14	2	1
Totaal	2.037	62	71

Over de uitstaande leningen wordt in 2021 gemiddeld 3,5% rente ontvangen.

Het verloop van deze uitstaande leningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024	01-01-2025	01-01-2026
Lening ug	1.920	1.857	1.791	1.723	1.489
Rente o.b.v. saldo per 1-1	72	70	68	65	63
Gemiddelde rente	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%

Ontvangen geldleningen (og)

Per 01-01-2021 heeft de gemeente de volgende langlopende leningen:

Geldverstrekker (x € 1.000)	Hoofdsom	Startdatum	Einddatum	Looptijd in jaren	Rente %	Saldo per 01-01-2022
Bank Nederlandse Gemeenten	24.000	15-12-2005	1-12-2031	25	3,775%	9.600
Bank Nederlandse Gemeenten	48.513	1-12-2006	1-12-2036	30	4,720%	24.256
Totaal	72.513					33.856

Het verloop van deze ontvangen leningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024	01-01-2025	01-01-2026
Lening og	33.856	31.279	28.702	26.125	23.548
Rente o.b.v. saldo per 1-1	1.469	1.357	1.244	1.138	1.013
Gemiddelde rente	4,3%	4,3%	4,3%	4,4%	4,3%

Dit is exclusief eventuele nieuwe leningen in 2022, die op grond van nieuwe investeringen en projectfinancieringen noodzakelijk kunnen zijn.

Renteontwikkeling en rentevisie

De marktrente voor leningen 10 jaar met een lineaire fixe aflossing is in 2020 gedaald naar 0,07% (31-07-2020). Deze bedroeg in september 2019 0,14%. Voor 15 jaar vast is de rente per 31-07-2020 0,20% en voor 25 jaar 0,38%. De verwachting is, dat de wereldeconomie zal herstellen van de Covid19-crisis uit 2020. De forse steunmaatregelen door overheden en de Europese Centrale Bank zullen naar verwachting verminderen. Door het minder tot niet meer verruimen van de kapitaalmarkt, zal de rente licht gaan stijgen. De korte rente kan daarbij in 2021 nog negatief blijven. Gelet op de historisch lage rente en de verwachte lichte stijging van de rentes, wordt op het moment van schrijven gedacht aan het aantrekken van langlopende leningen voor de verwachte investeringen die de komende jaren gepland zijn.

Garanties en borgstellingen

Bij aanvragen voor garanties en borgstellingen is naast landelijke wetgeving de Europese wet- en regelgeving van belang. Met name de voorwaarden waaronder staatssteun (ook steun vanuit de gemeente) is toegestaan, zijn van belang. Om voor borgstelling (of subsidiëring) in aanmerking te komen moet worden voldaan aan diverse voorwaarden.

Per 1 januari 2022 is het totaalbedrag aan borgstellingen waar de gemeente in deelneemt € 3,555 miljoen. Het aandeel van de gemeente in deze borgstellingen is € 3,094 miljoen.

Naast de hiervoor genoemde borgstellingen staat de gemeente ook borg voor leningen aan toegelaten instellingen voor sociale woningbouw en voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit (achtervang-garanties).

De risico's die hiermee gemoeid zijn, zijn tot een minimum beperkt doordat de primaire garantstelling is ondergebracht bij waarborgfondsen. Zo zijn de borgstellingen aan toegelaten instellingen (woningbouwverenigingen) ondergebracht bij het waarborgfonds sociale woningbouw en de borgstellingen voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit bij het fonds nationale hypotheekgarantie. Op basis hiervan is in het voorjaar van 2012 ingeschat dat het risico op een financieel nadeel voor de gemeente zeer onwaarschijnlijk is. Op dit moment is er geen aanleiding deze inschatting te herzien.

De afgegeven achtervanggaranties zijn als volgt opgebouwd (stand per 01-01-2022):

Schuldenaar (x € 1.000)	Saldo leningen
De Woningstichting	166.014
Idealis	50.500
Particuliere wooneigenaren	25.000
Totaal	241.514

De gemeente heeft ook borgstellingen afgegeven aan woongroepen. Het risico bij deze borgstellingen is uiterst klein omdat de overwaarde van de als hypotheek ingebrachte panden de afgegeven garanties inmiddels ver overstijgt. Op 1 januari 2021 is de omvang van deze garanties € 24.683. Deze garanties lopen geleidelijk af tot het jaar 2024. Er worden geen nieuwe garanties verwacht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, deze kasgeldlimiet niet mag overschrijden.

Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden verstaan. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal vermenigvuldigd met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5% over het begrotingstotaal.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Totale lasten	110,6	110,1	111,4	112,5
Kasgeldlimiet (totale lasten x 0,085)	9,4	9,4	9,5	9,6

Het beleid is erop gericht binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op kortlopende middelen in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen.

De netto vlottende schuld moet op kwartaalbasis binnen deze limiet blijven. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet gaat de gemeente over tot consolidatie van haar vlottende schuld door het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van langlopende leningen wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de financieringsbehoefte op korte termijn. De gemeente baseert zich bij het aantrekken van leningen op een globale liquiditeitsbehoefte. Zij doet dit aan de hand van een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

Renterisiconorm

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Het doel hiervan is te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots binnen de wettelijke norm blijft.

Bedragen x €1.000	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Berekening renterisiconorm				
A Begrotingstotaal (totale lasten)	110.560	110.143	111.396	112.536
B Percentage regeling	0,2	0,2	0,2	0,2
C Renterisiconorm (A x B)	22.112	22.029	22.279	22.507
Renterisico op vaste schulden				
D Renteherzieningen op vaste schuld o/g	-	-	-	-
E Aflossingen	2.577	2577	2577	2577
F Renterisico (D + E)	2.577	2.577	2.577	2.577
C Renterisiconorm	22.112	22.029	22.279	22.507
G Ruimte onder (+) of overschrijding (-) van de renterisiconorm (C - F)	19.535	19.452	19.702	19.930

Liquiditeitsplanning

De wet Houdbare overheidsfinanciën en het schatkistbankieren maken het noodzakelijk een liquiditeitsplanning op te stellen voor de korte en middellange termijn. Deze planning geeft inzicht in het verloop van de ontvangsten en uitgaven op basis van de meerjarenbegroting, de geplande investeringen, de vrijval uit afschrijvingen en de ontwikkeling van de overige activa en passiva van de gemeente. De planning ziet er als volgt uit:

Liquiditeitsbegroting (x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Kasstroom op winstbasis	14.597	4.522	6.424	6.726
Kasstroom uit operationele activiteiten	14.530	4.512	6.200	6.726
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-4.446	-6.838	-5.662	-5.559
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-10.084	2.326	-537	-1.167
Vrije kasstroom	-0	0	0	0
Saldo liquide middelen 1 januari	500	500	500	500
Netto kasstroom	-0	0	0	0
Saldo liquide middelen 31 december	500	500	500	500

Bovenstaande liquiditeitsbegroting is opgesteld aan de hand van de indirecte methode en omvat een aantal aannames die in werkelijkheid anders kunnen zijn. Daaronder valt onder meer het verwachte saldo van de liquide middelen per 1 januari 2021, het moment van baten en lasten dat gelijk is gesteld aan het moment van ontvangst en betaling en de verdeling van investeringen over de jaren.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het wettelijk verplichte schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. Het woord overtollig verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Op basis van de wet Fido behoudt een decentrale overheid natuurlijk wel de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.

EMU-saldo en EMU-schuld

In 1999 zijn in de Europese Unie (EU) afspraken gemaakt over de saldi van overheidsbegrotingen en -rekeningen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het stabiliteit- en groeipact van de EU. De doelstelling van dit pact is het op middellange termijn bereiken en handhaven van een begrotingspositie die vrijwel in evenwicht is dan wel een overschot vertoont. In het verdrag van Maastricht is bepaald, dat in tijden van laagconjunctuur het begrotingstekort het plafond van 3% van het bruto binnenlandsproduct (BBP) niet mag overschrijden (het EMU-saldo).

Eind 2011 is een aangescherpt Stabiliteits- en Groeipact van kracht geworden. De kern hiervan is dat de staatsschuld van eurolanden maximaal 60% van het BBP mag zijn (EMU-schuld) en het begrotingstekort maximaal 3% van het BBP (EMU-saldo). De Nederlandse overheidsschuld kwam aan het einde van het eerste kwartaal van 2017 uit op 59,6 procent van het bbb. Het was voor het eerst in zes jaar dat de schuld lager was dan 60 procent van het bbb. Het bbb van Nederland is iets meer dan € 700 miljard.

EMU-saldo

Bij de bepaling van het EMU-saldo per lidstaat worden ook de saldi van lokale overheden en van sociale fondsen meegenomen. Ook Wageningen draagt als lokale overheid dus bij aan de bepaling van het EMU-saldo. Jaarlijks stelt het Rijk een individuele referentiewaarde voor elke gemeente vast. Voor 2020 bedraagt de referentiewaarde voor Wageningen € 3,737 miljoen.

EMU-schuld

Ten aanzien van de EMU-schuld gelden geen specifieke regels voor gemeenten. Wel draagt het schatnistbankieren eraan bij dat de staatsschuld van Nederland als geheel iets lager ligt.

EMU - saldo (x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	5.972	-1.703	2.039	986	675	420
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	4.634	-5.158	2.253	59	1.332	1.443
3. Mutatie voorzieningen	-7.853	-678	-676	-142	-112	-154
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-160	-5.194	-35	-22	-225	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	-6.675	-2.417	-925	763	-993	-1.177

Renteschema

In onderstaand schema wordt conform de voorschriften inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen en de grondexploitatie wordt toegerekend.

Renteschema (x € 1.000)		Begroting 2022
A	De externe rentelasten over de lange en korte financiering	1.569
B	De externe rentebaten over de lange en korte financiering	0
C=A-B	Saldo rentelasten en rentebaten	1.569
D	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
E	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
F	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
G=C-D-E+F	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.569
H	Rente over eigen vermogen	0
I	Rente over voorzieningen	0
J=G+H+I	Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	1.569
K	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.795
L=J-K	Renteresultaat op het taakveld treasury	-225
M	Boekwaarde integraal gefinancierde vaste activa	98.631
N=J/M	Toegestaan % omslagrente	1,59%
O	Gehanteerde % omslagrente	1,75%
P=L/K	Afwijking mag niet groter zijn dan 25%	-13%

Paragraaf 8 Gevolgen voor de minima

Paragraaf 8 Gevolgen voor de minima

Armoede is een hardnekkig probleem, waar afhankelijk van de economische situatie in Nederland ongeveer 1 miljoen personen jaarlijks mee te maken hebben. In Wageningen leven ongeveer 2.800 inwoners in armoede, waaronder zo'n 500 kinderen. Het ontstaan van armoede kan allerlei oorzaken hebben. Denk bijvoorbeeld aan een scheiding, faillissement, persoonlijke factoren zoals een chronische ziekte of een licht verstandelijke beperking, stijgende kosten voor levensonderhoud of werk dat te weinig betaalt om van te kunnen leven.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft samen met het Nibud een overzicht gemaakt met twee referentiebudgetten. "Het ene budget is strikter dan het andere. De budgetten geven aan hoeveel geld een alleenstaande nodig heeft voor onvermijdelijke of zeer wenselijke uitgaven. Het strikte basisbehoeftebudget omvat de minimale uitgaven van een zelfstandig huishouden aan onvermijdbare, basale zaken als voedsel, kleding en wonen. Ook de uitgaven aan andere moeilijk te vermijden posten, zoals verzekeringen en persoonlijke verzorging, zijn meegeteld. Het niet-veel-maar-toereikendbudget (nvmt) is iets ruimer en is de basis voor Nibud (Nationaal instituut voor Budgetvoorlichting) om de minimale noodzakelijke inkomens op te baseren. Dat budget houdt ook rekening met de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie. Denk aan het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub of een jaarlijkse korte vakantie. Deze uitgaven zijn niet strikt noodzakelijk, maar zijn wel wenselijk om maatschappelijk mee te kunnen doen. Het niet-veel-maar-toereikendbudget is nog steeds bescheiden. Luxegoederen, zoals een auto, ontbreken". (SCP, Armoede in kaart 2019)

In onderstaande figuur is het basisbehoeftebudget opgenomen voor een alleenstaande.

minimaal noodzakelijke kosten		additioneel pakket sociale participatie en ontspanning	
huur ^a	443	contributies en abonnementen	18,5
gas	60	bezoek ontvangen	19,5
elektriciteit	20	op bezoek gaan	5,5
water	9	vakantie/uitgaan	39
telefoon, televisie en internet	54	vervoer	13,5
verzekeringen ^b	45	totaal sociale participatie	96
contributies en abonnementen	2		
vervoer	14		
kleding en schoenen	56		
inventaris	74		
onderhoud huis en tuin	24		
voeding	201		
was- en schoonmaakartikelen	6		
persoonlijke verzorging	21		
diversen	10		
totaal minimaal noodzakelijke kosten	1039		

In deze figuur is onder huur de brutohuur opgenomen. Ten aanzien van de ziektekostenpremie (basispakket en eventuele aanvullende verzekering) kan worden opgemerkt dat deze geen onderdeel is van de post 'verzekeringen' (Bron: Nibud (2017: 95, 100) en WoonN2015, SCP-bewerking)).

Naast het basisbehoefte budget is er ook het niet-veel-maar-toereikendbudget uitgerekend voor verschillende typen huishoudens. Dit budget is zoals gezegd iets ruimer en houdt ook rekening met de minimale kosten voor ontspanning en sociale participatie. In de onderstaande tabel worden deze kosten voor verschillende type huishoudens weergegeven, met als peildatum de uitkeringsbedragen van juli 2021. Ook het basisbehoeftebudget is meegenomen. Bij de type

huishoudens zijn we uitgegaan van de verschillende leeftijden/situaties die bij de Participatiewet worden gebruikt om de uitkeringsbedragen toe te kennen.

Bijstandsuitkeringen en minimabehoefte in 2021			
	Hoogte bijstandsuitkering (incl. Vakantietoeslag)	Niet-veel-maar-toereikend budget	Wageningse toelatingsnorm minimaregelingen
Vanaf 21 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd			
Alleenstaanden	€ 1.079	€ 1.246	€ 1.328
alleenstaande ouders	€ 1.079	€ 1.607 - € 2.156	€ 1.708
Gehuwden/samenwonenden	€ 1.541	€ 1.707	€ 1.897
Gehuwden/samenwonenden met kinderen	€ 1.541	€2.031 - €2.541	€ 1.897
Vanaf AOW-gerechtigde leeftijd			
Alleenstaanden	€ 1.200	€ 1.246	€ 1.477
Alleenstaande ouders	€ 1.200	€ 1.607 - € 2.156	€ 1.801
Gehuwden/samenwonenden	€ 1.627	€ 1.707	€ 2.002
Gehuwden/samenwonenden met kinderen	€ 1.627	€2.031 - €2.541	€ 2.002

Vanuit de Participatiewet zijn er afwijkende uitkeringsbedragen voor (bijvoorbeeld) inwoners van 18, 19 of 20 jaar, en voor mensen die in een inrichting wonen. Deze bedragen zijn niet meegenomen in de bovenstaande tabel. De genoemde uitkeringsbedragen betreffen de bedragen die op 1 juli 2021 zijn ingegaan. De basisbehoefte- en niet-veel-maar-toereikend budgetten zijn gebaseerd op de bedragen die het SCP in 2017 heeft berekend. We hebben we hier een index op toegepast die overeenkomt met de stijging van de uitkeringsbedragen. De SCP-budgetten van (alleenstaande) ouders zijn afhankelijk van het aantal kinderen, daarom zijn de benodigde bedragen bij 1 en 3 kinderen genoemd. Daarnaast worden ouders met kinderen individueel ondersteund middels het toeslagenstelsel (bijv. kindgebonden budget, kinderbijslag).

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Algemene dekkingsmiddelen: (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022			Begroting 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	503	13.686	13.183	514	13.971	13.457
Algemene uitkeringen	0	60.843	60.843	0	60.601	60.601
Dividend	0	198	198	0	198	198
Saldo van de financieringsfunctie	2	21	19	2	0	-2
Onvoorzien	19	0	-19	19	0	-19
Overige algemene dekkingsmiddelen	326	0	-326	301	0	-301
Totaal algemene dekkingsmiddelen	850	74.748	73.898	837	74.771	73.934
Kosten van de overhead	13.980	580	-13.400	14.179	591	-13.589
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	108.998	111.037	2.039	109.323	110.310	986
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.562	2.742	1.180	819	966	147
Het gerealiseerde resultaat	110.560	113.779	3.219	110.143	111.275	1.133

Algemene dekkingsmiddelen: (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024			Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	526	14.230	13.704	537	14.493	13.956
Algemene uitkeringen	0	61.131	61.131	0	62.067	62.067
Dividend	0	198	198	0	198	198
Saldo van de financieringsfunctie	2	0	-2	2	0	-2
Onvoorzien	19	0	-19	19	0	-19
Overige algemene dekkingsmiddelen	201	0	-201	201	0	-201
Totaal algemene dekkingsmiddelen	748	75.559	74.810	759	76.758	75.999
Kosten van de overhead	14.408	601	-13.807	14.642	612	-14.029
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	110.639	111.314	675	111.884	112.304	420
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	757	623	-134	651	489	-163
Het gerealiseerde resultaat	111.396	111.937	541	112.536	112.793	257

Overzicht baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020			Begroting 2021			Begroting 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Wageningen sociaal	65.842	24.502	41.340	66.794	19.505	47.289	66.586	19.756	46.830
02 Wageningen fysiek	25.952	16.832	9.119	25.005	16.124	8.880	23.864	15.585	8.279
03 Bestuur en organisatie	16.297	72.728	-56.431	17.865	74.975	-57.109	18.548	75.695	-57.148
Geraamd saldo van baten en lasten	108.091	114.063	-5.972	109.665	110.604	-940	108.998	111.037	-2.039

Reserve mutaties									
01 Wageningen sociaal	72	588	-516	70	444	-374	744	1.471	-727
02 Wageningen fysiek	2.745	3.005	-261	1.175	837	338	767	362	405
03 Bestuur en organisatie	5.030	5.155	-124	1.051	664	387	51	910	-859
Totaal mutaties reserves	7.846	8.747	-901	2.296	1.945	351	1.562	2.742	-1.180

Geraamd resultaat	6.873	588	3.219
--------------------------	--------------	------------	--------------

Programma (bedragen x € 1.000)	Raming 2023			Raming 2024			Raming 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Wageningen sociaal	67.155	19.812	47.343	67.897	19.858	48.040	68.717	19.906	48.810
02 Wageningen fysiek	23.641	14.763	8.878	23.860	14.598	9.262	23.991	14.316	9.674
03 Bestuur en organisatie	18.528	75.735	-57.207	18.882	76.859	-57.977	19.177	78.081	-58.904
Geraamd saldo van baten en lasten	109.323	110.310	-986	110.639	111.314	-675	111.884	112.304	-420

Reserve mutaties									
01 Wageningen sociaal	62	306	-244	63	284	-221	64	284	-220
02 Wageningen fysiek	706	210	496	642	239	404	536	204	332
03 Bestuur en organisatie	51	450	-399	51	100	-49	51	0	51
Totaal mutaties reserves	819	966	-147	757	623	134	651	489	163

Geraamd resultaat	1.133	541	257
--------------------------	--------------	------------	------------

Geraamde baten en lasten per taakveld

Geraamde baten en lasten per taakveld

Tkv	Omschrijving tkv		B - 2022	B - 2023	B - 2024	B - 2025
0.1	Bestuur	Lasten	2.280.729	2.018.087	2.037.129	2.059.277
		Baten	-	-	-	0
Totaal 0.1			2.280.729	2.018.087	2.037.129	2.059.277
0.10	Mutaties reserves	Lasten	1.561.940	819.151	756.759	651.323
		Baten	-2.742.246	-965.665	-623.032	-488.679
Totaal 0.10			-1.180.306	-146.515	133.727	162.644
0.2	Burgerzaken	Lasten	952.298	997.268	1.181.507	1.198.423
		Baten	-422.562	-428.552	-753.840	-765.958
Totaal 0.2			529.735	568.716	427.667	432.466
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	1.002.550	970.604	987.225	1.059.687
		Baten	-1.418.766	-671.337	-424.278	-427.263
Totaal 0.3			-416.215	299.267	562.947	632.424
0.4	Overhead	Lasten	14.754.112	15.035.157	15.351.355	15.621.592
		Baten	-579.688	-590.576	-601.312	-612.263
Totaal 0.4			14.174.425	14.444.581	14.750.044	15.009.329
0.5	Treasury	Lasten	-223.271	-295.914	-374.975	-402.860
		Baten	-163.956	-143.000	-143.000	-143.000
Totaal 0.5			-387.227	-438.914	-517.975	-545.860
0.61	OZB woningen	Lasten	499.593	511.026	522.426	533.517
		Baten	-6.693.973	-6.817.726	-6.943.767	-7.072.138
Totaal 0.61			-6.194.380	-6.306.699	-6.421.341	-6.538.622
0.62	OZB niet-woningen	Baten	-6.364.785	-6.482.534	-6.602.460	-6.724.606
Totaal 0.62			-6.364.785	-6.482.534	-6.602.460	-6.724.606
0.63	Parkeren	Baten	-1.191.947	-1.221.991	-1.221.882	-1.222.183
Totaal 0.63			-1.191.947	-1.221.991	-1.221.882	-1.222.183
0.64	Belastingen Overig	Lasten	3.020	3.065	3.111	3.158
		Baten	-392.321	-431.908	-439.875	-447.989
Totaal 0.64			-389.301	-428.843	-436.764	-444.831
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Lasten	-	-	-	0
		Baten	-60.843.384	-60.601.203	-61.130.773	-62.066.970
Totaal 0.7			-60.843.384	-60.601.203	-61.130.773	-62.066.970
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	345.400	320.400	220.400	220.400
		Baten	-	-	-	0
Totaal 0.8			345.400	320.400	220.400	220.400
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Lasten	2.147.992	2.497.884	2.665.494	2.737.507
		Baten	-	-	-	0
Totaal 1.1			2.147.992	2.497.884	2.665.494	2.737.507
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	654.323	667.394	680.566	693.752
		Baten	-32.744	-33.350	-33.967	-34.595
Totaal 1.2			621.579	634.044	646.599	659.156
2.1	Verkeer en vervoer	Lasten	4.077.818	4.242.251	4.304.873	4.365.358
		Baten	-115.385	-115.616	-115.850	-116.088
Totaal 2.1			3.962.433	4.126.635	4.189.023	4.249.270
2.2	Parkeren	Lasten	592.186	576.384	602.293	609.815
		Baten	-	-	-	0

Totaal 2.2			592.186	576.384	602.293	609.815
2.4	Economische Havens en waterwegen	Lasten	598.118	595.449	600.725	598.863
		Baten	-455.617	-455.617	-455.617	-455.617
Totaal 2.4			142.501	139.832	145.108	143.246
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	802.178	812.395	814.632	851.210
		Baten	-846.332	-847.386	-848.456	-849.542
Totaal 2.5			-44.154	-34.991	-33.824	1.668
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	889.279	851.802	864.267	880.187
		Baten	-	-	-	0
Totaal 3.1			889.279	851.802	864.267	880.187
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	70.220	71.394	72.555	73.737
		Baten	-90.370	-91.725	-93.101	-94.498
Totaal 3.3			-20.149	-20.331	-20.546	-20.760
3.4	Economische promotie	Lasten	108.242	109.966	186.709	188.459
		Baten	-234.802	-239.146	-243.570	-248.076
Totaal 3.4			-126.560	-129.179	-56.861	-59.616
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	151.544	153.817	156.125	158.466
Totaal 4.1			151.544	153.817	156.125	158.466
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	2.160.209	2.124.860	2.112.098	2.089.256
		Baten	-86.999	-88.304	-89.629	-90.973
Totaal 4.2			2.073.210	2.036.556	2.022.469	1.998.283
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	1.112.138	1.100.958	1.119.755	1.138.501
Totaal 4.3			1.112.138	1.100.958	1.119.755	1.138.501
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	330.381	299.766	304.218	308.736
		Baten	-69.102	-70.139	-71.191	-72.259
Totaal 5.1			261.279	229.628	233.027	236.478
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	3.082.931	3.338.192	3.301.617	3.306.942
		Baten	-1.015.342	-1.023.079	-1.031.345	-1.038.883
Totaal 5.2			2.067.589	2.315.113	2.270.272	2.268.059
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	2.485.596	2.520.329	2.546.993	2.584.314
		Baten	-331.551	-336.592	-341.710	-346.907
Totaal 5.3			2.154.045	2.183.737	2.205.283	2.237.407
5.4	Musea	Lasten	352.795	363.012	369.552	375.975
		Baten	-8.840	-8.973	-9.108	-9.245
Totaal 5.4			343.955	354.039	360.444	366.730
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	45.253	51.617	53.404	52.394
		Baten	-1.205	-1.205	-1.205	-1.205
Totaal 5.5			44.048	50.412	52.199	51.189
5.6	Media	Lasten	1.170.564	1.186.401	1.202.416	1.218.607
		Baten	-44.680	-43.165	-41.566	-38.879
Totaal 5.6			1.125.884	1.143.236	1.160.850	1.179.728
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	3.615.457	3.501.154	3.550.264	3.623.852
		Baten	-58.979	-13.503	-13.706	-13.911
Totaal 5.7			3.556.478	3.487.650	3.536.558	3.609.941
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	5.457.379	5.362.456	5.290.340	5.368.793
		Baten	-687.126	-696.199	-705.408	-714.756
Totaal 6.1			4.770.253	4.666.257	4.584.932	4.654.037
6.2	Wijkteams	Lasten	5.229.684	5.367.946	5.497.286	5.623.211
		Baten	-26.167	-26.560	-26.958	-27.363
Totaal 6.2			5.203.517	5.341.386	5.470.327	5.595.848

6.3	Inkomensregelingen	Lasten	16.115.534	15.696.260	15.776.771	15.856.565
		Baten	-14.511.678	-14.512.047	-14.512.421	-14.512.801
Totaal 6.3			1.603.856	1.184.213	1.264.349	1.343.764
6.4	Begeleide participatie	Lasten	4.797.248	4.840.558	4.813.808	4.775.798
		Baten	-706.439	-701.663	-688.269	-678.849
Totaal 6.4			4.090.809	4.138.895	4.125.538	4.096.948
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	2.438.058	2.378.787	2.426.261	2.473.016
		Baten	-15.469	-15.701	-15.936	-16.175
Totaal 6.5			2.422.589	2.363.086	2.410.325	2.456.841
6.6	Maatwerk-voorzieningen (WMO)	Lasten	1.061.632	1.078.336	1.095.307	1.112.548
		Baten	-61.202	-62.120	-63.052	-63.997
Totaal 6.6			1.000.430	1.016.217	1.032.256	1.048.551
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	7.747.547	7.903.992	8.064.874	8.228.670
		Baten	-2.776.821	-2.819.824	-2.861.372	-2.903.542
Totaal 6.71			4.970.726	5.084.168	5.203.502	5.325.127
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	8.996.031	9.161.786	9.330.779	9.503.072
		Baten	-	-	-	-
Totaal 6.72			8.996.031	9.161.786	9.330.779	9.503.072
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	497.837	507.172	516.684	526.378
		Baten	-	-	-	-
Totaal 6.82			497.837	507.172	516.684	526.378
7.1	Volksgezondheid	Lasten	1.295.545	1.315.963	1.336.667	1.357.622
		Baten	-	-	-	0
Totaal 7.1			1.295.545	1.315.963	1.336.667	1.357.622
7.2	Riolering	Lasten	2.162.282	1.989.258	2.001.474	2.073.337
		Baten	-2.650.107	-2.438.400	-2.452.265	-2.537.104
Totaal 7.2			-487.825	-449.142	-450.791	-463.767
7.3	Afval	Lasten	4.341.055	4.419.003	4.497.357	4.579.604
		Baten	-5.658.601	-5.761.372	-5.866.031	-5.972.611
Totaal 7.3			-1.317.546	-1.342.368	-1.368.673	-1.393.007
7.4	Milieubeheer	Lasten	1.290.967	1.349.969	1.409.932	1.469.570
		Baten	-2.062	-2.093	-2.125	-2.157
Totaal 7.4			1.288.904	1.347.876	1.407.807	1.467.413
7.5	Begraafplaatsen	Lasten	471.313	476.373	480.852	487.776
		Baten	-598.750	-606.816	-614.182	-623.975
Totaal 7.5			-127.437	-130.443	-133.330	-136.199
8.1	Ruimtelijke Ordening	Lasten	1.283.255	1.302.028	1.435.744	1.396.847
		Baten	-295.733	-316.794	-200.382	-39.330
Totaal 8.1			987.521	985.234	1.235.361	1.357.518
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Lasten	279.926	264.564	284.059	70.297
		Baten	-335.386	-322.426	-359.902	0
Totaal 8.2			-55.460	-57.862	-75.843	70.297
8.3	Wonen en bouwen	Lasten	1.471.329	1.284.274	943.924	832.066
		Baten	-1.247.967	-1.270.958	-1.294.373	-1.318.220
Totaal 8.3			223.362	13.316	-350.449	-486.154
Eindtotaal			-3.218.868	-1.132.670	-541.305	-256.986

Verdeling taakvelden per programma

Verdeling taakvelden per programma

Prog	Programma	Tkv	Omschrijving tkv	B - 2022	B - 2023	B - 2024	B - 2025
01	Wageningen sociaal	0.1	Bestuur	21.252	21.571	21.895	22.223
		0.10	Mutaties reserves	-726.824	-243.692	-221.236	-220.290
		0.4	Overhead	155.000	155.000	155.000	155.000
		1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	2.147.992	2.497.884	2.665.494	2.737.507
		1.2	Openbare orde en Veiligheid	285.032	289.363	293.892	298.580
		4.1	Openbaar basisonderwijs	151.544	153.817	156.125	158.466
		4.2	Onderwijshuisvesting	2.146.535	2.110.981	2.098.011	2.074.958
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.112.138	1.100.958	1.119.755	1.138.501
		5.1	Sportbeleid en activering	261.279	229.628	233.027	236.478
		5.2	Sportaccommodaties	2.067.589	2.315.113	2.270.272	2.268.059
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.301.207	2.340.778	2.380.703	2.420.471
		5.4	Musea	181.353	185.185	189.010	192.714
		5.5	Cultureel erfgoed	11.902	12.081	12.262	12.446
		5.6	Media	1.125.884	1.143.236	1.160.850	1.179.728
		6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.897.072	4.794.221	4.714.054	4.784.332
		6.2	Wijkteams	5.203.517	5.341.386	5.470.327	5.595.848
		6.3	Inkomensregelingen	1.603.856	1.184.213	1.264.349	1.343.764
		6.4	Begeleide participatie	4.090.809	4.138.895	4.125.538	4.096.948
		6.5	Arbeidsparticipatie	2.422.589	2.363.086	2.410.325	2.456.841
		6.6	Maatwerk-voorzieningen (WMO)	1.000.430	1.016.217	1.032.256	1.048.551
		6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.970.726	5.084.168	5.203.502	5.325.127
		6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.996.031	9.161.786	9.330.779	9.503.072
		6.82	Geëscaleerde zorg 18-	497.837	507.172	516.684	526.378
		7.1	Volksgezondheid	1.178.122	1.196.632	1.215.422	1.234.432
Totaal 01				46.102.872	47.099.678	47.818.297	48.590.136
02	Wageningen fysiek	0.10	Mutaties reserves	405.239	495.880	403.646	331.597
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-416.215	299.267	562.947	632.424
		0.4	Overhead	-	-	-	0
		1.2	Openbare orde en Veiligheid	336.547	344.681	352.707	360.576
		2.1	Verkeer en vervoer	3.962.433	4.126.635	4.189.023	4.249.270
		2.2	Parkeren	592.186	576.384	602.293	609.815
		2.4	Economische Havens en waterwegen	142.501	139.832	145.108	143.246
		2.5	Openbaar vervoer	-44.154	-34.991	-33.824	1.668
		3.1	Economische ontwikkeling	889.279	851.802	864.267	880.187
		3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-20.149	-20.331	-20.546	-20.760
		3.4	Economische promotie	108.242	109.966	186.709	188.459
		4.2	Onderwijshuisvesting	-73.325	-74.425	-75.542	-76.675
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-147.161	-157.041	-175.420	-183.064
		5.4	Musea	162.602	168.854	171.434	174.016
		5.5	Cultureel erfgoed	32.146	38.331	39.937	38.743
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.556.478	3.487.650	3.536.558	3.609.941

	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-126.819	-127.964	-129.122	-130.295
	7.1 Volksgezondheid	117.423	119.331	121.245	123.190
	7.2 Riolering	-487.825	-449.142	-450.791	-463.767
	7.3 Afval	-1.317.546	-1.342.368	-1.368.673	-1.393.007
	7.4 Milieubeheer	1.288.904	1.347.876	1.407.807	1.467.413
	7.5 Begraafplaatsen	-127.437	-130.443	-133.330	-136.199
	8.1 Ruimtelijke Ordening	987.521	985.234	1.235.361	1.357.518
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-55.460	-57.862	-75.843	70.297
	8.3 Wonen en bouwen	111.097	-101.779	-468.346	-606.766
	0.63 Parkeren	-1.191.947	-1.221.991	-1.221.882	-1.222.183
Totaal 02		8.684.558	9.373.384	9.665.722	10.005.645
03	Bestuur en organisatie	2.259.477	1.996.516	2.015.234	2.037.053
	0.10 Mutaties reserves	-858.721	-398.702	-48.683	51.337
	0.2 Burgerzaken	529.735	568.716	427.667	432.466
	0.4 Overhead	14.019.425	14.289.581	14.595.044	14.854.329
	0.5 Treasury	-387.227	-438.914	-517.975	-545.860
	0.61 OZB woningen	-6.194.380	-6.306.699	-6.421.341	-6.538.622
	0.62 OZB niet-woningen	-6.364.785	-6.482.534	-6.602.460	-6.724.606
	0.64 Belastingen Overig	-389.301	-428.843	-436.764	-444.831
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-	-	-	-62.066.970
	60.843.384	60.601.203	61.130.773		
	0.8 Overige baten en lasten	345.400	320.400	220.400	220.400
	3.4 Economische promotie	-234.802	-239.146	-243.570	-248.076
	6.3 Inkomensregelingen	-	-	-	0
	8.3 Wonen en bouwen	112.265	115.095	117.896	120.612
Totaal 03		-	-	-	-58.852.767
		58.006.298	57.605.732	58.025.324	
Eindtotaal		-	-	-541.305	-256.986
		3.218.868	1.132.670		

Incidentele baten en lasten per programma

Incidentele baten en lasten per programma

Overzicht incidentele lasten en baten per programma

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
01 Wageningen sociaal	267	30	0	0
02 Wageningen fysiek	256	158	163	52
03 Bestuur en organisatie	185	25	25	19
Totaal lasten	708	213	188	71
01 Wageningen sociaal	0	0	0	0
02 Wageningen fysiek	1.361	560	194	32
03 Bestuur en organisatie	0	0	0	0
Totaal baten	1.361	560	194	32

Overzicht incidentele reserve mutaties

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
01 Wageningen sociaal	0	0	0	0
02 Wageningen fysiek	717	706	642	536
03 Bestuur en organisatie	1	1	1	1
Totaal lasten	718	707	644	537
01 Wageningen sociaal	530	0	0	0
02 Wageningen fysiek	243	191	220	186
03 Bestuur en organisatie	910	450	100	0
Totaal baten	1.683	641	320	186

Incidentele baten en lasten > € 100.000

Programma (x € 1.000)	Incidentele lasten > € 100.000	Begroting 2022
3	Raadsbudget	100
Programma (x € 1.000)	Incidentele baten > € 100.000	Begroting 2022
2	Gefaseerde verkoop vastgoed	1.000
2	Incidentele baten kostenverhaallicaties	258

Structureel en reëel evenwicht

Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet de raad erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is of dat het structureel en reëel evenwicht in de meerjarenraming tot stand zal worden gebracht. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn. In onderstaande tabel wordt getoond in hoeverre voor gemeente Wageningen sprake is van een begroting die structureel in evenwicht is.

Het structureel begrotingssaldo is voor alle jaren positief. Er is dus zowel in de begroting als in de meerjarenraming sprake van structureel evenwicht.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Saldo baten en lasten (excl. reservemutaties)	2.039	986	675	420
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.180	147	-134	-163
Begrotingssaldo na bestemming	3.219	1.133	541	257
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.618	-282	318	391
Structureel begrotingssaldo	1.601	851	860	648

Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen

Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen

gemeente **Wageningen**

		2020		2021		2022		2023		2024		2025						
Nr.	Omschrijving	Stand per 31-12-2020	Bestemmingsresultaat 2020	Stortingen 2021	Onttrekkingen 2021	Stand per 31-12-2021	Stortingen 2022	Onttrekkingen 2022	Stand per 31-12-2022	Stortingen 2023	Onttrekkingen 2023	Stand per 31-12-2023	Stortingen 2024	Onttrekkingen 2024	Stand per 31-12-2024	Stortingen 2025	Onttrekkingen 2025	Stand per 31-12-2025
1	Kapitaal zonder Bestemming	3.814.213	-	96.400	-	3.910.613	96.400	-	4.007.013	96.400	-	4.103.413	96.400	-	4.199.813	96.400	-	4.296.213
2	Onbestemde Reserve	862.886	2.209.550	0	-	3.072.436	-	505.000	2.567.436	-	-	2.567.436	-	-	2.567.436	-	-	2.567.436
Totaal algemene reserves		4.677.098	2.209.550	96.400	-	6.983.048	96.400	505.000	6.574.448	96.400	-	6.670.848	96.400	-	6.767.248	96.400	-	6.863.648
4	Economische actiereserve	0	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
6	Reserve Bodemsanering	102.136	-	-	-	102.136	-	-	102.136	-	-	102.136	-	-	102.136	-	-	102.136
12	Reserve Oudhaven	631.912	-	13.101	210.000	435.013	30.357	-	465.370	33.802	-	499.172	29.355	-	528.527	32.065	-	560.592
16	Algemene reserve grondexploitatie	4.542.108	-	1.275	45.000	4.498.383	-	45.000	4.453.383	-	45.000	4.408.383	-	45.000	4.363.383	-	-	4.363.383
17	Reserve bovenwijkse voorzieningen	2.006.418	-	503.253	210.000	2.299.671	182.720	50.000	2.431.390	182.720	-	2.615.111	116.800	-	2.731.911	-	-	2.731.911
72	Algemene bestemmingsreserve	1.355.008	2.660.884	22.161	2.700.884	1.337.169	12.500	10.000	1.339.669	-	-	1.339.669	-	-	1.339.669	-	-	1.339.669
73	Dekking kapitaal lasten investeringen	7.392.287	-	120.000	324.753	7.187.534	672.012	289.125	7.570.420	-	326.292	7.244.128	-	304.769	6.939.359	-	304.769	6.634.590
74	Reserve parkeergelden	250.001	-	9.934	-	259.935	10.024	50.000	219.959	541	-	220.500	30.627	-	189.873	43.011	-	146.862

75	Reserve ecologisch groenbeheer	157.926	-	-	-	157.926	-	-	157.926	-	-	157.926	-	-	157.926	-	-	157.926
80	Reserve I-Investeringen Automatisering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81	Reserve A-ervaningen Automatisering	1.049.528	-	-	96.000	953.528	-	-	953.528	-	-	953.528	-	-	953.528	-	-	953.528
82	Reserve Hoofdfrastructuur wegen	278.029	240.613	161.736	356.906	243.982	146.109	454.779	247.641	144.373	558.047	251.356	142.636	666.767	255.126	140.899	780.994	
86	reserve onderhoud verhardingen	235.734	-	-	-	235.734	-	-	235.734	-	-	235.734	-	-	235.734	-	-	235.734
87	reserve kunstgrasvelden	561.799	49.451	-	611.250	60.763	672.012	2	50.895	-	50.897	51.659	-	102.556	52.434	-	-	154.990
89	Egalisatie reserve afval	-	-	73.600	73.600	73.600	-	147.200	76.375	-	223.575	79.201	-	302.776	82.080	-	-	384.856
91	ISV reserve bodem	274.000	-	-	274.000	-	-	274.000	-	-	274.000	-	-	274.000	-	-	-	274.000
92	Reserve wachtgeld huidige bestuurders	50.000	50.000	-	100.000	50.000	100.000	50.000	50.000	-	100.000	50.000	-	150.000	50.000	-	-	200.000
93	Reserve frictiekosten	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	-	0
95	Reserve egalisatie bouwleges	1.534.931	-	-	1.534.931	-	-	1.534.931	-	-	1.534.931	-	-	1.534.931	-	-	-	1.534.931
97	Reserve participatie minima beleid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

gemeente **Wageningen**

98	Reserve Revolving Fund Verduurzaming vastgoed	79.449	1.000	12.194	-	1.091.643	12.365	-	1.104.008	12.550	-	1.116.558	12.738	-	1.129.297	12.930	-	1.142.226
99	Egalisatie reservere Beheer Openbare Ruimte	559.539	-	66.290	224.087	401.742	67.218	-	468.960	68.226	-	537.186	69.250	-	606.436	70.288	-	676.724
100	Reserve transities	-	-	-	-	-	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0
102	Reserve mobiliteits fondsen	29.000	-	-	-	29.000	-	-	29.000	-	-	29.000	-	-	29.000	-	-	29.000
107	Reserve precariobelasting	1.643.554	-	1.000	499.500	2.144.054	-	575.000	1.569.054	-	200.000	1.369.054	-	100.000	1.269.054	-	-	1.269.054
108	Reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt	5.395.417	-	-	-	5.395.417	-	-	5.395.417	-	-	5.395.417	-	-	5.395.417	-	-	5.395.417
109	Reserve Bereikbaar Wageningen	5.000	-	90.000	340.000	4.750	50.000	300.000	4.500	-	250.000	4.250	-	4.250	-	-	-	4.250
110	Reserve investeringen Stad Wageningen	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000
	Totaal bestemmingsreserves	33.128.777	4.664	2.287	4.811.960	35.229.573	1.465.540	2.237.246	34.457.867	722.751	965.665	34.214.953	660.359	623.032	34.252.280	554.923	488.679	34.318.524
	TOTAAL RESERVES	37.805.876	6.874	2.348.272	4.811.960	42.212.622	1.561.940	2.742.246	41.032.315	819.151	965.665	40.885.801	756.759	623.032	41.019.528	651.323	488.679	41.182.173

59	Voorziening wachtgeld vm bestuurders	965.022	-	-	86.999	878.023	100.000	-	978.023	-	-	978.023	-	-	978.023	-	-	978.023
66	Voorziening wachtgeld ivm bezuiniging	75.169	-	-	22.363	52.806	-	-	52.806	-	-	52.806	-	-	52.806	-	-	52.806
105	Voorziening frictiekosten personeel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
106	Voorziening liquidatie PermarWs	115.744	-	-	-	115.744	-	-	115.744	-	-	115.744	-	-	115.744	-	-	115.744
104	Voorziening 't Venster	52.827	-	-	-	52.827	-	-	52.827	-	-	52.827	-	-	52.827	-	-	52.827
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		1.208.763	0	0	109.362	1.099.400	100.000	0	1.199.400	0	0	1.199.400	0	0	1.199.400	0	0	1.199.400
34	Afkoop grafonderhoud 10/20 jaar -vz	346.134	-	42.728	162.466	226.397	128.201	98.296	256.302	129.926	98.436	287.792	131.684	97.728	321.748	133.474	99.298	355.924
101	Voorziening riolering (art. 44 lid 2)	3.910.517	-	-	674.777	3.235.740	-	426.603	2.809.137	-	173.762	2.635.375	-	145.731	2.489.644	-	187.899	2.301.745
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting		4.256.652	-	42.728	837.243	3.462.137	128.201	524.899	3.065.439	129.926	272.198	2.923.167	131.684	243.459	2.811.392	133.474	287.197	2.657.669
TOTAAL VOORZIENINGEN		5.465.414	-	42.728	946.605	4.561.538	228.201	524.899	4.264.839	129.926	272.198	4.122.567	131.684	243.459	4.010.792	133.474	287.197	3.857.069

TOTAAL RESERVE S EN VOORZI ENINGE N	43. 271 .29 0	6.87 0.43 4	2.3 91. 000	5.75 8.56 5	46. 774 .15 9	1.7 90. 141	3.26 7.14 5	45. 297 .15 5	949 .07 7	1.23 7.86 3	45. 008 .36 8	888 .44 3	866. 491	45. 030 .32 1	784 .79 7	775. 876	45. 039 .24 2
--	------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------------	-------------------	-------------------	------------------------	-----------------	-------------------	------------------------	-----------------	-------------	------------------------	-----------------	-------------	------------------------

Meerjareninvesteringsplanning 2022-2025

Meerjareninvesteringsplanning 2022-2025

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
01 Wageningen sociaal	1.211	368	0	0
02 Wageningen fysiek	5.048	4.668	3.100	1.600
03 Bestuur en organisatie	71	435	606	1.320
Totaal investeringsbegroting	6.330	5.471	3.706	2.920

In de bovenstaande meerjareninvesteringsbegroting zijn de volgende nieuwe vervangingsinvesteringsbudgetten opgenomen:

Programma (bedragen x € 1.000)	Nieuw (vervangings)investeringsbudget	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
02 Wageningen fysiek	Nieuwbouw vaartuig Lexkesveer			500	1.000
02 Wageningen fysiek	Vervanging parkeerautomaten	460			
02 Wageningen fysiek	Herstel kademuur Stadsgracht bij Junushoff	100			
03 Bestuur en organisatie	Vervangingsinvesteringen automatisering				1.320
03 Bestuur en organisatie	Vervangingsinvesteringen facilitaire zaken	46		330	
Totaal		606	0	830	2.320

Bij de vervangingsinvesteringen voor facilitaire zaken in 2024 en automatisering in 2025 wordt het volgende opgemerkt. In deze investeringen zit de vervanging van smartphones resp. laptops besloten. In afwijking van de geldende financiële verordening en vooruitlopend op de actualisering hiervan, wordt voor deze smartphones en laptops gerekend met een afschrijvingstermijn van 3 resp. 4 jaar in plaats van 5 jaar. Dit omdat een afschrijvingstermijn van 5 jaar voor smartphones en laptops naar de huidige maatstaven niet meer realistisch is vanuit het oogpunt van zowel technische als economische levensduur.

Meerjarenbalans

Meerjarenbalans

ACTIVA	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
IVA	14.719.584	14.141.077	13.562.571	12.984.064	12.405.558	11.827.052
MVA EN	40.857.316	48.196.689	47.589.978	45.749.694	44.087.481	42.371.385
MVA EN HEFFING	11.826.753	16.207.350	13.685.936	15.033.696	16.332.382	17.586.346
MVA ERFPACHT	510.837	510.837	510.837	510.837	510.837	510.837
MVA MN	14.547.842	15.821.412	17.419.313	18.495.685	18.172.476	17.839.337
	82.462.331	94.877.365	92.768.634	92.773.976	91.508.734	90.134.956
FVA DEELNEMINGEN	963.217	963.217	963.217	963.217	963.217	963.217
FVA LENINGEN WONINGCORP	0	0	0	0	0	0
FVA LENINGEN DEELNEMINGEN	3.038.885	3.024.987	3.038.885	3.038.885	3.038.885	3.038.885
FVA OVERIG	2.138.276	2.018.542	1.860.629	1.796.646	1.730.278	1.661.420
	6.140.378	6.006.746	5.862.731	5.798.748	5.732.380	5.663.522
VOORRADEN GREX OHW	604.235	-1.930.038	-1.594.652	-1.272.226	-912.324	-912.324
VOORRADEN GEREED PRODUCT EN HANDELSGOEDEREN	1.051.897	743.177	443.177	143.177	8.000	8.000
	1.656.132	-1.186.861	-1.151.475	-1.129.049	-904.324	-904.324
DEBITEUREN OPENBARE LICHAMEN	11.199.854	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
DEBITEUREN OVERIG	2.032.184	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
DEBITEUREN SOCIALE ZAKEN	1.254.267	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
	14.486.305	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
LIQUIDE MIDDELEN KAS	0	0	0	0	0	0
LIQUIDE MIDDELEN BANK	603.667	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
LIQUIDE MIDDELEN GIRO	0	0	0	0	0	0
	603.667	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
NOG TE VERHALEN/NTO NL/EU	2.237.449	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
NL/EU OVERHEDEN	332.265	220.000	220.000	220.000	220.000	220.000
TUSSENREKENINGEN DIV SECTOREN	764.416	720.000	720.000	720.000	720.000	720.000
GREX KOSTENVERHAAL	0	616.655	648.681	636.347	636.347	636.347

	3.334.129	3.556.655	3.588.681	3.576.347	3.576.347	3.576.347
TOTAAL ACTIVA	108.682.942	111.753.905	109.568.572	109.520.022	108.413.137	106.970.502

PASSIVA	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
ALGEMENE RESERVE	-4.677.098	-4.885.795	-6.574.448	-6.670.848	-6.767.248	-6.863.648
BESTEMMINGSRESERVES	-33.128.777	-32.826.111	-34.457.867	-34.214.953	-34.252.280	-34.318.524
RESULTAAT	-6.870.434	2.035.043	-3.218.868	-1.132.670	-541.305	-256.986
	-44.676.309	-35.676.864	-44.251.184	-42.018.471	-41.560.833	-41.439.159
VOORZIENINGEN	-5.465.415	-4.940.759	-4.264.839	-4.122.567	-4.010.792	-3.857.069
	-5.465.415	-4.940.759	-4.264.839	-4.122.567	-4.010.792	-3.857.069
LANGLOPENDE LENINGEN 4	-36.433.492	-33.856.000	-31.279.000	-28.702.000	-26.125.000	-23.548.000
LANGLOPENDE LENINGEN EXTRA	0	-7.675.282	0	-4.583.983	-6.623.511	-8.033.274
WAARBORGSOMMEN	-49.718	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
	-36.483.210	-41.576.282	-31.324.000	-33.330.983	-32.793.511	-31.626.274
CREDITEUREN	-1.736.931	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
VERPLICHTINGEN SOCIALE ZAKEN	-341.954	-520.000	-520.000	-520.000	-520.000	-520.000
BORGSTELLINGEN	-1.775	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
BANKSALDI	-152.560	-9.012.000	-9.180.548	-9.500.000	-9.500.000	-9.500.000
CREDITEUREN OPENBARE LICHAMEN	0	0	0	0	0	0
VLOTTENDE SCHULDEN OVERIG	-11.955.715	-12.000.000	-12.000.000	-12.000.000	-12.000.000	-12.000.000
	-14.188.935	-23.560.000	-23.728.548	-24.048.000	-24.048.000	-24.048.000
OVERLOPENDE PASSIVA	-5.262.514	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000
NOG TE BETALEN UITKERINGEN	-1.905.232	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
GREX KOSTENVERHAAL	-701.328	0	0	0	0	0
	-7.869.073	-6.000.000	-6.000.000	-6.000.000	-6.000.000	-6.000.000

TOTAAL PASSIVA

-108.682.942 -111.753.905 -109.568.572 -109.520.022 -108.413.137 -106.970.502

Toelichting ramingsbijstellingen

Overzicht ramingsbijstellingen

Bedragen x € 1.000 (- is nadelig)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Kapitaallastenontwikkeling	11	-159	-267	-290
Personeelsbegroting	175	146	123	93
Ramingsbijstelling OZB incl. areaaluitbreiding	375	351	325	305
Correctie stelpost uren doorbelasting investeringen	-300	-300	-300	-300
Diverse bijstellingen overig	-31	104	-42	0
Diverse bijstellingen sociaal domein:				
<i>Beschermd wonen</i>	906	918	930	948
<i>Jeugdhulp</i>	-154	-151	-147	-99
<i>WMO</i>	-75	-83	-89	-75
<i>Toegang</i>	-241	-283	-166	-234
<i>In NT ten onrechte geschrapte gidsmiddelen</i>	-161	-90	-90	-90
Totaal ramingsbijstellingen	505	453	278	259

Kapitaallastenontwikkeling

De ontwikkeling in de kapitaallasten wordt onder andere veroorzaakt door de actualisatie van de werkelijke boekwaarde en lopende kredieten gerealiseerd bij de Jaarrekening 2020. Voorts is de actualisatie in de begroting 2022-2025 verwerkt van de besluitvorming bij de jaarrekening 2020 ten aanzien van het doorschuiven van investeringsbudgetten ouder dan 3 jaar naar 2021 en latere begrotingsjaren. Dit levert in de begrotingsjaren 2022 en 2023 een incidenteel voordeel op. De afschrijvingskosten nemen structureel toe naar 2026 als gevolg van nieuwe (vervangings-) investeringsbudgetten die in de meerjarenraming zijn verwerkt.

Personeelsbegroting

Dit voordeel ontstaat voornamelijk door aanpassingen van de indexaties. In de meerjarenraming stond 2022 te boek met een indexatie van 2%. In de Kadernota 2021 is dit naar beneden bijgesteld naar 1,2%.

Ramingsbijstelling OZB inclusief areaaluitbreiding

Voor de programmabegroting 2022 zijn nieuwe ramingen opgenomen voor de verwachte OZB-opbrengsten. Op basis van het huidige bestand aan WOZ-waarden en een raming van de verwachte areaaluitbreiding, is berekend hoeveel OZB-opbrengsten gemeente Wageningen in 2022 kan verwachten. Eerder werd op beperkte schaal rekening gehouden met areaaluitbreiding. Doordat deze nu zowel voor woningen als voor niet-woningen is geraamd, is bij OZB een positief effect ontstaan van circa € 375.000 in 2022 aflopend naar € 300.000 in 2025.

Correctie stelpost uren doorbelasting investeringen

In het proces van het tot stand komen van de personeelsbegroting zijn de uren aangeleverd voor de investeringen en de grondexploitaties als ook de kostenverhaallocaties. Dit keer is expliciet uitgevraagd om de uren reëel te ramen. De stelpost was in het verleden opgenomen omdat bij de jaarrekening structureel bleek dat meer uren werden geschreven naar de investeringen en projecten dan was geraamd. Het opnemen van een stelpost is een noodverband. Uitgangspunt is dat de uren juist dienen te worden aangeleverd bij het opstellen van de begroting, waarmee aan de voorkant een goede planning kan worden gemaakt voor de benodigde ambtelijke capaciteit voor de te activeren uren.

Diverse bijstellingen overig

Verspreid over de producten is een groot aantal bijstellingen gedaan met per wijziging vaak een relatief beperkt effect. Het gaat in deze categorie om uiteenlopende aanpassingen van technische aard. Onder andere zitten hier bijstellingen van ramingen, administratieve aanpassingen van bijvoorbeeld reservemutaties en een enkele correctie in.

Diverse bijstellingen sociaal domein

Beschermd wonen

Voor Beschermd wonen is het voordeel ruim € 900.000 structureel. Per 1-1-2021 is de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor inwoners met een psychische grondslag. Een deel van de inwoners die Beschermd Wonen ontvangen, krijgen hun zorg voortaan via de Wlz. Het budget volgt de cliënt. Hiervoor heeft een uitname ex-ante plaatsgevonden op het uitvoeringsbudget Beschermd Wonen. Er zijn meer inwoners overgegaan naar de Wlz dan vooraf ingeschat. Er vindt nog een uitname ex-post plaats voor het budget 2021, 2022 en verder. Deze nacalculatie wordt naar verwachting bekend bij de septembercirculaire 2021. De bijdrage van Ede is ook naar beneden. Deze kan op basis van de berekeningen uit de septembercirculaire nog meer naar beneden worden bijgesteld. Vanaf 2023 start het ingroeipad van het objectief verdeelmodel voor de middelen van Beschermd Wonen. De bijdrage van Ede zal in maximaal 8 jaar aflopen naar € nihil. In diezelfde periode start de opbouw van de ontvangst van middelen Beschermd Wonen direct van de Algemene Uitkering/ het rijk. Het totaalbudget (middelen rijk + bijdrage Ede) zal tijdens het ingroeipad naar verwachting gelijk blijven.

Jeugdhulp en WMO

Voor de diverse technische bijstellingen binnen het Sociaal Domein is de eerste kwartaalrapportage van 2021 als uitgangspunt genomen voor de actualisatie van de zorgbudgetten (WMO en Jeugdhulp) in de begroting 2022. De taakstellingen/ombuigingen die nog rusten op het Sociaal Domein, exclusief de taakstelling binnen het project 'Duurzaam partnerschap', worden opgevangen met het voordeel uit beschermd wonen.

Toegang

Begin 2020 zijn ambtelijk budgetten van het Sociaal Domein herijkt om beter grip te krijgen op de uitgaven. Met de actuele inschatting vanuit de eerste kwartaalrapportage kunnen enkele budgetten vanuit die herijking nu vrijvallen. Die budgetten worden in de voorliggende begroting ingezet om de structurele overbezetting van het team Sociale Dienstverlening te verwerken in de begroting. In 2019 is door de raad een ombuiging vastgesteld om € 450.000 inhuur om te buigen naar vaste bezetting. In deze begroting is die ombuiging gerealiseerd. Om de formatie op sterkte te hebben en minimaal als mogelijk in te huren is in de personeelsbegroting 7,89 FTE opgenomen.

In Nieuwe Toekomst ten onrechte geschrapte gidsmiddelen

Ten slotte is bij het verwerken van de begrotingswijziging van de Kadernota 2021 gebleken dat in de Nieuwe Toekomst ten onrechte de 'gidsmiddelen' als structureel aanwezig werden gesteld. Omdat dit geen wettelijke taak is, zijn deze middelen geschrappt, terwijl in de begroting geen middelen aanwezig waren. Deze fout is in de voorliggende begroting gecorrigeerd.

Overzicht aangenomen amendementen Kadernota 2021

Overzicht aangenomen amendementen Kadernota 2021

Hieronder wordt getoond welke amendementen bij de Kadernota 2021 zijn aangenomen en op welke manier deze zijn verwerkt.

Nr	Amendement	Verwerking
4A1	Armoede en kinderen Dit amendement regelt dat het budget voor het 'Ik doe Mee Fonds' in 2022 incidenteel wordt verhoogd met € 125.000 te dekken uit de Algemene Reserve. Met dit budget het besteedbaar bedrag per kind voor dit jaar te verhogen van € 250 naar € 500.	Is in de Programmabegroting 2022-2025 verwerkt.
4A2	Chronisch zieken Dit amendement regelt dat de huidige regeling voor chronisch zieken tot en met het jaar 2022 wordt verlengd. De hiervoor benodigde gelden van € 350.000 (voor 2022) te dekken uit de algemene reserve.	Is in de Programmabegroting 2022-2025 verwerkt.
4A3	Groene Wiel Dit amendement regelt dat het budget voor het Groene Wiel met € 30.000 wordt verhoogd te dekken uit de algemene reserve voor het jaar 2022.	Is in de Programmabegroting 2022-2025 verwerkt.
4A4	Parkeerbeleid Het verwijderen van de slagbomen bij het parkeerterrein Gevangentoren met maximaal een jaar uit te stellen totdat aan de punten 1 en 2 in de toelichting is voldaan.	Is in de Programmabegroting 2022-2025 verwerkt. Voor de uitvoering van dit amendement is € 50.000 gereserveerd voor 2022.

Wettelijk verplichte beleidsindicatoren

Wettelijk verplichte beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren opgenomen die vanuit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten verplicht in de begroting en jaarrekening van gemeenten getoond dienen te worden. De gegevens zijn terug te vinden op Waarstaatjegemeente.nl - database Besluit begroting en verantwoording. Wij zijn van Waarstaatjegemeente.nl afhankelijk voor wat betreft aanlevering van de data. Wanneer voor een bepaald jaar cijfers ontbreken, betekent dat dat deze informatie niet beschikbaar is op Waarstaatjegemeente.nl.

Ter verbetering van de vergelijkbaarheid zijn in onderstaande tabel per indicator naast de gegevens van gemeente Wageningen, de gegevens van het gemiddelde van gemeenten in dezelfde grootteklasse (25.000 - 50.000 inwoners) als Wageningen weergegeven. In eerdere documenten werd bij de beleidsindicatoren het gemiddelde van Nederland getoond.

Pr.	Indicator	Gebied	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Jongeren met een delict voor de rechter	Wageningen	1	0	1			
		25.000 - 50.000 inwoners	1	1	1			
1	Kinderen in uitkeringsgezin	Wageningen	6	6	5			
		25.000 - 50.000 inwoners	5	5	4			
1	Netto arbeidsparticipatie	Wageningen	65,0	65,7	66,4	67,2		
		25.000 - 50.000 inwoners	67,3	68,3	69,3	69,0		
1	Werkloze jongeren	Wageningen	1	1	1			
		25.000 - 50.000 inwoners	2	2	1			
1	Bijstandsuitkering	Wageningen	288,9	289,4	276,9	299,9		
		25.000 - 50.000 inwoners	276,8	264,5	250,5	322,2		
1	Lopende re-integratievoorzieningen	Wageningen	231,2	229,5	176,9	151,6		
		25.000 - 50.000 inwoners	253,0	NB	199,3	199,7		
1	Jongeren met jeugdhulp	Wageningen	11,8	12,7	13,1	13,0		
		25.000 - 50.000 inwoners	10,9	11,3	12,0	11,7		
1	Jongeren met jeugdbescherming	Wageningen	0,6	0,7	0,8	0,8		
		25.000 - 50.000 inwoners	1,1	1,1	1,2	1,2		
1	Jongeren met jeugdreclassering	Wageningen	0,2	0,2	0,2	0,1		
		25.000 - 50.000 inwoners	0,4	0,3	0,3	0,3		
1	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Wageningen	670	640	600	630		
		25.000 - 50.000 inwoners	563	589	636	669		
1	Absoluut verzuim	Wageningen	1,4	NB	0			
		25.000 - 50.000 inwoners	1,2	1,3	1,8			
1	Relatief verzuim	Wageningen	15	13	20			
		25.000 - 50.000 inwoners	24	21	22			
1	Voortijdige schoolverlaters	Wageningen	2,4	2,3	1,5			
		25.000 - 50.000 inwoners	1,5	1,6	1,7			
1	Niet-sporters	Wageningen						
		25.000 - 50.000 inwoners						
1	Verwijzingen Halt	Wageningen	12	8	9	4		
		25.000 - 50.000 inwoners	12	11	12	11		
1	Winkeldiefstal	Wageningen	1,0	1,8	1,7			
		25.000 - 50.000 inwoners	1,0	1,0	1,1			
1	Geweldsmisdrijven	Wageningen	2,7	3,6	3,1	3,5		
		25.000 - 50.000 inwoners	3,6	3,4	3,4	3,2		
1	Diefstal uit woning	Wageningen	2,2	2,3	1,5			
		25.000 - 50.000 inwoners	2,2	2,0	1,9			
1	Vernieling en beschadiging	Wageningen	4,0	3,6	5,2	5,2		
		25.000 - 50.000 inwoners	4,7	4,2	4,6	4,9		
2	Functiemenging	Wageningen	54,6	54,8	55,2	54,4		
		25.000 - 50.000 inwoners	49,2	49,6	50,0	49,9		
2	Vestigingen	Wageningen	99,7	106,7	113,0	114,6		
		25.000 - 50.000 inwoners	136,8	141,7	146,8	152,9		
2	Banen	Wageningen	732,0	760,2	778,8	743,8		
		25.000 - 50.000 inwoners	674,4	688,0	702,9	705,2		
2	Huishoudelijk afval	Wageningen	118	116	112			
		25.000 - 50.000 inwoners	153	144	129			
2	Hernieuwbare elektriciteit	Wageningen	3,2	5,3	5,7			
		25.000 - 50.000 inwoners	NB	NB	NB			

gemeente **Wageningen**

2	Nieuwbouw woningen	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	14,0 7,5	16,5 7,5	7,5 8,6	19,2		
3	Demografische druk	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	53,1 76,6	53,4 77,4	53,2 77,8	53,1 78,2	53,7 78,3	
3	Formatie	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	7,3	7,3	7,1	7,4	7,5	7,7
3	Bezetting	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	6,1	6,4	6,4	6,8	6,9	7,2
3	Apparaatskosten	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	598	643	644	673	699	732
3	Externe inhuur	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	4,8	4,3	4,7	4,9	6,5	6,6
3	Overhead	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	11,6	12,4	11,8	12,3	11,9	13,0
3	WOZ-waarde woningen	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	220 233	231 NB	226 260	240 280		
3	Woonlasten eenpersoonshuishouden	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	626 NB	625 662	646 678	680 715	695 NB	
3	Woonlasten meerpersoonshuishouden	Wageningen 25.000 - 50.000 inwoners	765 NB	767 737	758 753	812 794	818 NB	

Pr.	Indicator	Bron	Eenheid
1	Jongeren met een delict voor de rechter	CBS - Jeugd	Percentage van de jongeren van 12 tot 22 jaar
1	Kinderen in uitkeringsgezin	CBS - Jeugd	Percentage van de kinderen tot 18 jaar
1	Netto arbeidsparticipatie	CBS - Arbeidsdeelname	Percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking
1	Werkloze jongeren	CBS - Jeugd	Percentage van de jongeren van 16 tot 23 jaar
1	Bijstandsuitkering	CBS - Participatiewet	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners
1	Lopende re-integratievoorzieningen	CBS - Participatiewet	Aantal per 10.000 inwoners van 15 tot 65 jaar
1	Jongeren met jeugdhulp	CBS - Jeugd	Percentage van de jongeren van 12 tot 22 jaar
1	Jongeren met jeugdbescherming	CBS - Jeugd	Percentage van de jongeren tot 18 jaar
1	Jongeren met jeugdreclassering	CBS - Jeugd	Percentage van de jongeren van 12 tot 23 jaar
1	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	CBS - Monitor sociaal domein WMO	Aantal per 10.000 inwoners
1	Absoluut verzuim	DUO/Ingrado	Aantal per 1.000 leerlingen
1	Relatief verzuim	DUO/Ingrado	Aantal per 1.000 leerlingen
1	Voortijdige schoolverlaters	DUO/Ingrado	Percentage van de deelnemers aan het VO en MBO
1	Niet-sporters	RIVM/CBS	Percentage van de inwoners
1	Verwijzingen Halt	Bureau Halt	Aantal per 1.000 jongeren van 12 tot 18 jaar
1	Winkeldiefstal	CBS - Diefstallen	Aantal per 1.000 inwoners
1	Geweldsmisdrijven	CBS - Criminaliteit	Aantal per 1.000 inwoners
1	Diefstal uit woning	CBS - Diefstallen	Aantal per 1.000 inwoners
1	Vernieling en beschadiging	CBS - Criminaliteit	Aantal per 1.000 inwoners
2	Functiemenging	LISA	Verhouding tussen banen en woningen (0=alleen woningen, 50=evenveel woningen als banen en 100=alleen banen)
2	Vestigingen	LISA	Aantal per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar
2	Banen	LISA	Aantal per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar
2	Huishoudelijk afval	CBS - Statistiek huishoudelijk afval	Kilogram per inwoner
2	Hernieuwbare elektriciteit	RWS Leefomgeving	Percentage hernieuwbare energie t.o.v. het energieverbruik
2	Nieuwbouw woningen	BAG - Basisadministratie adressen en gebouwen	Aantal per 1.000 woningen
3	Demografische druk	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
3	Formatie	Eigen gegevens	Fte per 1.000 inwoners
3	Bezetting	Eigen gegevens	Fte per 1.000 inwoners
3	Apparaatskosten	Eigen begroting	Kosten in euro per inwoner
3	Externe inhuur	Eigen begroting	Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
3	Overhead	Eigen begroting	Percentage van de totale lasten
3	WOZ-waarde woningen	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	Bedragen x € 1.000
3	Woonlasten eenpersoonshuishouden	COELO	Woonlasten in euro's voor een eenpersoonshuishouden
3	Woonlasten meerpersoonshuishouden	COELO	Woonlasten in euro's voor een meerpersoonshuishouden

